

Վ. Ի. ԲԻՆՈՏՈՎ

ԴԵԶԻՆԳԵԿ ՅԻԼ

(Հարց և պատասխան)

Դրոյնիս Ա. Բ. Ալեքսանյանի հիմնադրութեամբ

614
Բ - 64

Յերևան 1936թ. Ման-Բախտ. ինստ. հրատարակչութ.

05.03.2013

որ հիվանդությունն.

Այն հիվանդությունները, վորոնք և մանկական.

են վարակիչ:

բնական հիվանդությունները չեն հիվանդի հետ ըստ մեծահասակ կամ այս կամ այն առարկաների, կամ խայթուցի միջոցով կարող են հիվանդ մարդուց կամ կենդանուց փոխանցվել առողջ մարդկանց:

614
F-64

Այդ հիվանդություններից գլխավորները հետևյալն են. տիֆ (վորովայնային, բժավոր, անդրադարձ), բնական ծաղիկ, զրծաղիկ, կարմրուկ, քութեն, դիֆտերիա, թոքերի տուբերկուլոզ, կապույտ հալ, թոքերի հատկապես վոր բորբոքում, գրիպ (ինֆլուենցա), կարմիր քամի, ծննդազերմ, դիֆտերիա (արյունալուծություն), իլնախտ (սապ), սիրիռախտ, շան կատաղություն, բոր, խոլերա, ժանտախտ:

նեն վարակիչ

2. Այն, վոր մարդու որգանիքի մեջ մուտք է գոր-

նություններ ա-

ծում ու վարգանում հատուկ ախտածին տարր, վորը վարակ է կոչվում:

ն ախտը է հաս-

3. Այն ախտածին սաղմերը, մանրագույն կենդանի

ն ախտածին

նակները, վորոնց հասարակ աչքով չի կարելի տեսնել:

ն կամ վարակ

վորոնք տեսանելի չեն խոշորացույցի տակ, դրանք

ով:

կոչվում են միկրոօրգանիզմներ, ինչպես նաև մանրէներ (բակտերիաներ, բացիլներ, կոկկեր, սպիրոխետներ):

37909. Կ

4. Ինչից են յեզրա- 4. Նրանից, վոր նրանք աճում են, բազմանում
կացնում, վոր ախտա- ընդունակ են (դրանցից մի քանիսը) ինքն արերակե
ծինում նաղմերը ապ- շարժումներ գործել
ում են:

5. Ինչ է անհրաժեշտ 5. Հարմար միզազայր և կերակուր, վորը սովոր
նրանց բազմացման հա- բար սննդային միզազայր կամ սննդային հող է
մար: վում: Կերակուրը կարող է պահապան լինել, նա
միկրոօրգանիզմի տեսակին, քայք նրանց բոլորի
առանց բացառության, զուր և վորոշ աստիճան
մութիւն է հարկավոր: Կան միկրոօրգանիզմներ
րոնք վոչ միայն ողի թթվածնի կարիք չեն պը
այլ վորոնց համար թթվածինը վնասակար է:

6. Արդյոք սննդային 6. Միկրոօրգանիզմները պահպան փոփոխ
միզազայրն անփոփոխ թյուն են առաջացնում այն սննդային միզազ
է մնում այն դեպքում, թում, ուր նրանք մուտք են գործում, որինակ՝ կ
յերբ միկրոօրգանիզմ մեզ նրանք թթվեցում են առաջացնում, մսի և
ները մուտք են գործում ակների մեզ ներսում և այլն:

մարդու մարմնի մեզ:
7. Արդյոք ախտածին 7. Այո, վորոշ պայմաններում կարող է այս
սաղմերի վարգայման քում որգանիզմը հիվանդանում է կաշուն կա
համար կարող է նը վարակիչ հիվանդության, ինչպես արդեն Նշվ
պատտավոր միզազայր է 2 պատասխանում:
լինել կենդանի մարդո

ում կենդանի անա-
ռնի մարմինը:

8. Կարող են արդյոք 8. Կարող են: Որինակ՝ ընկնելով գետնի, հատակի,
խտածին, սաղմերը հագուստի, կամ կարասու, սննդամթերքների վրա,
որոշ ժամանակ կեն զրի մեզ և այլն ախտածին սաղմեր: Կարող են
անի մնալ իրենց բազ այդտեղ վորոշ ժամանակ կենդանի մնալ և հար-
կացման համար՝ անբա մար դեպքում կարող են նորից վարակել մարդ-
ենպատտ պայմաններ: Կանց և կենդանիներին:

9. Վոր բնական պայ- 9. Գորանալը և լույսի ներգործությունը, մա-
մաններն են վնասում նազանդ արեւի անմիզական լույսի ներգոր-
ախտածին սաղմերի ծուխյունը:
կյանքին:

10. Արդյոք բոլոր 10. Վոչ: Որինակ՝ խոլերայի բակտերիան հեշ-
ախտածին սաղմերը տուժյամբ վոչնչանում է հենց միայն չորանալու
հաժաաարապես արագ դեպքում, իսկ սիբիրյան խոցի սպորները մի
են վոչնչանում նրանց անգամից չեն վոչնչանում նույն իսկ յեռացող
կյանքի համար վնա- զրում կամ 3 100° ջերմություն ունեցող ջրա
սակար պայմանների գոլորշու ազդեցության տակ:
ազդեցության տակ:

11. Վոր ախտածին 11. Նրանք, վորոնք այսպես կոչված սպոր-
սաղմերն են ամենից ներ են գոյացնում:
ալելի կայուն:

12. Ինչ է սպորը:

12. Դա ապագա մանրէի սաղմն է, վորը չորգապատված է լինում կարճ թաջանթով, վորը դժվարութեամբ է յենթարկվում դեպին քեկցիոն միզոցների ներգործութեանը: Սպորներին կարելի յէ համեմատել բուսերի սերմերի հետ:

13. Ինչպիսի յեղանակներով կարող են փոխանցվել վարակիչ հիվանդութիւնները:

13. Ամենաբազմազան: Նախ մարդուց մարդուն կամ կենդանուց մարդուն անմիջականորեն, հիվանդի հետ ուղղակի շփում ունենալու դեպքում քանի վոր ախտածին սաղմերը կարող են կենդանի վիճակում գտնվել խորիսի մեջ (թոքերի տուբերկուլյուզի, դիֆտերիայի, կապույտ հալի դեպքում, փսխանքի կամ կղկղանքի մեջ) խոլերայի, վորովայնային տիֆի, դիպտերիայի ժամանակ, քոուչ եւ թեպտող մաշկի մասնիկներում (քութեշի դեպքում) կամ չորայած կեղծրում (բնական ծաղկի դեպքում), ապա ակներեմ եւ վոր վարակը կարող է փոխանցվել այն բոլոր առարկաների միզոցով, վորոնք աղտոտված են հիվանդների վերոհիշյալ արտաթորութիւններով: Բացի դրանից,

վարակիչ հիվանդութիւնը կարող է փոխանցվել եւ այն առողջ մարդուց, վորը շփում է ունեցել նման հիվանդութիւններով տառապող հիվանդների հետ, ինչպես նաեւ թեկուզ եւ առողջ մարդուց, բայց այնպիսի մարդուց, վորը մանրէակիր է հանդիսանում կամ թէ առողջացել է վարակիչ հիվանդութիւնից հետո (որինակ՝ վորովայնային տիֆից, խոլերայից, դիֆտերիայից հետո), այլ կերպ ասած այնպիսի մարդուց, վորը մանրէներ են արտաթորում: Հիվանդի մոտ յեղած առարկաները (խաղալիքներ, գրքեր եւ այլն), վորոնք աղտոտված են հիվանդի արտաթորութիւններով, ինչպես նաեւ խմելու ջուրը, կերակուրը, ողը (որինակ՝ յեթե հիվանդի արտաթորութիւնները խորիսը, կղկղանքը եւ այլն չորացել, փոշիացել եւ տարածվել են ողի մեջ), նմանապես կարող են վարակը փոխանցել առողջ մարդկանց: Վերջապես, քիչ չեն եւ այն դեպքերը, յորք հիվանդութիւններ են տարածում վանալան կենդանիներ եւ միզատներ, որինակ՝ կրծողները - ժանտախտ, ճանճերը-սիբիրախտ,

խոլերա, վորովայնայիս տիջ, լվերը-ժան-
տախտ, վոզիլները-անդրադարձ և բճա-
վոր տիջ, փայտոզիլները-գույն րճա-
վոր և անդրադարձ տիջ և այլն:

14. Վոչ, վարակվելու պահից մինչև հի-
վանդության արտահայտվելն անցնում է
վորոշ ժամանակամիջոց, վորը տարբեր
հիվանդությունների դեպքում տարբեր է
լինում, և այդ ժամանակամիջոցը հի-
վանդության ինկուբացիոն (գաղտնի)
շրջանն է կոչվում:

15. Հիվանդ մարդկանց զատումը ա-
ռողջներից:

16. Նրանց տեղափոխում են հատուկ
հիվանդանոցներ, բարակներ կամ հիշան-
դանոցների հատուկ բաժանմունքները:

17. Նրանց վորոշ ժամանակով բաժա-
նում են հիվանդից, իսկ վորտեղ հնարա-
վոր է, տեղափոխում են հատուկ, այս-
պես կոչված «մեկուսիչ բնակարաններ»,

14. Արդյոք միանգամից
է յերեման գալիս վարա-
կիչ հիվանդությունը, այ-
սինքն արդյոք միանգա-
մից է հիվանդանում վոր-
յեվէ նման հիվանդու-
թյամբ վարակված մար-
դ:

15. Ինչ է մեկուսացու-
մը:

16. Ինչպես են սովորա-
բար մեկուսացնում վարա-
կիչ հիվանդություններով
վարակված մարդկանց:

17. Ինչպես են վարվում
այն բնակիչների հետ, վո-
րոնք ապրում են մի բնա-
կարանում, վորտեղ

սուր-վարակիչ հիվան-
դությամբ հիվանդ մարդ
է լինել:

18. Վորքան ժամանակ
պետք է մարդկանց պա-
հել այդ մեկուսիչ բնա-
կարաններում:

19. Ինչպես են վարվում
հիվանդի իրերի, նրա
սենյակի և առհասա-
րակ այն կացարանի
հետ, վորտեղ վարակիչ
հիվանդությունն է պատու-
հել:

20. Ինչն ենք մենք վա-
րակալերծում-դիպի-
ջեկցիա անվանում:

վորտեղ նրանք գտնվում են բժշկի հըս-
կողություն տակ:

18. Այդ կախված է հիվանդության տե-
սակից, կամ այն հիվանդության ինկուբա-
ցիոն (գաղտնի) շրջանի տեվորությունից,
վորով կարող է հիվանդանալ տվյալ անձ
նավորությունը, և վերջապես այդ տրվ-
յալների վրա հիմնված որինադրություն-
ներից:

19. Այդ բոլորը-դիպիջեկցիայի յեն
յենթարկվում:

20. Այն վարակի, այսինքն ախտածին
սաղմերի լիակատար վոչնչացումը, վորը
գտնվում է հիվանդի կացարանում և այդ-
տեղ գտնվող անկողնի, ճերմակեղենի,
կահ-կարասու, ամանեղենի, գրքերի և
այլնի վրա, ինչպես նաև այն միջոցառում

ներք, (լվանալը, թափ տալը և այլն). վորոնք, թեյնք վարակի լիակատար վոչնչացում չեն ապահովում, բայց վորոնք պարտապես պահպանեցնում են այն:

21. Վոր միզոցներն ենք մենք վարակահան կամ դեպինֆեկցիոն անվանում:

22. Ինչ դեպինֆեկցիոն միզոցներ են գործադրող վում ներկայումս:

22. Ինչ Ֆիլիքսական միզոցներ են գործադրող վում:

24. Ինչպես ե ներգործում լույսը:

21. Այն միզոցները, վորոնց ոգնությունը մենք կարող ենք վոչնչացնել ախտածին սաղմերը:

22. Ֆիլիքսական և քիմիական: Վերջիններս լինում են խոնավ դեպինֆեկցիայի համար գործադրվող միզոցներ և գալային դեպինֆեկցիայի համար գործադրվող միզոցներ:

23. Լույս և բարձր զերմություն:

24. Լույսը (արեմի) վոչնչացնում է ախտածին միկրոօրգանիզմներին, բայց լույսի ոգտագործումը դեպինֆեկցիոն պրակտիկայում միայն ոժանդակ նշանակություն ունի, վորովհետև արևի ճառագայթների ներգործությունը բացառապես մակերես-

վոչնչացիոն ե. այդ ճառագայթներն առարկաների ներսը չեն թափանցում: Արժեք տական լույսը (եյնկորմալն, ունեցողական ճառագայթներ) նմանապես մանրեատապան, ուժ ունի:

25. Ինչպես են գործնականապես ոգտագործում բարձր զերմությունը վարակալներում կատարելիս:

26. Այդ յերեք յեղանակներից վորոնք են գերաբաւելի:

27. Վորն ե տաք ոդն ոգտագործելու անմեկա-

25. Այդ նպատակով ոգտագործում են
1) 3. 100° և ավելի բարձր (նայած գործող ճնշմանը) զերմություն ունեցող հազնցած, հոսուն ջրագոլորի;

2) Յնապող զուր:
3) Տաք ոդ կամ այլ կերպ ասած, չոր զերմություն:

26. Առաջին յերկուսը, վորովհետև չոր, տաք ոդը վոչնչացնում է ախտածին սաղմերն անհամեմատ ավելի բարձր զերմության դեպքում, քան ջրագոլորին, և բայի դրանից բարձր զերմության պայմաններում (3. 105° - 110°-ից բարձր) տաք ոդը փչացնում է շատ առարկաներ: "Քոնավ" տաք ոդն ավելի լավ ե ներգործում:

27. Ինչպես ցույց են տվել վերջին տարիների փորձերը, անմեկից ավելի հարմար ե

հարմար յեղանակը:

ոգտագործել արագաճող տաք ողջ վորն
ստացվում է Գոնդրանի ձեւով կառուցված
հատուկ ապարատների ոգնութեամբ: Այս պայ-
մաններում վարակաւործումն ու սիզատնե-
րի վոշնչացումը կատարվում է արագորեն
(40-50 րոպեի ընթացքում), և ամենաբազ-
մապիսի նյութերից պատրաստված առար-
կաները վոշ մի պզտի փոփոխութեան շնն
կրում: Այդ յեղանակը հազողութեամբ կարե-
ւի յե կիրառել գիշերոթեւաններում, վորոշ
սանիտարական բաղնիքներում և կալանատ-
ներում:

28. Վորպիսի զերմութեան
ունի յեռացող զուրը:

28. Շուրջ 100° ըստ Գելսիուսի կամ
շուրջ 80° ըստ Ռյոմբուրի:

29. Արդյոք ամեն տեղ
կարելի յե վարակաւոր-
ծում կիրառել զրագործ-
ող ոգնութեամբ:

29. Վոշ: Այդպիսի վարակաւործում կա-
տարելու համար անհրաժեշտ են հատուկ
դեպիլեֆեկցիոն հիմնարկներ (կայաններ), վո-
րոնք շոգու ապարատներ (կամերաներ) ու-
նեն, ուր և ուղարկվում են վարակահա-
ման յենթակա իրերը:

30. Ինչպիսի առարկաներ

30. Գորգեր, պորտիերներ, ննդաբարկներ,

կարող են դեպիլեֆեկցիայի
յենթարկվել շոգիով:

31. Ինչպիսի առարկաներ
չի կարելի վարակահաման
յենթարկել շոգու ոգնու-
թեամբ, առանց այդ առար-
կաները փչացնելու յերկու-
շի:

32. Ինչու խիստ ազդողա-
ված ձերմակեղենը չպիտոք
է անսիզականորեն դեպի-
ճեկցիայի յենթարկել շո-
գու ոգնութեամբ:

ձեղկուռներ, տղամարդկանց և կանանց հագու-
սեղեն, վերմակներ, մաքուր և քիչ կեղտոտված
սպիտակեղեն, վարագույրներ և ծալապարդեր,
ապակե, ձեւապակե և մետաղե ամանեղեն:

31. Առանձով կպցրած և ֆաներից շինված
կահ-կարասի, գլխարկներ, գլխարկի փետուր-
ներ, մորթիներ, կաշվե իրեր, կաշվե կալմ ու-
նեցող գորգեր, կանանց վորոշ պզեստներ, խիստ
կեղտոտված ձերմակեղեն, մանավանդ յերե-
վերգինիս վրա արյան բծեր, Թարախի կամ
կղկղանքի հետքեր կան, և վերջապէս մի
քանի գունավոր իրեր, վորոնք իրենց գուկա
վորումը փոխում են ներկի անկայունու-
թեան հետեւանքով, նկատի ունենալով այն,
վոր վորոշ ներկեր շնն գիմանում շոգու
ներգործութեամբ:

32. Նրա համար, վոր շոգու ոգնութեամբ
վարակաւործում կատարելուց հետո մնացած
բծերն ուղլես չեն մաքրվում լվացքի ժա-
մանակ:

33. Ինչ պետք է անել,
վոր աղտոտված ճերմա-
կեղենը շոգեկամերայում
չփչանա:

33. Պետք է ճերմակեղենը նախապես
ընկղմել սոդայի (1-2%), կանաչ ոճառի,
ոճառափողու կամ լիպոֆորմի սառը լու-
ծույթի մեջ, յերեք ժամ պահել պրտեղ և
հետո նույն անոթում յնուսցնել, կամ դե-
պիսեկցիա կատարել անոթում գունվող
շոգիով:

34. Ինչու շոգու ոգնու-
թյամբ կատարվող վարա-
կապեր ծուռն այնքան լայն
գործադրություն ունի ամեն
տեղ, և ինչու վարակահան-
ման այդ յեղանակը գերա-
դասվում է մյուսներից:

34. Վորովհետև տաք զրագոլորչին վո-
չնչացնում է այն բոլոր ախտածին սաղմերը,
վորոնք գտնվում են թե առարկաների մա-
կերեսին և թե նրանց ներսում:

35. Ինչի վրա պետք է
հատուկ ուշադրություն
դարձնել յնուսցող զրիվ
վարակապերում կատա-
րելիս:

35. Այն բանի վրա, վոր զուրն անընդհատ
յնուս և վոր առարկաներն ամբողջովին ըն-
կղմված լինեն յնուսցող զրի մեջ:

36. Վորքան ժամանակ ա-
ռարկաները պետք է յեն-

36. Գոնե կես ժամ, հաշվելով այն պահից,
յերբ զուրն սկսում է յնուսլ (բայց ավելի

թակա լինեն յնուսցող
զրի ներգործությանը, վոր-
պեսպի վարակահանումը
միանգամայն կանոնա-
վոր լինի:

լավ է մեկ ժամվա ընթացքում)

37. Ինչ իդեր կարելի յե
վարակապեր ծման յենթադ-
կել յնուսցող զրով:

37. Կանանց և տղամարդկանց շատ պզտո-
ներ (վերնի), ճերմակեղեն, նախապես թրջե-
լով այն, ինչպես նաև ապակե և մետաղ-
յա ամանեղեն և այլն:

38. Ինչպես ուժեղացնել
յնուսցող զրի ներգործու-
թյունը:

38. 1 1/2% սոդա ավելացնելով: Այդ յե-
ղանակը կոչվում է խամքարում:

39. Ինչպիսի անոթներում
կամ ապարատներում է
կատարվում յնուսցումը:

39. Յնուսցումը կատարվում է կաթսանե-
րում և այլ համապատասխան ամաններում
կամ հատուկ ապարատներում, վորոնք յնուս
են կոչվում, յեթե սոդա չի ավելացվում, կամ
խամքարոց (сучьяльщик), յեթե զրի հետ
սոդա յեն խառնում:

40. Ինչպիսի խամքարոց-
ներ են լինում:

40. Խամքարոցները լինում են կրակային
կամ գոլորշային: Բայց դրանից լինում են

Եւսէ լվալքային կամ տանիտարական իսամ.
քարոցներ: Վերջիններս ունեն յնդէու կախա-
րիչ և տեղադրմամ են այնպէս, վոր մի կա-
ւարիչը դուրս է գալիս դեպի կամերայի
կենդանոտ մասը, մյուսը-մաքուր:

41. Ինչպէս են կառար-
վում խամքարուներ:

41. Խամքարման յենթակա իրերը նախա-
պէս թրջում են սոդայի սառը լուծույթով
մէկ և կեսից յնդէու ժամկա ընթացքում, հե-
տո այդ իրերը տաքացնում են մինչև լուծու-
թի յնուսը և հետո յնուսնում են այն 1-ից
մինչև 1½ ժամկա ընթացքում:

42. Ինչպիսի իրեր պետ-
ք են պրել վարակաւա-
նում կառարելիս:

42. Ընդհանրապէս ասած սակավար-
ժիք առարկաները: Որինակ գործածութեան
մեջ յնդած վիրակապային միջոցներ, ծղոտ,
ռազոճ, անպետք թուղթ, կերակրի մնացորդ-
ներ, ծովախոտ, խաղաղիքներ, ձորձեր, աղբ,
ինչպէս նաև այլ ավելի արժեքավոր իրեր
դեպիճեկցիան ղեկավարող բժշկի ցուցմուն-
քի հստակման:

43. Վորտեղ են պրում
այդ իրերը:

43. Դեպիճեկցիայի յենթարկվող ջնկքում
գտնվող վարարանում, կամ ուղարկվում են

դեպիճեկցիոն կայան վրէնչացեւելու համար:

44. Ինչպիսի քիմիական
նյութեր են գործածվում
դեպիճեկցիա կառարելիս:

44. Աուլեմա, կարբոլաթթու, կրկնովկրկնո-
լային պրեպարատներ, կծու կիր, սպիտա-
կայնող քլորային կիր, Ֆորմալին, ծծումբ,
սոդա, կանաչ ոճառ և այլն:

45. Ինչ է սուլեման:

45. Աուլեման- յերկալորային սնդիկ է, այլ
կերպ ասած սուլբիմատ, վորն իրենից ներ-
կայացնում է սպիտակ, անհոտ, խիստ թու-
նաւոր նյութ, վորը սենյակի սովորական
զերմութեան մեջ լուծվում է 15 մաս զրում,
իսկ 5. 100° զերմութեան մեջ յերկու մաս զրում:

46. Ինչ է զրային լուծու-
թը:

46. Այն զուրը, վորի հետ խառնել են, կամ
այլ կերպ ասած վորի մեջ լուծուված է կար-
ծր նյութ, վորիցմէ այլ հեղուկ կամ գալ:

47. Ինչպէս են նշվում զրա-
յին լուծույթի թերութեանը:

47. Տոկոսներով (%), այն է լուծված նյու-
թի այն կշռային (կամ ծավալային) մասերի
քանակով, վորոնք պարունակվում են 100
մաս լուծույթում:

48. Ինչ է որինակ, ծծմբա-

48. Տվյալ լուծույթի 100 կշռային մասից մի

թիվի տոկոսային լուծույթը:

մասը ծանաթթու չէ, իսկ ԳԶմասը զուր:

49. Վորն է սուլենայի լուծույթի հանրագործածական թնդութիւնը դեղին-Ֆենկիա կատարելիս:

49. 1000մաս զրին մէկ կշռային մաս սուլենա (1:1000):

50. Ինչպէս է պատրաստվում սուլենայի լուծույթը:

50. Մի դոյլ տաք զրի մեզ լուծում են շուրջ 140գր. սնդանի աղ, հետո վերցնում են այդ լուծույթը և նրա մեզ լուծում շուրջ 12գր. սուլենայի փոշի և այդ բոլորը խառնում են: Այդ լուծույթը յերկար չի մնում, ուստի և այդպիսի լուծույթ պետք է պատրաստել դեղինՖենկիայից անմիջապէս առաջ: Յերե ձեռքի տակ սուլենայի թունը լուծույթ կա, ապա մի դոյլ զրին վերցնում են 120խոր. սամտիւմ. այդ լուծույթից:

Սուլենայի լուծույթը չի կարելի պատրաստել և պահել մետաղյա անոթներում:

51. Ինչպէս կարելի չէ այլ կերպ սուլենայի լուծույթ պատրաստել 1:1000 հարաբերութեամբ:

51. Պետք է սուլենայի տաքլուծիկները լուծել զրի մեզ, այն է մի լիտր զրին վերցնել մեկ գրամ սուլենա պարունակող մեկ տարեւիկ, հետեւաբար մեկ դոյլ զրին 12տա-

52. Նկատի ունենալով սուլենայի խիստ թունավորութիւնը ինչպէս պետք է պատրաստել լուծույթը, վորպեսզի նա հեշտութեամբ ճանաչվի:

52. լուծույթի հետ պետք է խառնել վորեւէ ներկանյութ, որինակ ֆուկսին, կամ այլ գույնի ներկեր:

53. Ինչպիսի առարկաներ կարելի չէ դեղինՖենկիայի յենթարկել սուլենայի լուծույթով պատվելով կամ սուլենայի լուծույթի մեզ այդ առարկաներն ընկրծելով:

53. Պատերը, յերե նրանք յուղաներկով չեն ներկված, այնուհետեւ հատակն ու առաստաղը, պատուհանները, դռները, մորթիներ, կաշվե իրեր, ռետինե իրեր, կահ-կարասի, շատ հագուստեղեն և այլն:

54. Ինչպիսի առարկաներ չի կարելի սուլենայով ցեղինՖենկիայի յենթարկել:

54. Մետաղե իրերը, վորովհետեւ սուլենայից նրանք փչանում են, ինչպէս նաև արտաթողութեւնը, վորովհետեւ սուլենան միանում է հեշտութեամբ նրանց մեզ յեղած ապիտային

4 Պետք է իմանալ, վոր գործնականում հաշմարկում կատարելիս պետք է մի դոյլի շաիր հաշվել վոր թե 12

նյութերի հետ և դրա հետեւանքով սուլեման
չի ներգործում, չի ապրում մանրեների վրա:

55. Խնչպես պետք է ուժե-
ղացնել սուլեմայի վարա-
կահանի, ներգործութիւնը

55. Սի դույլ սուլեմայի լուծույթին (1:1000)
200գր. բյուրեղային կարբոլաթթու (*acidi*
carbolicci crystallisati) կամ 225
խոր. սմ. հեղուկային կարբոլաթթու (*acidi*
carbolicci liquefacti) ավելացնելով:

56 Խնչպես է դեպիսքեկ
ցիայի ժամանակ գործած-
վում բյուրեղային կար-
բոլաթթու:

56. 3 կամ 5 տոկոսային զրային լուծույթի
ձեւով:

57 Խնչպես պետք է պատ-
րաստել կարբոլաթթվի
3 կամ 5 տոկոսային լու-
ծույթ:

57. Պետք է վերցնել 97 կամ 95 մաս զուր
և ըստ քաշի 3 կամ 5 մաս բյուրեղային կար-
բոլաթթու, հետեւաբար մի դույլ զրին ավե-
լացնում են 360-600գր. բյուրեղային կար-
բոլաթթու:

58 Կարբոլաթթվի եւ
խնչպիսի լուծույթներն են
գործածվում դեպիսքեկ-
ցիայի համար:

58. նախ արդեն հիշված սուլեմայի լուծույթը
կարբոլաթթվի հետ, յերկրորդ՝ տաք ոճառա-
կարբոլայան լուծույթներ և յերրորդ՝ ծծմբա-
կարբոլայան լուծույթ:

59. Խնչպես պետք է պատրաս-
տել սուլեմայի լուծույթ կար-
բոլաթթվի հետ:

60. Խնչպես են պատրաս-
տում ոճառա-կարբոլայան
լուծույթներ:

59. Վերցնում են մի դույլ զուր նրա մեջ լուծու-
ն են 56գ. սեղանի աղ, հետո վերցնում են 12գ. սու-
լեմա և 384գ. Վտված կարբոլաթթու:

60. Այրախի լուծույթ պատրաստելու համար
վերցնում են մի դույլ տաք զուր, 410գր. կանաչ
ոճառ և 670գ. բյուրեղային կարբոլաթթու:
Ոճառա-կարբոլայան լուծույթները ներգործում
են այնքան ավելի լավ, վորքան ավելի բարձր է
նրանց զերմութիւնը. ուստի և տաք լուծույթ-
ներ գործ են ածում 3. 50°-80°, կամ Թ. 40-65
զերմությամբ Սկզբում զրի մեջ լուծում են կա-
նաչ ոճառ, հետո փոքր բաժիններով և շարու-
նակ խառնելով այդտեղ լցնում են կարբոլաթթուն:

61. Խնչպես պետք է պատ-
րաստել այսպես կոչված
ծծմբա-կարբոլայան (ծծմբա-
կրեկոլային) լուծույթ:

61. Ըստ քաշի 100 տոկոսային չլուծված կար-
բոլաթթվի (*ac. carbol. crud.*) 3 մաս ավե-
լացնում են մի կշռային մաս չլուծված ծծմբա-
թթու, ընդամենն ուշադրութիւն դարձնելով
այն բանի վրա, վոր խառնուրդը ծծմբաթթու-
ավելացնելու ժամանակ շտաքանա: Այդ նպա-
տակով ծծմբաթթուն ավելացնում են շատ փոքր
բաժիններով, յերկարատեւ ժամանակամի-
ջոյներով և խառնուրդը շարունակ խառնել

լով: Ավելի լավ է, յեթե այն ամանը, վորի մեջ պատրաստվում է խառնուրդը, շարունակ սառնցվի սառույցով կամ սառը զրով:

Խառնուրդն այդ վիճակում թողնում են առնվազն յերեք օր, և այնուհետև նա պատրաստ է լինում գործածության համար: Մի դույլ (12, 3 լիտր) զրին ավելացնելով 610-820 օ. այդ լուծույթից, այդ ամբողջ խառնուրդը ուժգնորեն թափահարելով, պատրաստում են 5-6 տոկոսային ծծմբա-կարթույան (ծծմբա-կրնդոլային) լուծույթ:

62. Ինչպես պետք և պատրաստել այսպես կոչված կրակաթ:

62. Լավորակ չմարած կիրը մարում են իր քաշով քիչ ավելի մեծ քանակությամբ զրով՝ փայտե կամ կավե ամանում: Զուրը պետք է ավելացնել վոչ միանգամից, այլ հետցեսես, լավ խառնելով կիրը: Ընդ սմին կարելիոր է, վոր կրի կտորներն անոթի հատակում վոչ շատ հաստ շերտ կապեն: Մարած կիրն պետք է իրենից ներկայացնի, սպիտակ, փափուկ, չոր փոշի. բոլոր քարոտ և հողոտ, ավելի խոշոր մասերը պետք է հեռացվեն մարած կրի միջից: Մարած կիրը պետք է պահել լավ

խցված ապակե ամանում, կավե և ծայրահեղ դեպքում փայտե արկղում, վորդպետք է ամուր ծածկվող կափարիչ ունենա: Մարած կրի 20 կշռային մասը 80 մաս զրի հետ տալիս է 20 տոկոսային կրակաթ, իսկ 10 կշռային մասը՝ 90 մաս զրի հետ տալիս է 10-տոկոսային կրակաթ, այսինքն՝ մի դույլ զրին պետք է վերցնել 1,4-ից մինչև 2,8 կիլոգրամ չմարած կիր: Այլ կերպ ասած՝ մեկ ծավալ մարած կրի փոշուն պետք է վերցնել յերկու կամ չորս ծավալ զուր: Կրակաթը պետք է գործածվի թարմ պատրաստված ձևով:

63. Ինչպես պետք է անել, վոր կրակաթն ավելի ամուր կալի պատին:

64. Ինչպիսի առարկաներ կարելի թե վարակահանել կրակաթով:

65. Ինչ է խլորային կիրը:

63. Պետք է կրակաթի հետ կանաչ ոճառ խառնել: Մոտավորապես մեկ հացի գդալ կանաչ ոճառին խառնում են կես դույլ կրակաթ:

64. Կրով սպիտակացրած պատեր, արտաթորութուններ, արտաքնույների պատերը, աղբահորերը, անցատեղերը և այլն:

65. Դա՝ սպիտակ կամ սպիտակավուն փոշի թե՛ խլորի ուժեղ հոտով (կրի, կծու կրի և խլո-

բոլոր կաշիքների (սպանուրդ):

66. Ինչի վրա պետք է
ուշադրություն դարձնել
դեպինգեկցիայի համար
խլորային կիր գործածելիս:

67. Ինչպես են պահում
խլորային կիրը:

68. Ինչ ձևով է գործ
ածվում խլորային կիրը
դեպինգեկցիա կատարելիս:

69. Ինչ են դեպինգեկցի-
այի յենթարկում խլորային
կրով:

70. Ինչպես է գործած-
վում սոդան դեպինգեկ-
ցիայի խամանակ:

66. Պետք է ուշադրություն դարձնել, վոր
կիրը չոր լինի և խլորի խիստ հոտ ունենա:

67. Խլորային կիրը պահում են ամուր ծած-
կվող ամանում քնակների շերտից դուրս:

68. 4-տոկոսային լուծույթի ձևով, այն է.
մի դույլ զրին վերցնում են 480 գ. խլորային
կիր: Խլորային կիրը գործ անելուց առաջ
անհրաժեշտ է լուծույթը լավ թափահարել:

69. Կղկղանք արտաքնույների նստատեղերը
և քայվածքները, աղբահորերի պատերը,
փորակները, վանձանների կենդանի զուրը
և այլն:

70. Մի դույլ զրին վերցնում են 300-400 գ.
սոդա: Վարակահանության համար գործ
են անում տաք լուծույթ: Սոդայի փոխա-
րեն կարելի չէ վերցնել պոտաշ, ոճառ,

կամ նույն իսկ մոխրագուր:

71. Ինչպես է պատրաս-
տվում կանաչ ռեադը
դեպինգեկցիայի համար:

72. Ինչպես է գործած-
վում կանաչ ռեադի լու-
ծույթը:

73. Ֆերո են դեպինգեկ-
ցիայի համար գործ անում
կանաչ ռեադի լուծույթը:

74. Ինչ է լիցոֆորմը:

71. Վերցնում են յոթը կգ ռային մաս կա-
նաչ ռեադ և լուծում են 100 կգ ռային մաս
յենապոզ զրի մեջ, հետևաբար, մի դույլ
զրին պետք է վերցնել 100 գ. կանաչ ռեադ:

72. Տաք ձևով:

73. Այն դեպքերում, յերո դեպինգեկցիայի
ին յենթարկում խիստ կենդանույն փայ-
տա մասեր (հատակ, դուռ, լուսամուտի
շրջանակներ), ինչպես նաև խոհանոցային
սեղաններ և թուֆետներ և առհասարակ
ճարպով աղտոտված առարկաներ:

74. Ռեադա-ֆորմալինային պատրաս-
տակ (պոնպարա), վորն իրենից ներկայաց-
նում է մուգ-շագանակագույն հեղուկ
ֆորմալինի թույլ հոտով և զրի մեջ լուծ-
վող:

75. Ինչ դեպքում կարելի
յե լիպոֆորմ գործածել:

75. Ենթադրյալ, յնր գործ է ած-
վում կանաչ ոճառը, որինակ՝ կենդանոտ
սպիտակեղենը դեպինֆեկցիայից առաջ
թրջելիս, խիստ աղտոտված փայտյա
մասերը (հատակ, դուռ, լուսամուտի շո-
ղանակ, արտաքնույի շենք, տախտամած
և այլն) վարակահանման յենթարկելիս,
ինչպես նաև խոհանոցային սնդակները,
աղբադուլներ և առհասարակ գարշահոտ
կամ ճարպոտ աղտոտված առարկաներ
դեպինֆեկցիայի յենթարկելիս:

76. Ինչպես պետք է գոր-
ծածել լիպոֆորմը:

76. Այն լավ է գործածել տաք լուծույթ,
բայց 8. 35-40°-ից վոչ բարեք զերմությամբ:
Մի դուլ զրին վերցնում են 50-300 խ.սմ.
լիպոֆորմ, նստած թե լուծույթը գործ է ած-
վում միայն աղտոտված առարկաների
մաքրումը հեղուակելու նպատակով, թե
փածամանակ դեպոդորիկացիայի (հո-
տալերծում համար:

77. Ինչ է ֆորմալին-
գիրը:

77. Ֆորմալինգիրը կամ այլ կերպ ա-
սած մրզնաթթվի այլընգիրը գաղտնի
մի նյութ է, խիստ հոտով, լորձաթաշտով:

ները գոգոռոզ, զրի մեզ հեշտությամբ լուծ-
վող և վորոշ պայմաններում ընդունակ
վերածվել սպիտակ կարծր զանգվածի:

78. Ինչ ձևով է գոր-
ծածվում ֆորմալինգիրը:

78. Ֆորմալինի զրային լուծույթի ձևով,
կարծր սպիտակ զանգվածից (պարաֆորմ)
բաղկացած տաքլետիկների ձևով:

79. Ինչ է ֆորմալինը:

79. Ֆորմալինը ֆորմալդեհիդի զրային
լուծույթն է: Վովորաբար վաճառվող ֆոր-
մալինը 40% ֆորմալդեհիդ է պարունա-
կում:

80. Ինչպես է կատար-
վում դեպինֆեկցիան
ֆորմալինգիրով:

80. Առաջացնում են անհրաժեշտ քանա-
կությամբ ֆորմալդեհիդի գոլորշիներ, շո-
գիացնելով (հատուկ անոթներում) անհրա-
ժեշտ քանակությամբ ֆորմալին, կամ տա-
քայնելով պարաֆորմային տաքլետիկ-
ները մինչև կատարիալ գոլորշիացում,
կամ փոշիացնում են (վեր են ածում ման-
րագույն կաթիլների ամպի) ֆորմալինը:
Դեպինֆեկցիայի համար անհրաժեշտ 8-
տոկոսային ֆորմալդեհիդի ստանալու
համար մի լիտր ֆորմալին ավելացնում

են 4 լիտր զուր: Պետք է այնպիսի բանա-
կությամբ ֆորմալին շոգիացնել, վոր յու-
րաքանչյուր 100 իւ. մետրին ընկնի մեկ
լիտր ֆորմալին:

Անհրաժեշտ է շենքը ֆորմալեզգիդի
գոլորշիների ազդեցության տակ պահել
7 օր միջ վոչ պակաս:

Ֆորմալինը պահելիս, պետք է խուսա-
փել լույսից և ցրտից, վորովհետև ցրտի
և լույսի ազդեցության տակ՝ լուծված ֆոր-
մալեզգիդը հետպնդուն վեր է ածվում կար-
ծր չլուծվող նյութի: Այն շենքը, վորտեղ
պահվում է ֆորմալեզգիդը, պետք է ունե-
նա 8. 5-10° զերմութուն:

81. Ինչպես պետք է ար-
տահայտել այն շենքերի
մեծությունը (տարածություն),
վորոնք յենթակա յեն
դեզինֆեկցիայի:

82. Ինչպես պետք է
վորոշել այդ շենքերի
տարողությունը:

81. Խորանարդ մետրերով:

82. Տվյալ շենքի յերկարությունը, լայ-
նությունը և բարձրությունն արտահայ-
տող թվերն իրար վրա բազմապատկելով:

83. Ինչ է հարկավոր, վոր
ֆորմալեզգիդի գոլորշի-
ները լավ ներգործեն:

84. Տարածվում է ար-
դյոք ֆորմալեզգիդի վա-
րակահանիչ ազդեցու-
թյունը առարկաների
խորքը: Որինակ՝ բարձե-
րի, ներքնարկների, վեր-
մակների կապույի, թղթի
կապույների խորքը և
այլն:

85. Ինչ պետք է անել դե-
զինֆեկցիան կատարե-
լուց հետո՝ ֆորմալեզգի-
դի կծու հոտը հեռա-
նելու համար:

83. Պետք է դեզինֆեկցիայի յենթակվող
շենքում միաժամանակ զրագոլորշիներ
առաջացնել: Շենքում յեղած զերմությունը
պետք է սենյակի, սովորական զերմությունից
ցածր լինի (8. 15°):

84. Ավորական յեղանակներով գործ
ածելու դեպքում ֆորմալեզգիդի գոլորշի-
ները վարակահանիչ ձեւով ներգործում են
միայն առարկաների այն մակերեսների վրա,
վորտեղ նրանք կարող են ապատորեն նըս-
տել: Իսկ այն դեպքերում, յերբ ֆորմալե-
զիդով վարակահանում է կատարվում
այսպես կոչված վակուում-ապարատնե-
րում, այսինքն՝ նոսրացրած ոդ պարունա-
կող անոթներում, ապա ֆորմալեզգիդի ներ-
գործությունը տարածվում է և առարկա-
ների խորքը:

85. Ֆորմալեզգիդի հոտը վոշնչացնում
են ամիակի (անուշադրասպիրտ) զրային
լուծույթով, շոգիացնելով այն հատուկ
անոթում, իսկ հետո լավ հողմահարելով
այն (յնթե ֆորմալինը վերցրված է 1 լիտր,

ցիոն (վարակահանիչ) միջոց:

88. ինչպես պետք է դե-
պիսիքսիան վերջացնե-
լուց հետո հեռացնել ծմբա-
վոր անհիդրիդի կծու
հոտը:

88. Ամենայն խնամքով հողմահարման
յենթարկելով՝ այն, և անհրաժեշտ դեպքում
գործածել ամիակի զրային լուծույթ այն
ձեւով, ինչպես այդ կատարվում է ֆորմա-
լինային դեպիսիքսիայի ժամանակ, ըստ
վորում ամիակ պետք է վերցնել ծծումբի
քանակի կիսի չափ:

89. ինչ առավելություն
ներ ունի ֆորմալդեհի-
դով կատարվող դեպիս-
քեկսիան գազանման
դեպիսիքսիայի այլ
յեղանակների հանդեպ:

89. Ֆորմալդեհիդով վարակալերծում
կատարելիս դեպիսիքսիայի յենթարկվող
առարկաները չեն ուռածում (չենփչանում),
իսկ մորթե և կաշվե իրերի համար վարա-
կալերծման այդ յեղանակը միանգամայն
անհարմար է, նկատի ունենալով այն, վոր
այդ առարկաները շոգույ փչանում են:

90. ինչ ընդհանուր կա-
նոններ պետք է պահպա-
նել ֆորմալդեհիդով և
առհասարակ գազանը-
ման նյութերով դեպիս-
քեկսիա կատարելիս:

90. Անհրաժեշտ է փակել ամբողջ շեն-
քը, ամենայն խնամքով ծածկել և գույն
դռների և պատուհանների բոլոր անցքերը,
վառարանների կափույրները և այլն թա-
ցառությամբ (այդ միայն ֆորմալինային
դեպիսիքսիայի համար և այն դեպքում,

յենթ գալը դրսից և ներմուծում) միայն
փականածակը, վորի միջով անցնե կա-
վում անոթի խողովակիկը: Այնուհետեւ
անհրաժեշտ է շենքում գտնվող բոլոր
իրերը դասավորել այնպես, վոր նրանք
ամեն կողմից մատչելի լինեն վարակա-
հանիչ նյութի ներգործության համար:
Այդ նպատակով աշխատում են իրերը չը-
րարսել իրար վրա, այլ ընդհակառակը հե-
ռացնել այն միմյանցից և պատեղից, հա-
գուտը կախել փայտից կամ պարանից,
բանալ բոլոր պահարանների դռները,
ամբողջովին դուրս հանել սեղանների
արկղերը, շենքից դուրս բերել բույսերը,
նախապես մաքրելով այն մաքուր զրով
թրջած սպունգով կամ փափուկ հնո-
տիով:

91. ինչպես պետք է վա-
րակահանել սպիտա-
կեղևներ և անկողիներ:

91. Սպիտակեղևներ և անկողիներ պետք
է ուղարկել կամերա: Յեթև այդպիսի
հարավորություն չկա, ասպա սպիտակեղև-
նը պետք է ընկղմել սուլեմայի լուծույթի
մեջ և այդտեղ թողնել 1-2 ժամ, կամ
մեկ ժամով ընկղմել տաք ոճառա-կար-

բոլյան լուծույթի մեջ, հետո լվանալ
կամ թրջել սոդայի կամ լիպոֆորմի մի-
տոկոսային լուծույթով, և այնուհետև
նույն անոթում յնուապնել: Յեթե այդ բո-
լորն անելու հնարավորություն չկա, այդ
դեպքում պետք է ճերմակեղենը յնուա-
պնել սովորական թունդ մոխրագույնով:
Ներքնարկների և բարձերի ծղոտը
պետք է այրել:

92. Ինչպես պետք է
դեպինֆեկցիայի յենթար-
կել աղվամազը, փետուր-
ները և առհասարակ
բարձերի, ներքնարկների
պարունակությունը:

92. Այդ առարկաները կարող են վարա-
կապերծման յենթարկվել շոգե-կամն-
րայում: Օայրա՛նը դեպքում այդ առար-
կաները կարելի յե վարակահանել կես
ժամվա ընթացքում յնուապնելով այն,
ըստ վորում բարձերի յերեսները և նը-
րանց լիպքը (պարունակությունը) պետք
է առանձին յնուապնել:

93. Ինչպես պետք է
դեպինֆեկցիայի յենթար-
կել այն բրդեղեն իրերը,
վորոնք լվացվում են:

93. 1). Շոգիով, 2). յնուապնելով, 3) մեկ
ժամով ոճառա-կարբոլյան լուծույթի
կամ ֆորմալինի 4-տոկոսային լուծույթի
մեջ ընկղմելով և հետագայում զրով ու
սապնով լվանալով:

94. Ինչպես պետք է դե-
պինֆեկցիայի յենթարկել
այն բրդեղեն իրերը, վո-
րոնք չեն լվացվում:

94. 1). Շոգիով, 2). Ոճառա-կարբոլյան
լուծույթով թրջած խուլանակով մաքրե-
լով և հետո արելի տակ չորացնելով:
3). խուլանակով մաքրելով և պուլվերիզա-
տորով սուլենմայի լուծույթ (1:1000) կամ
ֆորմալինի 1-2 տոկոսային լուծույթով վո-
ռոգելով և հետագայում հողմահարելով
և արելի տակ չորացնելով:

95. Ինչպես պետք է դե-
պինֆեկցիայի յենթար-
կել մահուդե հագուստե-
ղներ:

95. - 1). Շոգիով, 2). ոճառա-կարբոլյան
կամ ֆորմալինի լուծույթով թրջած խուլա-
նակներով սրբելով: Հետո իրերը լավ չո-
րացնում են, փոշին թափ տալիս և հողմա-
հարում:

96. Ինչպես պետք է դե-
պինֆեկցիայի յենթարկել
կաշվե իրերը:

96. Սուլենմայի կամ տաք ոճառա-կարբոլ-
յան կամ ֆորմալինի լուծույթով թրջած
ձեւով սրբելով:

97. Ինչպես պետք է դե-
պինֆեկցիայի յենթարկել
մորթյա իրերը:

97. Յերեսի գործվածքը դեպինֆեկցիայի
յե յենթարկվում իր նյութի համեմատ, իսկ
մորթին սուլենմայի կամ ֆորմալինի 4-տոկո-
սային լուծույթով պուլվերիզատորով պու-
տորեն վոռոգվում է, իսկ հետո բոլորը լավ

չորացնում և թափ են տալիս: Աման իրեր
կարելի չե դնել փնջեկցիայի յնթարկել նաև
Ֆորմայինային կաներայում:

98. Ինչպես պետք է դե-
պիտեկցիայի յնթարկել
փափուկ և փայտե կահ-
կարասին:

98. Փափուկ կահ-կարասու փայտե մա-
սերը խնամքով սրբում են ոճառա-կար-
քոյան լուծույթով թրջած ձորհով, կաշվե
ծածկույթ սրբվում է նույն յնդանակով, այլ
գործվածքները մաքրվում են ոճառա-կար-
քոյան լուծույթով թնթեկակի թրջած խո-
ւանակներով: Ավելի լավ է կահ-կարասին
վորոշ ժամանակ (1-2 շաբաթ) թողնել բը-
նակարանից դուրս՝ չոր և լավ ոդափոխ-
ման յնթարկվող շենքում, ձեղնահար-
կում (շերքակ) կամ խորթանոցում, իսկ
արեվոտ յնդանակին պետք է թողնել ուղ-
ղակի արեվի տակ: Այնուհետև կահ-կա-
րասին պետք է մի քանի անգամ թափ-
տալ և խոլանակով մաքրել: Փայտե լա-
քով չպատած կահ-կարասին պետք է
լվանալ սուլեմայի լուծույթով, հետո զրով
սոդայով, կամ կանաչ ոճառի լուծույթով:

99. Ինչպես պետք է դե-

99. Պետք է լվանալ կարբոլաթթվի 5 տո-

պիլեկցիայի յնթար-
կել յնթարթ մահճա-
կալները:

100. Ինչպես պետք է դե-
պիլեկցիայի յնթար-
կել վոշ մետաղյա ամա-
նեղներ (կավե, հախճա-
պակյա, ապակե և այլն):

101. Ինչպես պետք է դե-
պիլեկցիայի յնթար-
կել մետաղյա ամանե-
ղներ:

102. Ինչպես պետք է վար-
կել վարակված փայտյա
ամանեղների հետ:

կրակին լուծույթով, ոճառա-կարբոլաթ-
թվի կամ կանաչ ոճառի լուծույթով:

100. 1/2-ժամից մինչև 1 ժամ սողափա-
ռն զրում յնդանեղով, կարբոլաթթվի 5-
տոկոսային լուծույթի մեջ ընկրմեղով, կամ
այդ լուծույթով լվանալով, ինչպես նաև
կանաչ ոճառի, լիզոֆորմի յնդայող լու-
ծույթով լվանալով, կամ թե զեռուցա-
վառարանում առնվապե յնդու ժամ պա-
հելու միջոցով:

101. Մոդա խառնած զրի մեջ յնդանե-
ղով, կամ կարբոլաթթվի, ոճառա-կարբոլ-
յան տաք լուծույթի մեջ ընկրմեղով և մեկ
ժամ այրտեղ պահելով, կամ թե զեռուցա-
վոր վառարանում չոր տաքությամբ վա-
րակահանելով այնպես, ինչպես վոշ մետաղ-
յա ամանեղներ:

102. Ամենից սուկի լավ է պրել ուլե:

103. Ինչպես պետք է դե
պիսեմիայի յենթարկել
գրքերը, նոտաները, բոլ
թերը, ալբոմները, նկար
ները և այլն:

103. Տորմադեգիդի գույրոշիներով, այնու
հետև՝ սուլենայի, կարբոլաթթվի ոճառա
կարբոլյան լուծույթով մաքրելով, կամ
զրազուրոշի գործադրելով, նայած թե
ինչ տեսակի առարկայի հետ գործ ու
նենք, վորչափ է տվյալ առարկան վա
րակված և ինչ հիվանդութունից հետո
յե կատարվում վարակալերծումը:

104. Ինչ պետք է անել
հիվանդի սննդակում յե
ղած խաղալիքները:

104. Ասկավարժներ խաղալիքները պետք
է այրել, իսկ թանկագինները դեպիսեմի
այի յենթարկել Ֆորմալդեգիդով կամ
շոգիով:

105. Ինչպես պետք է
վարվել վիրակապային
միզոցների, դեղորայքի
և այլնի հետ:

105. Պատյանները վարակահանելուց հե
տո դեղորայքը պետք է գցել կամ թափել
արտաքնույր: Դեղերի թղթե տուփերը և
վիրակապային միզոցները պետք է այրել:

106. Ինչ, յերբեք չը
պետք է անել դեղերը:

106. Դեղերը յերբեք չպետք է այրել, վո
րովհետև վորոշ հանգամանքներում կա
րող է պայթյուն առաջանալ (որինակ բեր
տողետյան աղից, վոգելից կամ եթերալին
հեղուկներից և այլն):

107. Ինչպես պետք է
դեպիսեմիայի յենթար
կել հիվանդների այն
կղզիանքն ու արտաթո
րությունները, վորոնք
գտնվում են գիշերանոթ
ներում, թքամաններում
և այլն:

107. Կղզիանքն ու արտաթորությունները
պետք է լավ խառնել հալասար քանա
կությամբ վերցրած թարմ կրակաթի կամ
խլորային կրի 4-տոկոսային լուծույթի, կամ
ձմաթա-կարբոլյան 5-տոկոսային լուծույթի
հետ: Մեզը, խորիւր վարակահանելու հա
մար գործ են ածում նաև 5-տոկոսային
կարբոլաթթվի լուծույթ, վորի հետ խառ
նում են հալասար քանակությամբ մեզ
կամ խորիւ: Այն դեպքերում, յեթե տեսչին
պայմաններում ձեռքի տակ անհրաժեշտ
վարակահան միզոցներ չկան, կարելի յե
սահմանափակվել միայն նրանով, վոր
կղզիանքը պետք է բավականաչափ
յեփ զրով յեփել:

108. Վորքան ժամանակ
պետք է այր խառնուրդը
մնա, մինչև, վոր կարելի
լիևի այն թափել արտաք
նույ:

108. Յերկու ամսից վոչ պակաս, տակալն
տուբերկուպուլային խորիւր պետք է պահել
մինչև ճժամ:

109. Ինչպես պետք է վա
րակահանել կեղտոտ զուր,

109. Ինչորային կրով կամ կրակաթով (բայց
առանց նստոս'ի):

որինակ՝ վաճառքի միջոց
գուրը:

110. Վորքան խլորային
կիր պետք է խառնել
զրի հետ:

111. Վորքան կրակաթ
պետք է խառնել կեղ-
տոտ զրիս:

112. Յերբ կարելի չե
դրանից հետո թափել հե-
ղուկը:

113. Ինչպես են դեպի-
ֆեկցիայի յենթարկում
արտաքնույնները:

114. Ինչ պետք է անել
այն նորները, վորոնցով

110. Այնքան, վոր հեղուկից խլորի հոտ
չգալով (4-10% լուծույթ):

111. Այնքան, վոր խառնուրդից լակմու-
սի կարմիր թուղթը կապույտ գույնով
ներկվի (10-20% լուծույթ):

112. Վոչշուքքան մեկ ժամից հետո:

113. Նստատեղը և ծագարը լվանում
են կանաչ ոճառի, լիպոֆորմի տաք լու-
ծույթով կամ խլորային կրի 4%-ային
լուծույթով կամ կրակաթով: Նույն յեղա-
նակով պետք է լվանալ հատակը, դռ-
ները, դռների բռնակները, պատերը:

114. Այդ նորները պետք է այրել:

սրբել են արտաքնույն:

115. Ինչպես պետք է դեպի-
ֆեկցիայի յենթարկել կեղ-
տազրի, աղբի և առհա-
սարակ կեղտահորերը:

115. Կծու կրով (կրակաթով), կամ խլորային
կրի 4%-ային լուծույթով, կամ մեկ տոկոսային
ծծմբա-կարբոլյան լուծույթով: Կրակաթով
պետք է դեպիֆեկցիա կատարել այն հաշվով,
վոր կուտակված կեղտանքի և արտաթորու-
թյունների 100 ծավալային մասի մեջ լինի առ-
նվազն 4 ծավալ կրակաթ: Գիշերանորթնե-
րում հավաքած կեղտանքին և արտաթորու-
թյուններին պետք է խառնել հալասար ծա-
վալով 20-տոկոսային կրակաթ: Այն դեպքե-
րում, յերբ արտաքնույնները, աղբահորերը և
այլն դեպիֆեկցիայի յենթարկելիս գործ են
ածում ծծմբա-կարբոլյան լուծույթ, կամ
խլորային կրի լուծույթ, ապա այդ լուծույթ-
ներից վերցնում են այնքան, վորպեսի քա-
նակությոն կազմում են վերջին դեպիֆեկ-
ցիայից հետո կուտակված աղտոտություն-
ները: Յեթե կեղտահորի վարակահամման հա-
մար քալականաչափ կրակաթ է վերցված,
ապա Լակմուսի կարմիր թուղթը 2.3 ժա-
մից հետո կեղտանքի և արտաթորություն-
ների մեջ ընկղմելիս, կապույտ գույն կատա-
նա:

116. Ինչպես պետք է
դեպի ճակատի յենթա-
կել հերձարանները, դիա-
կանոսները:

116. Հերձման ժամանակ ստացվող բոլոր
թափոնքները և հերձակները պետք է ան-
միջապես վարակապերժման յենթաբկել
կարբուլաթթվի կամ ծծմբա-կարբուլյան խառ-
նուրդի լուծույթով, կամ իլլորային կրով: Հերձ-
ման սնշանը պետք է մաքրել կարբուլաթթվի
կամ ոճառա-կարբուլյան լուծույթով թրջած
ձորձերով կամ սպունգներով: Հերձման ժա-
մանակ գործ ածված բոլոր գործիքները, ա-
մանեղներ, սրբիչներ, ձորձերը, սպունգները
ընկղմում են վերոհիշյալ վարակահանիչ լու-
ծույթների մեջ և այդտեղ պահում են 12
ժամ, կամ մոխրազրի կամ սողայի լուծույ-
թի մեջ յեռացնում են և հետո սովորական
կարգով մաքրում կամ լվանում են:

117. Ինչպես պետք է վա-
րակահանել բակերը, և
առհասարակ բնակելի
շենքերի շուրջը գտնվող
հրապարակները:

117. Ամենից առաջ պետք է բակի, հրա-
պարակի և այլնի մակերեսին զուր շաղ-
տալ և հետո հեռացնել աղբը և ամեն տե-
սակի աղտոտությունները: Վերոջ դեպքերում,
յերբ նախապես հայտնի չէ, վոր գետնի մակե-
րեսը վարակված է, ապա այդ մակերեսին
իլլորային կրի կամ ծծմբա-կարբուլյան լու-
ծույթ են առատորեն շաղ տալիս կամ

նույն յեղանակով 5%-ային ծծմբաթթու յե-
զործ ածում, վորից հետո գետնի վերին շերտե-
րը քերում են, լցնում հատուկ փոսերի մեջ
և հողով ծածկում:

118. Ինչպես պետք է վա-
րակահանել պանապան վե-
տեղարաններ (вместа по-
стоя), վորոնք ծառայում են
վարակված իրեր տեղա-
փոխելու համար:

118. Այդ վետեղարանները վարակապերժ-
ման են յենթաբկվում շոգիով, իսկ յեթե շոգի
գործարքելու հնարավորություն չկա, ապա այդ
դեպքում վետեղարանները յերկու անգամ
հիմնովին վողողվում են, լվացվում և մաքրո-
վում կարբուլաթթվի 5%-ային լուծույթով, կամ
ոճառա-կարբուլյան լուծույթով, կամ ֆորմալ-
դեգիդի կամ սուլենայի և կարբուլաթթվի
խառնուրդի լուծույթով թրջած ձորձերի,
սպունգների, կամ խոլանակների ոգնությամբ:
Այն դեպքում, յեթե ակներեմ աղտոտում է
տեղի ունեցել, ապա վետեղարանները պետք
է լվանալ նաև մոխրազրի, սողայի կամ ո-
ճառի տաք լուծույթով, հետո զրով ողողել
և թողնել որում ըստ հնարավորության 24
ժամ շարունակ հողմամբման համար:

119. Ինչպես պետք է դե-
պի ճակատի յենթաբկել

119. Դրանք վարակապերժման են յենթաբկվում
ոճառա-կարբուլյան, իլլորի, կարբուլյան և այլ

փոխադրական միջոցները
յերկաթուղու և տրամվայի
վագոնները, ավտոմոբիլ-
ները, կառքերը և այլն):

լուծույթներով: Այն դեպքերում, յեթե կոպիտ
աղտոտում է ունենել, ապա վարակալերծում
կատարելուց առաջ պետք է մեխանիկական
մաքրում կատարել և լվանալ ոճառի կամ
սոդայի զրով: Փափուկ իրերը (բարձեր,
վարագույրներ) կարելի յե վարակահանել
կամերայում: Այն դեպքերում, յեթե այդ ա-
ռարկաները պետք է վարակալերծման
յենթարկել մակերեսից, ապա պետք է սըր-
բել հիշյալ լուծույթներով խոնավացրած
հնոտիով, նույն լուծույթներով խոնավացրած
շորի մաքուր խոզանակով: Ձմեռ ժամանակ
կոշտ փոխադրական միջոցները պետք է
լվանալ հիշյալ լուծույթներով տաք վիճա-
կում (8. 60-70°):

120. Ինչպես պետք է
վարվել վարակիչ դիակի
հետ:

120. Դիակը պետք է փաթաթել սուլեմայի
լուծույթով թրջած սավանի մեջ. հետո նույն
լուծույթով թրջել դիակի վրա յեղած ծած-
կույթները:

121. Յերբ կարելի յե բնա-
կելի շենքի վերջին դեպին
ֆեկցիան կատարել:

121. Յերբ հիվանդն ուղարկված է հիվանդանոց,
նույն կամ այն ժամանակ, յերբ հիվանդը թե
յեղ մնացել է տանը, բայց բժշկի վորոշմամբ

արդեն գտնվում է հիվանդության փուլ վա-
րակիչ շրջանում. վերջապես, յեթե հիվան-
դը մահացել է, ապա դիակը տվյալ շեն-
քից հեռացնելուց հետո:

122. Ինչ պետք է անել
նախ-քան բնակելի շեն-
քի դեպինֆեկցիան սկսելը:

122. Շոգիով կամ հորմալինով դեպինֆեկ-
ցիայի յենթարկելու համար հատկապես
իրերը պետք է ուղարկել դեպինֆեկցիոն կա-
մերա հատուկ սանիտարական պլատֆորմով:
Իրերը պետք է տեսակավորել այնպես, վոր
յուրաքանչյուր կապույտ, արկղում, զանբյու-
ղում և այլն լինեն քիչ թե շատ միատեսակ
իրեր: Որինակ՝ մի կապույտ՝ սպիտակեղեն,
մյուսում՝ հագուստ և այլն: Այդ բոլոր կա-
պույթները, տոպրակները, զամբյուղները և այլն
ուղարկելուց առաջ պետք է դրսի կողմից վո-
ռոզվեն սուլեմայի լուծույթով: Իրերը հանձնե-
լուց հետո վարակալերծման են յենթարկվում
վիրակապային միջոցները (տես հարց 119):

123. Ել ինչ պետք է միշտ
անել իրերը կամերա ու-
ղարկելիս:

123. Հիվանդի մերձավորներից վորոշվե մե-
կի ներկայությամբ պետք է զննել կամերա
ուղարկվող հագուստի (անդրավարտիք, պին-
զակ, շրջագլխոտ, վերարկու) գրպանները

և այդտեղից հանել (յնքե կան) վոսկե կամ
արծաթե իրերը, դրամը, փաստաթղթերը, լու-
սքի, ծխախոտ, շաքար և այլն:

124. Վորն ե բնակելի
շենքի վարակապերձման
ամենատարածված յեղա-
նակը:

124. Ընկրի վոռոգումը՝ սուլեմայի կամ
սուլեմա-կարբուլան խառն լուծույթով՝ հա-
նուցի (Hacoc) միզոցով:

125. Ինչպես պետք ե
կատարել այդ վոռոգումը:

125. Նախապես պետք ե լավ թրգել (ա-
ռանց աղբը սրբելու) հատակը և շրիշակ-
ները (պլինտոս) և հետո լավ սրբել հա-
տակի խոզանակով: Դրանից հետո պետք
ե վոռոգել պատերը:

126. Ինչպես պետք ե
կատարել պատերի վո-
ռոգումը և ինչի վրա
պետք ե հատուկ ուշա-
դրություն դարձնել:

126. Պատերն անպայման պետք ե վոռո-
գել վերից վար, վորպեսպի այդպիսով հեշտ
լինի մաքել քիվերի (կարնիշ) և պատերի
վրա յեղած փոշին ու կեղտը: Հետո պետք
ե վոռոգել առաստաղը: Պետք ե հատուկ
ուշադրություն դարձնել շենքի պատերի
վրա յեղած վանազան յեղուկների և փո-
սիկների վրա, տեղեր, վորտեղ փոշի յե
կուտակվում, ինչպես նաև վառարանների,

քիվերի, շրիշակների և այլնի վրա:

127. Ինչ պետք ե անել
պատերից և առաստա-
ղից հոտոզ և հատակին
հավաքվող հեղուկի ա-
վելցուկը:

127. Այդ հեղուկը պետք ե անմիջապես
ձորձերով հավաքել, կամ պետք ե հատա-
կին սղոցուկ շաղ տալ և հետո այդ բոլորը
միասին սրբել և թափել արտաքինոցը կամ
աղբահորը:

128. Ել ինչի վրա պետք
ե ուշադրություն դարձնել
շենքը սուլեմայով վոռո-
գելիս:

128. Պետք ե ուշադրություն դարձնել, վոր
վանազան մետաղյա իրեր չտուժեն, չփչա-
նան սուլեմայից: Այդ նպատակով պետք ե
դռների բռնակներին, կափույրներին վորյե-
վե ճարպ քսել կամ նրանց վրա մառախ,
թուղթ, ձորձ փաթաթել: Կախովի լամպերի
մետաղյա մասերը պետք ե ծածկել: Այդ բո-
լոր իրերի վարակահանման համար պետք ե
գործադրել վերոհիշյալ յեղանակներից վոր-
յեվե մեկը:

129. Ինչպես պետք ե վար-
վել քե խոնավ դեպիկներ-
ցիսի յեղած կալյան մի
անշանի սենյակ:

129. Աննյակներից մեկը, վորը իր դիրքով
ավելի հարմար ե, պետք ե նախապես ապա-
տել այդտեղ յեղած իրերից և վոռոգել
վարակահանիչ լուծույթով: Այդ սենյակը
պետք ե դարձնել արդեն վարակապերձման

յենթարկված իրերի պահեստ: Հետո պետք է վարակահանել հարեման սենյակի իրերը, փոփոխ հետո այդ իրերը պետք է տեղափոխել արդեն պատրաստի սենյակը: Այդ յերկրորդ սենյակն իրերից ապատելուց հետո պետք է վռնոգել վարակահանիչ լուծույթով և այսպիսով այն նախապատրաստել մյուս սենյակներից տեղափոխվելիք վարակահանված իրերը տեղափոխելու համար և այլն:

130. Ել ինչ է ոգտակար անել:

130. Սուլենայով վռնոգում կատարելուց հետո պետք է վռնոգել սոդայի մեկ տոկոսային լուծույթով և, յեթե այդ աշխատանքը կատարվում է ամառը, պետք է թայ անել բոլոր պատուհանները, իսկ յեթե աշխատանքը կատարվում է ձմեռ ժամանակ, ապա պետք է վառել վառարանները, բուխարիները և ամեն տեղ բանալ ողայքները:

131. Ինչպես են դեպի-
Ֆենկիայի յենթարկում
բնակների շենքերը:

131. Տորմալդեգիդի գոլորշիներով: Այդ յեղանակը գործադրվում է այն դեպքերում, յերբ դեպիֆենկիայի յենթարկվող շենքը համեմատաբար մաքուր է, կամ յերբ վրոշ պատճառներով խոնավ դեպիֆենկիա կի-

թե
մը

րառելն անհնարին է: Իսկ յեթե շենքն ինքու աղտոտված է, այնտեղ շատ փոշի կա, ապա ավելի նպատակահարմար է նախապես սուլենայի լուծույթով վռնոգել պատերը, հատակը, առաստաղը և վրոշ իրեր, և այնուհետև, սուլենայի լուծույթի ավելցուկը հեռացնելուց և հատակն ու իրերը լավ մաքրելուց ու չորացնելուց հետո Տորմալդեգիդի գոլորշիներ առաջացնել:

132. Ել ինչպես կարելի
յն բնակների շենքը դեպի-
Ֆենկիայի յենթարկել:

132. Պետք է շենքում լիակատար նորոգութուն կատարել, իսկ մինչ այդ պետք է վառվել հետեմյալ ձևով. վարակահանիչ լուծույթով թրգած խոլանակով պետք է խնամքով հավաքել շենքում յեղած ամբողջ աղբը, ոհնակ ծղոտը, հետին և այլն և այրել այդ բոլորն: Յեթե շենքի պատերը պատտառով են պատած, ապա վորջեմե վարակիչ լուծույթով նախապես թրգելուց հետո պատտառները պետք է լվանալ վարակահանիչ լուծույթով (սուլենայի-լուծույթ 1:1000): Իսկ այն պատերը վորոնք սոսնձաներկով կամ յուղաներկով են ներկված, այնուհետև հատակը, պատուհանները, դռները և

այլն նմանապես պետք է առատորեն վո-
ռոգել վորչեպե վարակահանիչ լուծույթով
իսկ առատաոր թայի դրանից պետք է
սպիտակացնել թունը կրակաթով: Այնուհե-
տեւ պետք է շենքը մի քանի որ շարունակ
փոփոխության յենթարկել, հողմահարել,
իսկ հետո վերջնականապես մաքրել, այն
է պատերը նորից ներկել կամ պատառով
պատել և հատակը լվանալ և այլն:

133. Ինչ գործիքներով
ու կույքերով պետք է
դեպինֆեկտորը գա դեպին-
ֆեկցիայի վայրը:

133. Դեպինֆեկցիայի համար անհրաժեշտ
անոթներից ու միջոցներից (հիդրոպուլտ¹⁾ և
պուլվերիզատոր²⁾, ջվերական պոդալանկ³⁾
սակալ մատչելի տեղերում պատերի, մահ-
ճակների, ջրիշակների և այլնի ծակերում
և անցքերում յեղած միջատներին այրելու
համար, խոզանակներ, հեղուկաչափեր, լու-
պունգներ, սրբիչներ, վրձիներ՝ սոսինձա-
կույթը քսելու համար, տափակ բերաններ,

4. Բազմաթիվ և բազմապիսի հիդրոպուլտներից (վերջին պատերապ-
մի ժամանակ շուկա յեր հանելը մեծ քանակությամբ սակալ պետքա-
կան հիդրոպուլտներ, վորոնք խիստ դժվարացնում են դեպինֆեկցիոն
աշխատանքը) ամենից առաջ ուշադրության արժանի յեն այն հիդրո-

պտուտակահաններ, ֆորմալինով դեպինֆեկ-
ցիա կատարելու անհրաժեշտ անոթներ, բո-
լոր վարակահանիչ միջոցները և այլն) Բայի
դեպինֆեկտորը պետք է ունենա նաև խալաթ,
վորը նա պետք է հագնի հագուստի վրայից,
հատուկ գլխարկ, վորը ինչպես և խալաթը,
դեպինֆեկցիան վերջանալուց հետո պետք է
սուլենայի լուծույթով վարակազերծման յեն
թարկել ինչպես նաև կրկնակողիկները:

պուլտները, վորոնք պատրաստվում են պղնձից կամ արույրից: Լավ են
նաև երոնիտային (կարծր կաուչուկից) հիդրոպուլտները (սուլենայի հա-
մար) Բայի նրանք դիմացկուն չեն և անպետք այն դեպքերում, յերբ գործ
ունենք տաք լուծույթների հետ, ինչպես նաև պրտում աշխատանք կա-
տարելիս, վորովհետև այդպիսի պայմաններում այդ հիդրոպուլտները հա-
ճախ զարդվում են:

Վորպեսպի հիդրոպուլտը կանոնավոր աշխատի, անհրաժեշտ է յեր-
կու մարդու մասնակցություև, վորոնցից մեկը դեկավարում է հիդրոպուլ-
տի հանույը, մյուսն ուղղում է հեղուկի շիթը ձեռքով բռնած արտապա-
տող թելքը և ծայրապահակը:

Ուշադրության արժանի յեն նաև „Մինիմաքս“ տեսակի հիդրոպուլ-
տները: Դրանք առանձնապես պետք են գալիս կրակաթով դեպինֆեկցիա
կատարելիս, յերբ դեպինֆեկցիայի հետ միաժամանակ նաև ներկում են
շենքի պատերը:

Հաճագոյն կոստյումը (հագուստ) դեպի-
 ֆեկտորի. ինչպէս նաև առհասարակ սուր-
 վարակիչ հիվանդների հետ գործ ունեցող բը-
 ժկական անձնակազմի համար պետք է հա-
 մարել այնպիսին, վորը կարված է մշակ-
 ման համար դուրամատչելի նյութից: Այդ
 հագուստը պետք է բաղկացած լինի թասա-
 կից, վորը ծածկում է գլուխը և լայն ոճիքով
 հասնում մինչև ուսերը, յերկար թեկքեր ու-
 նեցող կտրուկացից, ըստ վորում թեկքերը
 ծածկում են ձեռքերը մինչև ձեռնոցները, ան-
 դրափարտիքից, վորն ածուկում չպետք է կրտ-
 վածք ունենա և ձեռնոցներից:

Հիգիւստիա գործածելիս անհրաժեշտ է շատ պզուշ լինել ելնքորա-
 կան լարերի վերաբերմամբ, վորովհետև նրանք շորզ ծծելիս այլևս հո-
 սանքը չեն մեկուսացնում, իսկ այդ հանգամանքը կարող է հրդեհ առա-
 զայնել:

2). Պուլվերիզատորը գործ են ածում վոչ մեծ մակերեսվոյթները,
 հագուստեղներ, կահ կարասիներ և այլն վարակահանիչ հեղուկով վորոզե-
 լու համար: Հաճ են բազմաշիթ պուլվերիզատորները, թեյեմ դրանք ել
 ավելի թանգ են:

134. ինչպիսի նախապզու-
 շական միջոցներ պետք է
 ձեռք առնի դեպիֆեկտո-
 ու վարակման դեմ:

135. Վորտեղ պետք
 է պահի դեպիֆեկտորը
 դեպիֆեկցիոն միջոցները:

136. Առդյոք բոլոր հի-
 վանդութունների դեպքում
 դեպիֆեկցիայի և դեպի-
 սեկցիայի միջնակույն յե-
 ղանակներն են գործադր-
 վում:

134. Բայի այն, վոր դեպիֆեկտորը պետք
 է խստագոյն մաքրութիւն պահպանի ամեն
 բանում, նա պետք է դեպիֆեկցիան վերջապ-
 նելուց հետո ձեռքերն ու մաշկը վաճա-
 սուլեմայի թույլ լուծույթով (1: 5000), հե-
 տո զրով և ոճառով, իսկ ձեռքերը բայի ու
 ռակից նաև խոլանակի միջոցով: Վարակա-
 ցերման յենթարկվող շնչքում դեպիֆեկտո-
 ու չպետք է կերակուր ընդունի և ծրի:

135. Հատուկ փակ շնչքում, վորի բանա-
 լին միշտ գտնվում է դեպիֆեկտորի մոտ:

136. Վոչ, դեպիֆեկցիայի և դեպիսեկցի-
 այի (միզատների և այլն վոչնչացում) այս
 կամ այն միջոցները գործադրվում են վա-
 րակի փոխանցման յեղանակի համեմատ,
 վարակն որգանիցմում տարածվելու ուղի-
 ների համեմատ և այլն:

Վորովայնային տիքի (հարուցիչը Եճե-
 շեհի ցուպիկն է), դեպիստերիայի և խո-
 լերայի (հարուցիչ-ստորակետն է, կոխի
 մանրեն) ժամանակ հատուկ ուշադրու-

Թյուն են դարձնում հիվանդի կղկղանքի,
նրա մեղի, փսխանքի, սպիտակեղենի, ան-
կողնու պարագաների վրա: Այդ հիվանդու-
թյունների ժամանակ դեպի ֆեկցիայի հա-
մար ֆորմալդեհիդ գործադրելն ավե-
լորդ է:

Անդրադարձ տիֆի դեպքում, վորի հա-
րուցիչը սպիրոտիւնն է, և բժավոր տիֆի
ժամանակ, վորի հարուցիչն առայժմ ան-
հայտ է, այնչափ, վոր-չափ հայտնի չեն, վոր
հենց պարապիտներն են, գլխավորապէս
մարմնի վոզիլը - բժավոր տիֆի դեպքում,
վոզիլը, դիւր - անդրադարձ տիֆի դեպ-
քում, հիվանդութեան փոխանցողներն են
հանդիսանում։ Ուստի և այն բոլոր առար-
կաները վորոնց վրա կարող են պարա-
պիտներ ապրել - հիվանդի շրտերը, ան-
կողիներ, հիվանդի սենյակում յերձա՜ փա-
փուկ իրերը (գորգեր), պատերը պետք է
հատուկ ուշադրութեան արժանանան։

Դիմտերիայի ժամանակ (հարուսիքը
դիմտերիայի ցուպիկն է) պետք է հատուկ
ուշադրութիւն դարձնել հիվանդի խորիկի,
կրա սպիտակեղէնի վրա (թաշկինակներ)

պետք է հիվանդի կապտառանը ամենայն .
խնամքով ողախոխել (այդ անհրաժեշտ է
բոլոր այլ հիվանդութիւնների ժամանակ):
Բուժելի դեպքում, վորի հարուցիչն
անհայտ է, նմանապես պետք է հատուկ
ուշադրութիւն դարձնել հիվանդի խորխի,
քթալորոծի, մաշկը թեփոտելու հետեւան-
քով առաջացող թնփուկների վրա, ըստ
վորում՝ թնփոտումը սովորաբար տեւում է
մինչև վեց շաբաթ, ինչպես նաև ուշադրու-
թյան առնել հիվանդի սպիտակեղենը և
անկողնի պարագաները: Թե դիֆտերիայի և
թե բուժելի ժամանակ հիվանդի ուշադրու-
թյան առնել հետո մի շաբաթ այլ դեպի ձեկ-
ցիոն միջոցներ (սպիտակեղենը յնուսցնելը,
իրերը կամերա ուղարկելը և այլն ձեռք առ-
նելու հետ միասին ոգտակար է շնորք դեպի
ձեկցիայի յենթարկել ֆորմալդեհիդով:

Հանած ծաղկի ժամանակ, վրի առհայտ
հարուստիչը հավանորեն գտնվում է թարա-
խաբշտերում, կենդերում, խորիսի, քթալոր-
ծի, ինչպես նաև բերանի լորձի մեջ, այնու-
հետև կղկզանքի ու մեղի մեջ (ըստ յերե-
վույթին հիվանդի սպիտակեղենը յերկար

ժամանակ ե պահում վարակը), դեպի՝ քե-
ցիայի պետք ե յենթարկվեն հիվանդի բո-
լոր արտաթորութիւնները, սպիտակեղենը,
անկողինը և առհասարակ սենյակում յե-
ղած բոլոր իրերը, ինչպես նաև շենքը: Այս
դեպքում միանգամայն տեղին ե ֆորմալ-
դեզիդ գործադրելը:

Կարմրուկի, թոքերի հատկաւոր բոր-
բորման, ինչպես նաև կապույտ հալի, գը-
րիայի (ինֆլուենցա) ժամանակ հատուկ ուշա-
դրութիւն պետք ե դարձնել հիվանդի
խորխի և քթի արտաթորութիւնների վրա:
Այս հիվանդութիւնների դեպքում դեպի՝
ֆեկցիան կարող ե սահմանափակվել նրա-
նով, վոր կարելի յե միայն շենքը հողմա-
հարել և իրերը թափ տալ, լվանալ և այլն:

Խլնախտի (Ասպ-հարուցիչը խլնախ-
տային ցուպիկն ե) և սիբիրյան խոցի (հա-
րուցիչը ցուպիկն ե) ժամանակ, վորոնցով
մարդիկ վարակվում են կենդանիներից և
նրանց դիակներից անմիջականորեն (մա-
գործներն, քերթիչները այդ ձեւով են վա-
րակվում սիբիրյան խոցով), կամ քեր-
թիչներից ստացված մորթիների, ձիու-

մաշի միզուցով, սովորաբար անհրաժեշտ
ե լինում հիմնովին դեպի՝ ֆեկցիայի յեն-
թարկել գոմերը, ձիու լճասարժը, կառքը
և այլն: Այնուհետեւ մասսայական դեպի՝
ֆեկցիայի պետք ե յենթարկել կիսամուշ-
տակները, գլխադիրները (փափախ) և այլն:
Հիշյալ իրերի (արդեն մշակված մորթիների-
կաշիների) մասսայական դեպի՝ ֆեկցի-
այի համար գործադրում են շոգեֆորմա-
լինային կամերաներ: Հում կաշին ֆորմա-
լինի ապրեցութեան տակ դառնում ե կոշտ,
բեկուն, հետեւաբար պկպետք: Մաշի, խո-
վանակի վարակահանման լավագոյն յե-
ղանակն ե համարվում այդ առարկանե-
րը 15 րոպեյի ընթացքում մանգանաթթու
կալիումի 2 տոկոսային լուծույթով յետույ-
նելը և հետո ծծմբաթթւի 3 տոկոսային
լուծույթով սպիտակացնելը և արեւի
տակ չորացնելը: Առաջարկված ե նաև
մորթիների (կաշիների) մշակում կատարել
աղաթթվով: Այդ յեղանակը պիկելիվանի
յե կոչվում: Յերկու տեսակի պիկել են պատ-
րաստում. աղաթթվի մեկ տոկոսային լու-
ծույթին 3 տոկոս խլորոտ նատրիում են

խառնում և մյուս տեսակը-աղաթթվի 2
տոկոսային լուծույթին ավելացնում են 10
տոկոս խլորոտ-նատրիում: Առաջին տե-
սակի պիկնը ոգտագործում են 3. 40°
զերմությանը՝ ճամպա ընթացքում, յեր-
կրորդը-3. 10, 2° զերմությանը՝ յերկու որ-
վա ընթացքում, համեմայն դեպս անհրա-
ժեշտ է, վոր զերմությունը հավասարա-
շափ ու մնայուն լինի: Նուրբ տեսակի կա-
շիկները (վոլխարի, այծի, գառան) վարակը
վերման են յենթարկվում աղաթթվի մեկ
տոկոսային լուծույթով, և դրանից այդ
կաշիները շեն փշանում, հետո կաշիները
պետք է շնչոքայենը սողայի լուծույթով:

Թորերի և կոկորդի տուբերկուլյուզի
դեպքում (հարուսիչը- Կոխի ցուպիկն է)
գլխավոր ուշադրությունը պետք է դար-
ձնել հիվանդի խորիսի վրա, վորը հենց
վարակի տարածման աղբյուրն է հանդի-
սանում: Ուստի և անհրաժեշտ է հիմնո-
վին դեպինֆեկցիայի յենթարկել թե՛ թղթա-
մաններում հավաքված խորիսը և թե՛
թքամանները: Թքամանների մեզ լցնում
են վարակահանիչ լուծույթներ՝ կարո-

լաթթվի հիևզ տոկոսային լուծույթ կամ
ավելի լա՛ւ (aceticum p. 20. 1. gnosum pac-
m. 800 n. 20. 1. g). Տուբերկուլյուզային խորիսը
վարակահանելու համար սովորական վորայես
սպիտակուցը մակարդող կյութ, անպետք է
ինքնըստինքյան հասկանալի չէ, վոր լավ
դեպինֆեկցիայի պետք է յենթարկել հիվան-
դի սպիտակեղենը (թաղկինակները), անկող-
նի պարագաները, ինչպես նաև ինամքով
հողմանարել հիվանդի կապարանը:

Տրախոմայի ժամանակ վարակիչ տար-
րը լինում է աչքերի արտաթորանքի մեզ:
Աակայն վարակը կարող է փոխանցվել
նաև ձեռքերի միջոցով: Այս դեպքում էդն
վինֆեկցիայի յենթակա չե սպիտակեղենը
(սորիներ, թաղկինակներ):

Չետծ նեղյան զերմի և կարմիր քառու
ժամանակ վարակազերման յենթակա չեն
հիվանդի սպիտակեղենը և անկողիներ:

Վերոհիշյալ բոլոր ցուցանույթները պետք
է նկատի առնվեն թե՛ մեքրափակիչ վեր-
գիմի դեպինֆեկցիայի ժամանակ, այն է հի-
վանդի ապաքինվելուց հետո, կամ նրան
հիվանդանոց, ուղարկելուց, կամ նրա մա-
հանալուց հետո և թե՛ ընթացիկ դեպին-

Ֆեկցիայի ժամանակ, յերբ հիվանդը տանն
է¹⁾ բուժվում: Յեւ վորքան ընթացիկ դե-
պինֆեկցիան ավելի խնամքով և կատար-
վում, այնքան ավելի քիչ դժվարություն-
ներ և ներկայացնում վերջին, յնպրափա-
կիչ դեպինֆեկցիան:

137. Վորն է այն ընդ-
հանուր յնպրակացու-
թյունը, վորը կարելի յե-
անել բոլոր դեպինֆեկ-
ցիոն միզուցների և դե-
պինֆեկցիայի ձեւերի
մասին:

137. Բոլոր հիշյալ միզուցներն ու ձեւերը
լայ և իրական են միայն այն դեպքում,
յնթե գործադրվում են խելացիաբար:
Ինչպես հիվանդին բուժելիս անհրաժեշտ
է անհատական մոտեցում ունենալ յու-
րաքանչյուր առանձին դեպքին, ան-
հրաժեշտ է հաշվի առնել հիվանդի ան-

1). Այն դեպքերում, յերբ սուր վարակիչ հիվանդին թողնում են տանը
բուժելու համար, անհրաժեշտ է ձեռք առնել հետևյալ միզուցները:

1. Հիվանդի վերաբերմամբ.

ա). Պետք է հիվանդին տեղավորել առանձին, վոչ անցիկ սենյա-
կում, վորտեղից պետք է նախապես հեռացվեն բոլոր ավելորդ ա-
ռարկաները. գորգերը, պորտյենները, փափուկ կահ-կարասին և այլն:

բ). Հիվանդի բոլոր արտաթորությունները և արտապատումները
(մեզ, կղկղանք, խորխ, լորձուք և թարախ) պետք է անմիջապես
վարակալերծման յենթարկվեն ֆենոլի Ֆտոկոսային լուծույթով կամ

հատուկան հատկութունները, նրա կյանքի
և աշխատանքի պայմանները և այլն, մի
խոսքով նրան շրջապատող բոլոր պայման-
ները, այնպես եւ դեպինֆեկցիայի ժամա-
նակ անհրաժեշտ է անհատականացնել
յուրաքանչյուր առանձին դեպք:

ոճառա-ֆորմալինային լուծույթով (Ֆտոկոս ոճառ և Ֆտոկոս ֆորմալին):

գ). Կնդտոտ սպիտակեղենը պետք է թրջել լիպոլի, ֆենոլի Ֆտո-
կոսային լուծույթով կամ ոճառա-կարբոլյան Ֆտոկոսային լուծույթով,
կամ վերջապես սուլենմայի լուծույթով (1:1000): Սուլենման պետք է
գործադրել ներկված ձեւով: Սպիտակեղենի թրջումը շարունակվում է
մի ամբողջ ժամ և միայն դրանից հետո յե սպիտակեղենը վազվում:

դ). Խնամքի առարկաները (պետքաման, վաննա, լվացարան, զեր-
մաշափ և այլն) պետք է վարակալերծման յենթարկել ֆենոլի Ֆտո-
կոսային լուծույթով, կամ սուլենմայի լուծույթով 1:1000 հարաբերությամբ:

յ). Հիվանդի կերակուր և ջուր ընդունելու ամանները պետք է
զրով յնուայնել 10րոպեյի ընթացքում, զորի հետ սողա խառնելով, իսկ
այն ամանեղենը, վորը յնուայնման չի դիմանում, պետք է ընկղմել ֆոր-
մալինի Ֆտոկոսային լուծույթի մեզ, հետո ողողել և մաքրել:

զ). Հիվանդի կերակրի մնացորդները, կնդտոտ ձորձերը, աղբը,
ձողտը, գործածության մեզ յեղած միրակապային նյութերը - այդ բոլո-
րը շպետք է այրել: Չի կարելի այրել դեղերը, այլ այն պետք է թա-
փել կեղտահորերը, նախապես վերջիններիս մեզ վոյնե վարակահա-

Վերոհիշյալ միջոցները գործադրելու հետ
միասին անհրաժեշտ է և այդ պետք է առանձ-
նապես ընդգծել մեր պայմաններում - պատ-
շաճ ուշադրություն դարձնել մեխանիկա-
կան մաքրման վրա, վորը կայանում է նրա-
նում, վոր պետք է իրեն և իրեն շրջապա-
տող վայրը խիստ մաքուր պահել: Ամեն տե-
սակի իրերը կանոնավոր կերպով թափ տա-
լը, հողմահարելը, ակի զերմությունն ու լույսը,
փոշեծածկերի լայն գործածությունը, վորպի-
սիք այժմ գործ են ածում կենդանիներին - ձի-
երին, շներին և այլն մաքրելիս, նույն իսկ.
հասարակ ձեվով (առանց դեպիճեկցիոն մի-
ջոցների) հատակը, պատերը, արտաքինը և
այլն լվանալը, - այդ բոլորը հզոր միջոցներ
են վարակի և պարազիտների դեմ պայքա-
րելու համար:

նիշ լուծույթ ջաղ տալով:

ե). Հիվանդի սենյակը պետք է ամեն օր խոնավ յեղանակով հալա-
քել ու մաքրել, գործ ածելով սուլեմայի խարնուրդ (1:1000) կամ ոճա-
ռա-ֆորմալինային լուծույթ: Դրանից հետո խոլանակները ու ձորձերն
պետք է ընկղմել ոճառա-կարբոնյան լուծույթի մեջ և չորացնել:

զ). Հիվանդի վաննայի ջուրը պետք է վարակազերծման յենթարկել

Պետք է հիշել, վոր զրով սովորական հասա-
րակ յեղանակով լվանալը (ավելի լավ է հիգ-
րոպուլատով), ինչպես ցույց են տալիս փոր-
ձերը, մաքրելու հիանալի միջոց է, մեծ շահով
կրճատում է շներում յեղած միկրոօրգանիզմ
ների թիվը: Վորքան ավելի շատ մաքրու-
թյուն, վորքան ավելի շատ լույս և արեւ-այն-
քան ավելի քիչ վարակ, այնքան դժվար և
անհաճո դեպիճեկցիայի ավելի քիչ կարիք:

138. Ինչ է դեպիճեկ-
ցիան:

138. Այն միջատների վոչնչացումը, վորոնք
նպաստում են մարդու վարակվելուն այս
կամ այն հիվանդությամբ:

խլորային կրի լուծույթով, ըստ վորում պետք է մի դույլ զրին վերցնել
շուրջ 100 գրամ խլորային կիր (մինչև վոր խլորի հոտ սգապվի): Կիրը տե-
ղավորում են ամուր կտորից կարված պարկի մեջ, ընկղմում են տաք ջրի
մեջ և քամում, իսկ կրի մնացորդները դեն են նետում:

2. Հիվանդին խնամող անձանց վերաբերմամբ

ա). Սուր վարակիչ հիվանդին խնամող անձանց թիվը պետք է հասցվի
նվազագույնի (Ձմարդուց վոչ ավելի):

բ). Հիվանդին խնամող անձանց հագուստը պետք է լինի լվացվող
գործվածքից, վոտնամանները - կաշվե, այսինքն այնպիսին, վորը կարելի
լինի հաճախ մաքրել ու լվանալ:

139. Վոր միզատներն են
նպաստում վարակիչ հի-
վանդությունների տարած-
մանը:

139. Դրանցից գլխավորները հետևյալ-
ներն են. 1). Վոզիլները: Մարդու վրա լինում
են յերեք տեսակի վոզիլներ. գլխի (*pedi-
cules capitis*), մարմնի (*pediculus ves-
timentis*) և (*phthirus pubis*). Վա-
րակիչ հիվանդություններ տարածելու միտ-
քով ամենից ավելի մեծ նշանակություն ունի
մարմնի վոզիլը, վորն անդրադարձ և բժա-
վոր տիֆի տարածման գլխավոր պատճառն
է հանդիսանում: Բժավոր տիֆով հիվանդ-
մարդու արյունը ծծած վոզիլը հիվանդու-
թյունը փոխանցում է առողջին վոչ միան-
գամից, այլ 3-5որ անցնելուց հետո: Առողջ
մարդու վարակումը կարող է տեղի ունենալ
խայթոցի ժամանակ: Անդրադարձ տիֆը
փոխանցվում է մաշկը քորելու ժամանակ,

գ). Հիվանդին խնամողը կոստյումի վրայից պետք է խալաթ հագնի,
ըստ վորում նա խալաթով չպետք է հիվանդի սենյակից դուրս գա:

դ). Հիվանդին խնամողներին չի թույլատրվում հիվանդի սենյակում
կերակուր և զուր ընդունել:

յե). Յերք հիվանդին խնամողը հեռանում է հիվանդի սենյակից, նա
պետք է հանի խալաթը, ձեռքերը լվանա, իսկ վոտնամանի ներքան-
ները սրբի սուլճմայի լուծույթով (1:1000) թրգած ձործով:

ըստ վորում միզ ստը զարգվում է, և նրա
մեզ պարունակվող վարակիչ տարրը թափան-
ցում է մաշկի մեզ: 3). Փայտոզիլներ: Ան-
կողնու փայտոզիլը (*acanthia lecturalia*)
ընդունակ է անդրադարձ տիֆ փոխանցել:
3). Լվեր: Մարդու լու (*pulex irritans*) և
լվի ևս մի տեսակը (*pulex cheopis*), վորը
լինում է կրծողների վրա և վերջիններիս
միզոցով մարդկանց մեզ ժանտախտ տա-
րածելու գործում գլխավոր դերն է կատա-
րում, ըստ վորում լվերը կրծում են մարդ-
կանց նաև անմիզականորեն: 4). Ճանձեր
(*musca domestica* և այլ տեսակներ):
Ճանձերի մեզ ըստ տեսակների կա՛ն, վորոնք
վարակ են փոխանցում անմիզականորեն:
Արյուն ծծող Ճանձերը տարածում են միքրի-
ախտ, ժանտախտ, վորովայնային տիֆ, խո-
լերա, դիֆտերիա և այլն: 5). *Anopheles*
տեսակի մոծակները մալարիա են տարածում:
6). Ուտիճներ (*Marasmius*): Տներում ապ-
րում են յերկու տեսակի ուտիճներ. շիկակա-
միր կամ պրուսակ կոչվող տեսակը (*blaf-
ta germanica*) և սև ուտիճներ (*perip-*

laneta orientalis). Այսպիսով և.
 փոր ուտիճները լեղումնակ են իրենց աղիք-
 ներում պահել և կղկղանքի հետ արտա-
 փառել խոլերային վարակիչ մանրէներ:
 7). Արզումները, ինչպես և ուտիճները, ըստ
 յերեմույթին փոխանցում են աղիքային հի-
 վանդու թյուններ:

140 ինչ է դերատիկա-
 ցիան:

140. Դերատիկացիա ասելով հասկա-
 նում ենք այն միջոցներն ու յեղանակները,
 փորոնք գործադրվում են վանդույան տեսա-
 կի կրծողներին վոլնչայելու համար, կեր-
 ծողներ, փորոնք մադու թշնամին են և մեծ
 սանիտարական ու տնտեսական վնաս են
 հասցնում նրան:

3. Այն անձանց վերաբերյալ, փորոնք ասրում են այնպիսի
 բնակարանում, փորտեղ սուր-վարակիչ հիվանդ կա:

Այն անձինք, փորոնք ասրում են այնպիսի բնակարանում, փորտեղ
 սուր վարակիչ հիվանդ կա, չպետք է ծառայության գնան կամ դպրոց հա-
 ճախեն, փորի մասին սանիտարական հսկողությունը տեղեկացնում է հա-
 մապատասխան հիմնարկներին: Այն դեպքում, յեթե հնարավոր է հիվանդին
 բնակարանում լիակատար մեկուսացման յենթարկել, ապա սանիտարա-
 կան բժիշկը կարող է համապատասխան թույլտվություն տալ ծառայու-

141. Վոր տեսակի կոր-
 ծողներն են ամենավնա-
 սակարն ու վտանգավորը:

141. Առաջին հերթին պետք է հիշատա-
 կել մոխրագույն առնետին (պասյուկրա),
 սև տնային առնետին, տնային մկան, դաշ-
 տային մկան, անտառի մկան և այլն: Պետք
 է ասել, փոր քաղաքներում կրծողների թի-
 վը պակաս չէ մարդկանց թվից, իսկ գյու-
 ղական վայրերում այդ թիվը պզախապես
 գերակշռում է մարդկանց թվին: Այսպիսով
 ի.Ս.Ջ.Մ-ում առնետների թիվը պետք է
 հաշվել առնվազն 150-170 միլիոն: Հողժող-
 կոմատի տվյալների համաձայն 1922 թ.
 աշնան սկզբին ավելի քան 13 միլիոն դե-
 յատին վարակված էր վնասատուներով-
 կրծողներով:

4. Այն բնակարանի վերաբերմամբ, փորտեղ գտնվում է
 սուր-վարակիչ հիվանդ

ա). Սուր վարակիչ հիվանդի պաղնցրած բնակարանի դռների վրա
 պետք է ծանուցում լինի այդ մասին:

բ). Արգելվում է կողմնակի անձանց (այդ բնակարանում չապրող) այ-
 ցելել այդ բնակարանը:

գ). Բնակարանի այն մասերը, փորոնք ընդհանուր ոգտագործման
 համար են ծառայում - խոհանոցը, արտաքնոցը, վաննայի սենյակը, մի-
 ջանքը պետք է ամեն որ սրբել սուլճնայի 1. 1000 հարաբերությամբ

142. Վորչաւի տնտե-
սական վնաս են հասցնում
կրծողները:

142. Կրծողը տարվա ընթացքում
ուտում է 20-30 կիլոգրամ հատիկ, դրա-
նից ավելի նա փչացնում է:

Ընդհանուր առմամբ Ամերիկայի Մի-
ացյալ Նահանգներում յուրաքանչյուր
տարի կրծողների հասցրած վնասը հա-
նում է 200 միլիոն դոլլարի, Անգլիայում
15 միլիոն ֆունտ ստերլինգի. Ղերմանիս-
յում 200 միլիոն մարկայի և այլն: Խ.Ա.Հ.Մ.
ում կրծողների և տնային մկների տարե-
կան վնասը կարելի չէ հաշվել 525 միլիոն
ռուբլի: Վերջին դիտողությունների համա-
ձայն, այն նվազագույն վնասը, վոր կա-
րող և պատճառել մեկ կրծողը, տարեկան
հա. դ վնաս է 2ռուբլի 25 կոպեկ:

պատրաստված լուծույթով թրջած հորձով: Հետո ուշադրություն պետք է
դարձնել արտաքնույների և վաննանների վրա՝ այն դեպքերում, յնթե այդ-
քնակարանում աղիքային վարակում է պատահել: Արտաքնույների փայ-
տե մասերը պետք է լվանալ ոճառա-կարքոյան կամ ոճառա-Ֆոր-
մալինային լուծույթով:

դի հիվանդության վարակի շրջանն անցնելուց հետո, բնակարա-
նը դեպի ճեկցիայի յն յեկմարկվում քաղաքային դեպի ճեկցիոն կա-
յանի կողմից:

143. Վորն է այն սանի-
տարական վնասը, վոր
պատճառում են կրծող-
ները:

143. Կրծողների պատճառած սանիտա-
րական վնասը կայանում է նրանում, վոր
կրծողները վարակիչ հիվանդություններ են
տարածում, ժանտախտ, աղիքային հիվան-
դություններ, վելլի հիվանդու թյուն և այլն:
աղտոտում են սննդամթերքները վարա-
կիչ արտաթորանքներով՝ մեղով և կղկղ-
անքով, փչացնում են շենքերը, նպաս-
տում են ընդհատակի, միզնարկային ծած-
կույթների աղտոտմանը և այլն:

Ամենավտանգավորն այդ տնտեսության
մեծամկներն (Kpoci) ու տնային մկներն են,
մարդկային կենցաղի այդ պարագիծները,
վորոնց շնորհիվ, նրանց մարմնի վրա ապ-
րող վնասի միզոցով ժանտախտ է տարած-
վում: Բայի մեծամկներից և մկներից ժան-
տախտ կրողներ ու տարածողներն են հան-

5. Այն տան վերաբերմամբ, վորտեղ սուր-վարա- կիչ հիվանդ-կա

Այն դեպքերում յերբ սուր վարակիչ հիվանդը բուժվում է տանը,
սանիտարական բժիշկն այդ մասին հայտնում է ժակոին կամ տան
պարնոին և անհրաժեշտ միջոցառումներ է կիրառում թե
ամբողջ տան և թե նրա սուսնձին մասերի վերաբերմամբ:

դիսանում մեծամկերն ու մկերը մեծ դեր են
կատարում աղիքային հիվանդություններ տա-
րածելու մեղ, ինչպես նաև միտերային թունա-
վորումների դեպքերում, ըստ վորում վա-
րակը փոխանցվում է այդ կենդանիներին՝
կղկղանքի ու մեզի միզուցով, վորոնցով նը-
րակը աղտոտում են կեանքները ու
զուրկ։ Կրծողների միզուցով տարածվում են
նաև ճիճվային հիվանդություններ (տրի-
խիններ, ապերիտիքներ և այլն)։

144. Ինչպիսի միզուցն
ուղ ու ձեռքերով պետք է
պայքարել կրծողների
դեմ։

144. Առանձին հերթին չի հարկե, պետք է
պրոֆիլակտիկ միզուցներ ձեռք առնել, վո-
րոնք կայանում են նրանում (կրծողների և
տնային մկերի վերաբերմամբ), վոր շեն-
քերը պետք է շինել այնպես, վոր այդ կեն-
դանիները չկարողանան մուտք գործել շեն-
քերի ներսը, այնուհետև պետք է միզուց-
ներ ձեռք առնել հնարավորության չափ-
ում կրծողներին և մկերին մոտենալ սննդա-
մթերքներին ու վանալսն թափոնքների,
խիստ մաքրություն պահպանել միտերները
պահելիս, կանոնավոր կերպով և արագո-
րեն հեռացնել բնակարաններից ամեն տե-

տակի մնացորդները և այլն։

Կրծողներին վոշուցներու մեթոդները կա-
րելի չէ բաժանել յերկու խմբի. բիոլոգիական,
մեխանիքական և քիմիական

Բիոլոգիական մեթոդների թվին է պատկա-
նում՝ վնասակար կրծողների դեմ պայքարելու
համար տնային կենդանիներին ոգտագործելը,
այն է՝ կատուներին և վանալսն տեսակի շը-
ներին՝ հոկատիերներին, ափնչերներին և այլն
վորոշ դեպքերում այդ տեսակետից ոգտա-
կար են լինում նաև ժանտաքիսը, աքիսը, վոլ-
նին, բոււն, մորաճուռակը, կոռնկը, արագիլը
և այլն։

Բիոլոգիական մեթոդների թվին է պատկա-
նում նաև այսպես կոչված բակտերիալ մե-
թոդը, վորը կայանում է նրանում, վոր խիստ
վարակիչ մկնա և կրծողապան մանրէնե-
րից պրեպարատներ են պատրաստում և
այդպիսիք գցում կամ լցնում այն ուտելի-
քի վրա, վորը պետք է հրապուրի կրծողներին։
Պետք է այդ պրեպարատների վերաբերմամբ
շատ պզուշ լինել, վորովհետև միանգամայն
հնարավոր է, վոր դրանցից վարակվեն նաև
մարդիկ ու տնային կենդանիները։

Մեխանիքական մեթոդների թվին և պատ-
կանում պանապան տեսակի թակարդներ
գործադրելը, ինչպես նաև առնետների վորսը:
Վերջապես քիմիական մեթոդները կայանում
են նրանում, վոր կրծողներին թուլաւորում են
պանապան թույներով, ըստ վորում այդ թույ-
ները մուտք են գործում կրծողների որգանկ-
մի մեջ այն ուտելիքի հետ միասին, վորը հար-
մար տեղերում դնում են կրծողներին հրապո-
րելու համար: Այդ նպատակով գործադրում
են մկերել, ֆուֆոր, բարիում, ստրիխնին
(անհրաժեշտ և խիստ սքուշուֆյուն արանքանկ
ստրիխնին ոգտագործելու, անվելի լավ և բնա-
կելի շննքերում այդպիսիք բնավ չգործադրել),
ծովասոխ և այլն: Նույն նպատակով գործա-
դրում են հեղճույիչ գազեր, ծծմբա-ածխածնի
կամ ծծմբավոր անհիդրիդի գոլորշիներ (կել-
տոն անոթի ոգտուֆյանք), անխածնի որսիդ,
սիան, խլորապիլին և այլն:

145. Գարշահոտության վոշնչացում, մի
գարշահոտություն, վորն ստացվում և պանա-
պան գազերի արտապատման հետևանքով,
գազեր, վորոնք թիչ թե շատ խիստ արուս-
տաւոր են:

հայտւած հոտ ունեն: Այդպիսի գազեր առանձ-
նապես ազատորեն արտապատվում են ներ-
ման պրոպանների ժամանակ: Ղեկորորայիան
կայանում և նրանում, վոր քիմիական նյութն-
րը կլանում են այդ գազերը և քայքայում
այն (թթվելում): Վորոշ դեպքերում դեկո-
դորայիայի համար գործադրվում են խիստ
հոտաւետ միջոցներ, վորոնք վոշնչացնում
են գարշահոտությունը: Այս դեպքում փա-
տորեն լիակատար դեկորորայիա տեղի չի
ունենում:

146. Ինչպիսի միջոցներ
են գործաւում դեկորո-
րայիայի համար:

146. Վորոշ քիմիական նյութեր, վորոնք
կլանում են գարշահոտ գազերը, ինչպես
նաև մի քանի չոր ծակուտկեն փոշիանման
մարմիններ:

147. Ինչ քիմիական նյու-
թեր են գործաւում:

147. Ֆորմալին, լիպոֆորմ, յերկաթի և պո-
ղնի արջապ, մանգանա-կալիումի աղ:

148. Ինչպես են ներգոր-
դեկորորայիայի (հո-
տաւորում) համար գոր-
ծեւելող քիմիական նյութերը:

148. Ֆորմալինը (լիպոֆորմ), դադարեւ-
նելով միկրոօրգանիզմների կենսագործու-
թյունը, դրանով իսկ վոշնչացնում և վատ
հոտը: Յերկաթն ու պղինձը միանում են գար-

145. Ինչ և դեկորորայի-
ան:

շահուտ ծծաբաւոր Գաւերի հետ, վորի հետե-
վանքով ստացվում է ծծաբաւոր պղինձ և
ծծաբաւոր յերկաթ, վորոնք խիստ հոտ չու-
նեն: Մանգանա-կալիումի աղը, լինելով խիստ
թթվեցնող նյութ, քայքայում է վատ հոտ ար-
ձակող նյութերը:

149. Ինչպես է գործադր-
վում յերկաթարգասայր դե-
պոզիտայի համար:

149. Յերկաթարգասայ են վերցնում այն հաշ-
վով, վոր կշիռակը դեպոզիտայի (հոտա-
վերծման) յենթարկելիս՝ յուրաքանչյուր մար-
դուն որեկան ընկնի 25 գրամ յերկաթարգասայ,
այլ կերպ ասած՝ մի խոր մետր աղտոտութուն
ների դիմաց պետք է վերցնել առնվազը
20 լիտր յերկաթարգասայի 5%-ային լուծույթ:

150. Ինչպես է գործա-
վում պղնձի արգասայր:

150. Նույն յնդանակով, ինչպես յերկաթար-
գասայր:

151. Ինչպես պետք է գոր-
ծադրել դեպոզիտայի
համար ֆորմալինը և լիզո-
ֆորմը:

151. Նստատեղերը, գիշերանոթները, պետ-
քանանները, միզանոթները, և այլն պետք
է առատորեն վռնագել ֆորմալինի կամ լի-
զոֆորմի 0.5-1 տոկոսային լուծույթով (մի
դույլ զրին վերցնում են 60-120 խոր սանտ.
լիզոֆորմ կամ ֆորմալին), միաժամանակ

խոզանակով մեխակալան մաքրման յենթար-
կելով այդ առարկաները:

152. Ինչպիսի չոր նյութեր
են գործածվում դեպոզի-
տայի համար:

152. Տորֆ՝ փոշու ձևով, չոր հող, ածուխ,
ավազ, մոխիր:

153. Ինչպես են այդ նյու-
թեր գործածվում:

153. Տորֆը խառնում են արտաթորանքների
կամ առհասարակ նեխած զարդահոտ վանդ-
վածի հետ այնպես, վոր այդ վերջիններիս յու-
րաքանչյուր չորս մասին ընկնի մեկ մաս տորֆա-
փոշի: Աղտոտութունների մակերևույթ պետք է
միշտ ծածկված լինի տորֆի հաստ շերտով
(շուրջ 1.5-1.8 սանտ.) և յուրաքանչյուր անգամ
յերբ նոր աղտոտութուններ են բերում, վերջին-
ներս պետք է անմիջապես տորֆով ծածկվեն:
Վեղտահորերի դռնակի (բերան) վերին և ստո-
րին կապարիչների միջով յնդած մակերևույթ
և մանուպես պետք է ամբողջովին տորֆով
ծածկել: Նույն ձևով կարող են գործադրվել
նաև վերոհիշյալ մյուս նյութերը:

Մարդիկ և կենդանիներն արտապատում են կարեւորագոյն
վարակիչ հիվանդութիւնների հարուցիչներն հետեւյալ յեղա-

Նակներով

Հիվանդութիւնների հարուցիչներն արտապատում են

Մարդու մեղի հետ	Վորովայնային տիֆի ժանանակ Միզամեղան ուղիների տուբերկուլոզի Բլենորեայի Շանտախտային սեպտիցմիայի	- - - - -
Կրծողների մեղի հետ	Շանտախտի դեպքում	-
Մարդու կզկզանքի հետ	Վորովայնային տիֆի և պարատիֆի դեպքում Խուլերայի Դիֆտերիայի Տուբերկուլոզի Շանտախտային սեպտիցմիայի	- - - - -
Չանապան տնային կենդանի- ների կզկզանքի հետ	Խուլերի ժանտախտի դեպքում Հորթների դիֆտերիայի Ջեւների մետերիտի	- - -
Մարդու փոխանքային զան- գվածների հետ	Վորովայնային տիֆի դեպքում Խուլերայի	- -
Մարդու խորիկ կաթիլների հետ	Դիֆտերիայի դեպքում Թոքերի բորբոքման դեպքում - - - ժանտախտի Ինֆլուենցիայի Կապույտ հալի Տուբերկուլոզի Ըրոի Կարսբուկի Բուբոնի Շառկի	- - - - - - - - - -
Հիվանդ կենդանիների թրի (լորձի) հետ	Չուսխոթեցան դեպքում Դարաղի	- -
Մարդու քթաբնկանային լորձի հետ	Դիֆտերիայի դեպքում Ըրոի Կարմիր լիւսանու	- - -

Մարդու քթաբնկանային լորձի հետ	Ջերմորոտ սպինալ մենինգիտի դեպքում Շառկի Բուբոնի	- - -
--	---	-------------

Կոնյուկտիվը (աչքի շարակա- կան թաղանթի) պատույցի հետ:	Տրախոմայի դեպքում Աչքերի բլենորեայի դեպքում	- -
---	--	--------

Մաշկի թերուկների, շիթերի (ոյւցույթ) պարունակության հետ	Շառկի դեպքում Բուբոնի	- -
---	--------------------------	--------

Վարդու վերքերից հոսող թա- րախի ու պատույցի հետ	Ամեն տեսակի թաղանթների դեպքում Գրանուլոզի ժանտախտի Միքրիսի Փափուկ շանկրի Բլենորեայի	- - - -
---	---	------------------

Մարդու արյան հետ	Ամեն տեսակի սնկաւի հիվանդութիւնների ժանանակ	-
Մարդու արյան հետ խաչ- թաղ միզատների միզոցով:	Մալարիայի դեպքում Անդրադարձ տիֆի դեպքում Բժաւոր տիֆի	- - -

Դեպիւնքեկցիոն լուծույթների Պատրաստումը

Սուլենման գործ եւ ածելում 1:1000 հարաբերութիւնը ներկայացնող լուծույթի
ձեւում և յուրաքանչյուր անգամ պատրաստելում եւ նորը: Մի դոյլ տաք
ջրի մեջ լուծում են շուրջ 140գր. սնդանի աղ: Այդ լուծույթի մի մասին ալե-
լայնում են 12գր. փոշիանման սուլենմա և հետո այդ բոլորը միասին խառ-
նում են, կամ թե զրի մեջ լուծում են սուլենմայի բլիթներ այն հաշվով, վոր
յուրաքանչյուր մեկ լիտր զրին ընկնի մեկ գրամ սուլենմա պարունակող մեկ
բլիթ, հետեւաբար մեկ դոյլ զրին գա 12 բլիթ:

Յերեք կամ հինգ տոկոսային լուծույթի ձեւում գործածվող կարբոլա-
թիւն պատրաստվում եւ այնպես. վերցնում են 97 կամ 95 մաս զուր և
բաւ քաշի յերեք կամ հինգ մաս իյուրեղային կարբոլաթիւն, հետեւաբար

մի դույլ զրին (12, 31) վերցնում են 410-615 գր. բյուրեղային կարբոնատներ:

Ոճառա-կարբոնատ լուծույթները պատրաստվում են այսպես. մի դույլ զրին վերցնում են 410 գր. կանաչ ոճառ, 670 գր. բյուրեղային կարբոնատներ:

Ոճառա-կարբոնատ լուծույթները գործ են ածվում տաք դրուժյամբ: Յ. 50-80° կամ Ռ. 40-65°:

Օձմբա-կարբոնատ (ձմբա-կրեպուլային) խառնուրդը պատրաստվում է այսպես. մեկ կամ իմաս չափած (100%) կարբոնատներն խառնում են մեկ մաս կենտրոնացած ձմբաթթվի հետ, վերջինս լցնելով կարբոնատների վրա զգուշաբար, փոքր բաժիններով, շարունակ խառնելով և հովացնելով խառնուրդը:

Կրակաթ: Այս պատրաստում են մարմն կիր այնպես, փոր չխառնված կիրը մարվում է հաճախ կամ ըստ բաշի ավելի մեծ քանակությամբ զրով՝ փայտե կամ կավե ամանում: Զուրն ավելացնում են վոչ միանգամայն այլ հետցիտե, շարունակ խառնելով: Դեռ պատրաստում են 20 կամ 10 տոկոսային կրակաթ:

Առդա պատրաստելու համար պետք է վերցնել 300-400 գր. սորա մի դույլ տաք զրին:

Կանաչ ոճառը գործ է ածվում տաք դրուժյամբ, ըստ վորում մի դույլ յնապոզ զրին վերցնում են 410 գր. ոճառ:

Էրկոթորմ պատրաստելու համար 12 լիտր զրին վերցնում են 50-300 լ. մ. լիպոթորմ:

Կրեպուլ նախքան լցվելը նման է «լիպոլ» կոչված նյութին: Առաջին լիպոլը, պարունակելով զգալի քանակությամբ նախի ոճառ, լավ վանում է

և վարակահանիչ հատկություններ ունի: Կրեպուլի նախքան լցվելը դա ոճառա-կրեպուլային լուծույթ է, փոր բաղադրության մեջ կանաչ ոճառի փոխարեն Բ. կամ Տ. ոճառանալթ (мелкозернистый) և մանուշ. խառնուրդը պատրաստվում է այսպես. վերցնում են 35 մաս չափած կրեպուլ (100% կարբոնատային) և 65 մաս Բ. կամ Տ. ոճառանալթ: Կյո խառնուրդի պատրաստում են 2,5 և 10 տոկոսային զրային լուծույթներ:

Փայտակյուրի (սոճու) ձյութ: Փայտակյուրի ձյութի խառնուրդն աղաթթվի հետ պատրաստվում է այսպես. 100 մաս ձյութին, շարունակ խառնելով, ավելացնում են 15 մաս թուեղ աղաթթու (հետեվաբար մի դույլ կամ 12,3 լիտր ձյութին ավելացնում են 2,25 լիտր աղաթթու): Վորից հետո խառնուրդն աղի են պատրաստ է լինում գործածության համար և կարող է բաժանված յերկար ժամանակ մնալ անփոփոխ դրուժյամբ: Կյո խառնուրդը մասամբ լուծույթ է տալիս, մասամբ՝ նուրբ նեղուխա: 10 մաս խառնուրդը 100 մաս զրի մեջ (մի դույլ զրին 1,25 կյո խառնուրդ), ուժգին թափահարելով կամ խառնելով, տալիս է մի լուծույթ, վորն իր վարակահանիչ ուժով տեղի չի տալիս ձմբա-կարբոնատ խառնուրդի ծուկոսային լուծույթին՝ պատրաստված 100 տոկոսային լափագույն կարբոնատային: Նկատի ունենալով լուծույթի աղտոտությունը, այն գործ են ածում միայն աղբահորերը, կեղտագրի հորերը և առնուսարակ կեղտահորերը վարակահանիչը համար և այլ:

Ձյութի ոճառա-հիմքային լուծույթ (պիքուլ) պատրաստվում է հետեվյալ ձեով. ըստ բաշի իմաս սոճու ձյութին ավելացնում են մեկ մաս կանաչ ոճառ և լավ խառնում. ավելի լավ է խառնուրդը թերեղ տաքացնել կծուճի կամ կաթնային մեջ: Ձեր ոճառն ամբողջ

զուգին լուծվում է, այն ժամանակ խառնուրդին ավելացնում են, շարունակ խառնելով, կծու հիմքի լուծույթ (100 մաս զրին 15 մաս կծու կալիում կամ նատրիում) 4/5-ից մինչև ոճառա-ձյութային խառնուրդի ծավալին հավասար քանակությամբ: (Մի դուլ ձյութին 4,3 կգ. կանաչ ոճառ և 10 լ զրին 1,5 կգ. կծու հիմք): Առձու ձյութից պատրաստված պրեպարատը լավ լուծվում է զրի մեզ և անփոփոխ է մնում 1-2 շաբաթ, բայց նրա զրային լուծույթները կանգնած ժամանակ պղտորվում են, վորչապի կծու հիմքը վեր է ածվում ածխաթթվային, և նրանց վարանակներից ուժը նվազում է: Ուստի և ձյութի ոճառահիմքային լուծույթը պետք է պատրաստել գործածելուց քիչ առաջ:

Ձյութի ոճառա-հիմքային լուծույթը ոճառա-կարբոնյան լուծույթի նման, այնքան ավելի լավ է ներգործում, վորքան ավելի բարձր է նրանց զերմությունը: 100 մաս զրին ավելացնելով 5-10 մաս ձյութի ոճառա-հիմքային խառնուրդ, մի դուլ զրին 6 կգ-ից մինչև 1,2 կգ. խառնուրդ, ստանում են 5-10%-ային լուծույթ, վորը փոխարինում է կարբոնաթթվի ոճառային լուծույթին, յեթե վերջինիս պակասություն է պահպանվում:

Ֆորմալդեհիդ առաջացնելու պրեպարատները առանց գործիքների

Առատանը-ծանր սպիտակ փուշի յե ֆորմալդեհիդի թույլ հոտով [բարիումի (Հմաս) գերօքսիդի խառնուրդ կարծր ֆորմալդեհիդի-պարաֆորմի (29 մաս) հետ]: Ըստ լքաշի կրկնակի քանակությամբ զուր ածելուց հետո փուշն սկսում է խիստ արագորեն ֆորմալդեհիդի

գոլորշիներ արտադատել: Ֆորմալդեհիդի գոլորշիները ստանալու համար վոչ մի հարմարանք չի պահանջվում, բայց զրից և հասարակ դուլից: Ֆորմալդեհիդի գործարդությունն առանձին հարմարություն է ներկայացնում մանավանդ այն դեպքերում, յերբ անհրաժեշտ է վարակազերծման յենթարկել մանր, բայց արժեքավոր առարկաներ, որին նակ՝ նամակներ, գրքեր, փող և այլն: Այդ պրեպարատը գործածելու յեղանակը շատ պարզ է. վորչեպե անոթի մեջ (տաշտակ, դուլ, տակառ) մուտավորապես այնքան լիտր տարողությամբ, վորքան խոր մետ. ունի շենքը, ածում են այդ փուշին և հետո վրան լցնում հիշյալ քանակությամբ զուր 9. 20-22° զերմությամբ:

Սակայն առատանը կայուն պրեպարատ չե և յերկար չի պահվում: Առատանը հազողությամբ կարելի յե փոխարինել պերմանգանատի կալիումի և պարաֆորմի կամ վաճառվող 40-տոկոսային ֆորմալինի խառնուրդով:

Ըստ Մազուրովի հետազոտության, լավագույն դուլաները Կրոնների առաջարկածներն են. ֆորմալինի համար - 25 խ.սմ. ֆորմալին, 25 գր. պերմանգանատի կալիում և 12,5 խ.սմ. զուր 1 խ.մետր տարածությամբ, իսկ պարաֆորմի համար - 10 գր. պարաֆորմ, 25 գր. պերմանգանատի կալիում և 25 խ.սմ. զուր:

Դեպիլեմեկցիա կատարելու համար ամենահարմարը մետաղյա անոթներն են, վորոնք բարակ պատեր ունեն և վորոնք տանում են ֆորմալին գործարդելու դեպքում այնքան լիտր, վորքան խոր մետր ունի շենքը: Պարաֆորմ գործարդելու դեպքում անոթների տարողությունը

դրա կիսից պակաս չպետք է լինի: Չերմոխյան կորուստը պակասեցնելու և հատակը լցիչացնելու համար անոթը պետք է դնել փայտե դրոպների (*Дропалка*) վրա:

Նյութերը պետք է խառնել հետեվյալ ձեւով: Ֆորմալին գործադրելու դեպքում նախ խառնում են զուրը ֆորմալինի հետ, հետո խառնելով, ավելացնում են պերմանգանատի կալիում, պարաֆորմ գործադրելիս, նախ խառնում են պարաֆորմը մինչև հալմաստաչափ եմուլսիա ստանալը, հետո, խառնելով, պերմանգանատի կալիում են ավելացնում: Հիշյալ նյութերը պետք է շարունակել խառնել մինչև վոր յերեման առաջին գոլորշիները: Պերմանգանատի կալիումի բյուրեղների շափն ելակակն դեր չի կատարում: Բայց չի հանձնարարվում այդ պրեպարատը գործ ածել հոշիանման ձեւով, վորչափ դրանից խիստ բուռն ռեակցիա յե առաջանում: Նմանապես պետք է ավելացնել զրի զերմոխյունը, վորովհետեւ զրի բարձր զերմոխյունը ռեակցիան դարձնում է ավելի բուռն ու սննդապատրաչափ: Նենյի զերմոխյունը պետք է 3.15° պակաս լինի: Արհեստական զերուցումը թուլացնում է դեպինֆեկցիայի արդյունքները, մինչդեռ հատակին զուր կամ ավելի լավ վարակահանիչ հեղուկն, շաղ տալու միջոցով ողջ նախապես խոնավեցնելն ապավարակման արդյունքներն ավելացնում են:

Յուրաքանչյուր անգամ ֆորմալինով դեպինֆեկցիա կատարելիս անհրաժեշտ է ամենայն խնամքով փակել ու ծածկել վարակազերծման յենթակա շենքը: Իսկ յերեմ այդ անհրաժիս են, ապա պետք է

ավելացնել վարակահանիչ նյութի քանակը: Դեպինֆեկցիայի տեկորությունը 5 ժամ են:

Պերմանգանատի կալիում ֆորմալինի հետ միասին (permanganate discs): Հատուկ ձեւով պատրաստված պերմանգանատի կալիումի կլորակները թրջում են ֆորմալինի 4 տոկոսային լուծույթով, վորից հետո բաժական արագորեն սկսում են ֆորմալին գիդի գոլորշիներ, արտադառվել:

Պարապիտար միզատուներին վոլնչացնելու (դեպինֆեկցիայի) միջոցներ ու յենդանակներ

Պարապիտար միզատուներին վոլնչացնելու համար գործ են ածում հատուկ դեպինֆեկցիոն հեղուկներ, գազեր (վերոգիներա գործադրվում են նաև վնասատուներին կրծողներին վոլնչացնելու համար) և զերմային կամերաներ, վորոնք աշխատում են տաք ոդով: Չերմային կամերաների տեսակները շատ են. դրանց թիվն առանձնապես շատացավ վերոգին պատերապմի ժամանակ, սկսած պրիմիտիվ գերուհատուն կամերայից մինչև մեծ զերմային կամերաները: Ըստ տաքածված կամերաներից են հայտնի "Հեյրոն" ապարատը, վորը գործում է չոր կամ քիչ խոնավացրած տաք ոդի ոգնությամբ և սպիտակեղևի ու հագուստի մեղ շուկվող միզատուներին վոլնչացնելու լավ միջոց է հանդիսանում: Ապարատի բոլոր մասերը մետաղյա յեն: Կամերայի ներսում գրուկվում է մի հնոց և մեկ թմբուկ: Հնոցն ոգնագործվում է կամերայի ներսի ողջ տաքացնելու համար, իսկ մեկեղևմանի պատվող թմբուկի ոգնությունը շարժման մեղ են դրվում կամերայի ներսի ողջ: Թմբուկն ունի քարներ, վորոնցից և կախում են դեպինֆեկցիայի յենթակա իրերը:

Ապարատին կից կա հատուկ հարմարակը կամերայի միջի ողոր տաք
խոնավացնելու համար:

Այն բարձր կետը, մինչև վոր կարելի չէ հասնել ապարատի միջի
ողոր զերմությունը — $8. 160^\circ$, իսկ տաք ողոր խոնավացնելու դեպքում —
— $8. 130 - 140^\circ$:

1) Հրահանգ «Հեղիոս» ապարատը գործի դնելու համար (ընդունված է
Մոսկվայի սանիտարական կազմակերպության կողմից):

1. Դեպիսեկցիայի յենթակա իրերն ապարատի մեջ տեղավորում են
այն ժամանակ, յերբ ողոր զերմությունն ապարատում $8. 120^\circ$ -ից պակաս
չէ և յերբ ապարատի ներսի ողոր բաժականաչափի խոնավացել է զրի
հոսանքի ազդեցության տակ:

2. Հագուստը և իրերը նախապես զննվում են նրանց միջից կողմնա-
կի առարկաները, կաշվե իրերը և այլն հանելու նպատակով:

3. Շինելները և այլ նման առարկաներ (վերնազգեստ) պարկերից
հանվում են և վարակահանվում առանձին, ըստ վորում, վորպեսզի պար-
կերից հանված շինելները չխառնվեն իրար հետ, շինելները այս կամ այն
ձեվով ամրացվում են իրենց պարկերին:

4. Մանր իրերը (անդրավարտիկ, գրիմաստյորկա և այլն) պարկե-
րից չեն հանվում և դեպիսեկցիայի յեն յենթարկվում պարկի հետ մի-
ասին:

5. Դեպիսեկցիայի յենթակա սպիտակեղենը հանձնարարվում է
տեղավորել Հեղիոսի մեջ փոքրիկ պարկերով:

Ուշադրության արժանի չէ արագահոս տաք ողոր ոգնությունը գոր-
ծադրվող մի կամերա, վորը կառուցվել է ինժեներ Հերլեն, ֆոնդրանի
կամերայի որինակով, յենինգրադի Կոնյաչինի անվան տրամպարկում:

Օձումբ պրեյու համար առաջարկված ապարատներից հայտնի
չէ Զառսայլովի և Տելիշենկոյի ապարատը: Այդ ապարատը բնորոշ-
յաժ է մետաղյա տուփից փառնվալն. ճկիւղորում ծծումբ տարողությամբ:
Տուփի պատերում շինված են յերկու շատ փոքր անցքեր: Ներքին մեկն-
րեսին կա յերեք մետաղյա թիթեղ կամ շտիֆտ, վորոնց վրա պետեղ-
վում են ներքին տուփը, վորը ապարատի յերկրորդ մասն է կառուց-
ված և վորի հատակը բազմաթիվ ծակեր ունի: Ահա այդ ներքին տուփի
մեջ տեղավորվում է ծծումբը:

Արտաքին տուփի վերին մասում կա մի հանվող կախարիչ իր
դուրս քաշովի խողովակով: Ապարատը լցնելիս ներքին տուփի մեջ
ծծումբ են լցնում (10 քառ. մետր տարածությանը 200 գր. ծծումբ), իսկ

6. Անհրաժեշտ է շարունակ հետևել զերմությունը, վորը $8. 120^\circ$ ցած չպետք
է իջնի, ինչպես նաև հետևել, վոր շարունակ զրի հոսանք լինի:

7. Իրերը պետք է ապարատում մնան 15 րոպեից վող պակաս. նա-
յած պարկերի մեծությանը, ժամանակը — կարող է ավելացվել:

8. Այն շնքը, վորտեղ աշխատում է ապարատը, պետք է ամեն օր
մաքրվի և լվացվի վարակահանիչ միջոցներով:

9. Ինքն ապարատը նմանապես պետք է ամեն օր մաքրվի փողուց.
միջանցքերը պետք է ժամանակ առ ժամանակ մաքրվեն միջի, իսկ վառա-
նանը մոխիրից:

արտաքին տուրի հատակին լցվում են 40-50գր. դենատուրատ (բնա-
փոխած) սպիրտ, վորը վառելուց հետո արտաքին տուրի մեջ զետե-
ղում են ներքին տուրը ձուլքով: Այնուհետև ապարատը կախարի-
չով ծածկում են, ըստ վորում խողովակը վերելից դուրս է քաշվում:

Դեպինսեկցիան տեղում է մոտ 12 ժամ:

Վորպես լավ ներգործող դեպինսեկցիոն միջոց վերջին ժամանակ-
ները գործ է ածվում գլադատնետեսական պրակտիկայում արդեն վա-
ղուց հայտնի ցիանալոր զրածինը (կապտաթթու). յեթե ցիանալոր
զրածինը չտրկ է մանրեասպան բարձր հայտնություններից, բայց դրա-
փոխարեն խիստ արժեքավոր դեպինսեկցիոն միջոց է հանդիսանում:
Գործնականապես դեպինսեկցիայի յենթակա շնչի ներսի դուրս 1%
ցիանալոր գալ ստանալու համար յուրաքանչյուր խոր. մետր տարածու-
թյանը վերցնում են 23-27գր. ցիանալոր նստորիում, 34,5գր. ծծմբաթթու
և 69գր. ջուր:

Գիանալոր զրածինը-անոյն հեղուկ է նշի դառը հոտով, շատ ա-
րագ գոլորշիացող և հեշտությամբ ամենուր թափանցող գալ արտա-
լատող, և իրեր չփչացնող: Գալ առաջացվելու համար վորոշ քանա-
կությամբ ջուր և ծծմբաթթու պարունակող կալի բարձր բանկայի
մեջ մինչև հատակը ընկզմում են թղթի մեջ փաթաթած ցիանալոր նյու-
թը (ցիանալոր նստորիում կամ կալիում): Առի բանկայի մեջ ջուր են
լցնում, հետո- ծծմբաթթու և խառնում են, իսկ դրանից հետո այրուղի
ներմուծում են թղթի մեջ փաթաթած աղը: Կապտաթթվի խիստ թու-
նավորությունը մեծապես դժվարացնում է այդ միջոցի ոգտագործումը:
Այդ տեսագետից համեմատաբար ավելի անվտանգ, թեյել դարձյալ

թունավորիչ է Ա ցիկլունը, կապտաթթվի բարդ յեթեր, վորը խիստ ցըն-
դուն և անգույն մի. հեղուկ է, վորը խիստ գոգրում է լորձաթաղանթները
և դրանով իսկ պաշտպանում ծխահարման յենթարկվող շնչում մա-
լու վտանգի մասին: Անրցնում են յերկու փար ցիկլուն-100իւմ. շնչին:
Ծխահարու թյան տեղորոշյունը 6-24 ժամ: Անրկայումս Ա ցիկլունը
գրեթե չի գործածվում:

Հատեա-ուարա անհարմար, հեղուկային ցիանալոր պրեպարատներն
այլ միջոցներով փոխարինելու համար առաջարկված է փոշիանման կար-
մրավուն մի նյութ, վորը հայտնի յե B ցիկլուն անունով: Այդ նյութը պատ-
րաստվում է հերմետիկորեն խցված թիթեղյա տուփերում, վորոնք զանա-
կան տարողությու են ունենում: Այդ նյութն որի հետ շփելուց քայքայ-
վում է, կապ տալիս գոլորշիանում է և մնում է փոքրաքանակ, միան-
գամայն անվնաս մի մնացորդ: Այդ տուփերի հետ վարչելու ձեւը շատ
պարզ է: Տուփերը պետք է բանալ բաց ողում սովորական պահածոյի
դանակով, թղթե կախարիչներով ծածկել և դնել շնչի հատակի վրա
նախապես վորոշված տեղերում: Այնուհետև դեպինսեկտորները, վո-
րոնք ցիանի հետ գործ ունենալու թուր դեպքերում անպայման
պետք է հուսալի ու կանոնավոր դիմակներ հագնեն (ավելի լավ է
թիթլամերի), բայց են անում տուփերի կախարիչները և նրանց պարու-
նակությունը թափում գետնի կամ հատակի վրա: Ոպերացիան տեղում է
մի քանի րոպե, վորից հետո շնչն արագորեն լցվում է կապտաթթվով:
Դեպինսեկցիայի համար անհրաժեշտ է ժամանակն (6-24 ժամ) անցնե-
լուց հետո շնչը որաիտիման է յենթարկվում, հողմահարվում, անվնաս

մայրոցը ավանդ. սքրվում են:

Խիստ ներքոճող դեպիսեկցիոն միջոցների թմին է պատկանում
խլորպիկրինը, վորը ունի վորոշ մանրասպան հատկություններ: Խլորպիկրի-
նը խիստ գոգոռիչ, սրբունքներ առաջացնող միջոց է և իրենից ներկա-
յացնում է ծանր հոգսանման, թափանցիկ մի հեղուկ, քիչ դեղնավուն
գույնի և գործադրվում է հետևյալ ձևով: Այսի ապահովում են շնչի
հերմետիկությունը. հետո շնչում յեղած անկողիներ, հագուստը, սպի-
տակեղենը և այլն կախում են սղնայես, վոր խոր իրենի իրարից հեռու
լինեն. այնուհետև անհրաժեշտ քանակությամբ հեղուկ են վերցնում
և շատ տալիս սխառտի, իսկ յեթե հնարավոր է նաև առաստաղի
մակերեսին (մեկ խմեւորին 10 գ. վոչ սրակա): Դրանից հետո շնչը
խնամքով փակում են 6-24 ժամ ժամանակով, նայած աշխատանքի
քնույթին: Մեծ շնչեր (որինակ՝ նայ) մշակման յենթարկելիս ոգտա-
գործում են հատուկ բիդոններ, վորոնք ծորակներ ունեն, ծորակներին
ամրացվում են հատուկ, վորյեմե գործվածքից պատրաստված մի-
ջոցի ունեցող ռետինե՝ խողովակիկներ և այլն:

Ակտի ունենալով խլորպիկրինի գոգոռիչ հատկությունները,
այդ պրեպարատը թույլ է տրվում գործ ածել միայն միանգամայն
սուսանկալի շնչերում:

Խլորպիկրինի, ինչպես նաև սիանի հեա գործ ունեցողները
պետք է ունենան այնպիսի դիմակներ, վորոնք լավ խլորպիկրին են
կլանում:

Առժողովման տի հրահանգը խլորպիկրինը դեպի-
սեկցիայի համար գործադրելու մասին

Ընդհանուր տեղեկություններ խլորպիկրինի մասին

Խլորպիկրինը - ծանր, յուղանման, հեշտ գոլորշիացող հեղուկ է, վորը
յեռում է $112-113^{\circ}$ զերմաստիճանում և սառում $-69,2^{\circ}$: Տեսակարար
կշիռը - 1,69, նրա գոլորշիները 5,7 անգամ ծանր են որից:

Խլորպիկրինը չի օդալառվող նյութ է և սովորական պայմաննե-
րում պայթյուններ չի տալիս: Շնորհիվ իր այն հատկության, վոր նա
դյուրությամբ թափանցում է զանազան հյուսվածքների միջով, խլոր-
պիկրինը համապատասխան պայմաններում միանգամայն հուսալի
դեպիսեկցիոն միջոց է հանդիսանում, վորնչպեսևեղով պարպիտներին,
նույն իսկ այն դեպքերում, յերբ նրանք գտնվում են գործվածքների
խորքերում. (ծալքերում, հանգույցներում): Գործվածքները, մորթի-
ները, կաշին, մետաղյա առարկաները, ինչպես նաև գործվածքների
ներկը զուտ խլորպիկրինի գոլորշիներից չեն փչանում: Թեյեմ անդա-
մաթքները խլորպիկրինի գոլորշիների ազդեցության տակ հատուկ
համ են ստանում, թայց այդ համն ել շատ շատ վերանում է, քնայ
վոր մթնոլորդից հեռացնում են խլորպիկրինը: Մենդամթեքները պետք
է հեռացնել դեպիսեկցիայի յենթակա շնչից մինչև աշխատանքի
սկսելը: Ծածո զերմությունը, վորոշ շափով թուլացնելով խլորպիկ-
րինի դեպիսեկցիոն ներգործությունը, այնուամենայնիվ բոլորովին
չի դադարեցնում այն, մի հանգամանք, վորը թույլ է տալիս խլորպիկ-
րինը գործադրել որվարությամբ զերմովող շնչերում, թայց համե

նայն դեպք դեպիանեկիայի յնթակա շնորհ գործությունը 15-ից պակաս չպետք է լինի: Տերությունն ավելանալուց ուժեղանում է նրա ազդեցությունը և ավելի լավանում որսիոխությունը:

Խլորպիկրինը նույն իսկ շատ թույլ կոնցենտրացիայով գոգռում է աչքերի և շնչական ուղիների տրնախաղանքները: Բայց դրանից մեծ կոնցենտրացիա լինելու դեպքերում խլորպիկրինը թունավորիչ ազդեցություն է գործում: Արյունքահոսություն առաջանալը ցույց է տալիս, վոր շրջապատում խլորպիկրին կա և միաժամանակ վատանգի մասին զգուշացնող ազդանշան է ծառայում:

Խլորպիկրինը պահելու, դարսելու և տեղափոխելու յեղանակը

Խլորպիկրինը սովորաբար բաց է թողնվում մետաղյա ամանում՝ լետեղված (մատակարարող կազմակերպությունները սովորաբար խլորպիկրինը փաթեթոցներում տեղափորում են ալյումին. լցնում են մեծ, մինչև 400 կգ. տարողություն ունեցող տակառների մեջ): Խլորպիկրինը պակաս կարիքների համար ծախսելու նպատակով լցնում են մանր ամանների մեջ և այդ աշխատակիքը կատարում են փակ շնթից դուռ, ավելի լավ է բաց որում կամ ծածկապատակ. հանույի (Насос) ոգնությամբ, յերբեմն հիդրոպուլտ ոգտագործելով: Խլորպիկրինը փոքր քանակությամբ պահելու և գործածության համար անձնակազմին տալու նպատակով ոգտագործում են մետաղյա բանկաներ, վորոնք ունեն լայն, հերմետիկորեն փակվող անցքեր: Այն դեպքերում, յերբ խլորպիկրինը պահվում է ապակե ամաններում:

(նպատակահարմարե ոգտագործել հյուսակներով (номенклатура) պատած ապակե ամաններ), անհրաժեշտ է խիստ պզուշու թյուն պահպանել, նկատի ունենալով այն, վոր յերթն այդպիսի ապակե ամանը զարդ-վի, ապա շնթքը յերկար ժամանակով անպետք կդառնա ոգտագործման համար: Ամանապես անթույլատրելի յե խլորպիկրինն ապակե ամաններով տեղափոխել շատ հեռու տեղեր առանց ուղեկցող մարդկանց: Այն դեպքում, յերթն խլորպիկրինը փոքր քանակներով դարսելու համար համապատասխան ամաններ չկան, ապա հազողությամբ կարելի յե ոգտագործել դատարկ հրշեջներ, կաթի թիդոններ, վորոնք ուետինե միզադիր ունեն (ռետինը պետք է ժամանակ առ ժամանակ փոխարինել նորով, վորովհետև խլորպիկրինի ազդեցությունից ռետինը կնճռոտում, կծկվում է), ինչպես նաև այլ մետաղյա ամաններ, վորոնք կարող են պետքական լինել այդ նպատակների համար:

Խլորպիկրինը պահվում է փականքի տակ, և կողպելքը պետք է գրունդի պատասխանատու անձնավորության մոտ:

Օանթություն. Խլորպիկրինի տեղափոխությունը յերկաթուղով, համաձայն գոյություն ունեցող կանոնների թույլատրվում է միայն հատուկ վագոնով և ն. Գ. Ա. ի. Պ. Բ. ի մարմինների գիտությանը:

Անձնական պաշտպանության միջոցներ խլորպիկրինի
հետ գործ ունենալիս

Խլորպիկրինի հետ գործ ունենալ թույլատրվում է այն անձանց,

վորոնք բաժանաճաճի ընտելացել են աշխատանքի այդ մեթոդին, վորոնք աշխատում են պատասխանատու անհավորության հատուկ հսկողությամբ ու հրահանգներով:

Այն անձինք, վորոնք գործ ունեն խորագիրների հետ, պետք է ունենան միանգամայն կանոնավոր ու պիտանի դիմակներ (սինվորական ձեւի հակագազային դիմակ): Դիմակը հագնելիս անհրաժեշտ է ստուգել, արդյո՞ք կանոնավոր է հագված դիմակը և արդյո՞ք գազ թայ չի թողնում: Խլորպիկրինի հետ գործ ունենալիս բոլոր գործողությունները պետք է կատարվեն հակագազային դիմակ հագած:

Խլորպիկրինի հետ գործ ունենալիս՝ աշխատանքի այն մասը, վորը կարող է կատարվել թայդդիս, պետք է այդ ձեւով էլ կատարվի:

Խլորպիկրինի հետ գործ ունենալով թայ որում (խլորպիկրինն ամանների մեջ լցնելը, շափելը (պետք է այնպիսի դիրք ընդունել, վոր քամին խլորպիկրինի գոլորշիներն աշխատողից հեռու տանի:

Խլորպիկրինի գործադրման պայմանները

1. Խլորպիկրինի այն հատկությունը, վոր նա թափանցում է պատերի և զանազան առարկաների ճեղքներն ու ծակերը, ապահովում են նրա բաժանաճաճի արդունավետությունը և հնարավորություն է տալիս խլորպիկրինը գործագրել բնակարանային ու կամերային դեպինսեկցիայի պայմաններում, յնրկաթուղու տրանսպորտում և նավերում:

2. Բնակարանային դեպինսեկցիայի պայմաններում, խլորպիկրինի գործադրումն անթույլատրելի չէ այն բնակարաններում, վորոնք բնա-

կնի շենքերի մասն են կազմում, ինչպես նաև բնակելի շենքերի տակ գրունվող պահեստներում և նկուղներում: Այն պայմաններում, յնրե անգամ անհշան քանակությամբ գազ անցնի ֆիշալ շենքերը, ապա արյունքահոսություն կառաջացնի այդ շենքերում ապրողների մեջ և անհնարին կդարձնի այդտեղ կենալը:

3. Ռատի և խլորպիկրինով դեպինսեկցիա կատարել թայտորում է հետևյալ պայմաններում ա). Բարակներում ու կապարաններում - նորակառույցների վրա և բանվորական ավաններում, վորտեղ կարելի չէ շենքը ամբողջովին ապամեղ ապրողներից և վորտեղ շենքերը բաժանաճաճի հեռու չեն միմիանցից. բ). ակումբներում, սանատորիաններում, հանգստյան տներում ու կալանավայրերում, վորտեղ այդ շենքերը կարող են ամբողջովին ապամեղ ապրողներից և վորտեղ նրանք առանձնազած են մոտակա բնակավայրերից. գ). գնդատներում և ժամանակավոր ու սեզոնային աշխատանքների վայրերում. դ). յնրկաթուղու վագոններում այնտեղ, վորտեղ ըստ վագոնի ոգտագործման բնայթի վագոնն անհետաձգելիորեն ոգտագործելու կարիք չի լինում. յե). խլորպիկրինով դեպինսեկցիա կատարելու համար ծառայող հատուկ կամերաներում:

Այս բոլոր դեպքերում անհրաժեշտ պայման է հանդիսանում դեպինսեկցիայի յենթարկվող շենքի բաժանաճաճի հերմետիկությունը: Իսկ այդպիսի հերմետիկություն կարելի չէ ապահովել դեպինսեկցիոն շենքը ֆաճկելով և սվաղելով, ինչպես նաև մաճկելով ու թղթելով շենքի պատուհանները, դռները, բոլոր ճեղքերը, ծակերը, անցքերը և այլն: Տախտակից շինված ամառային բարակներում, վորոնց պատերը վարակված են պարաչիտներով, ավելի ուսցիունալ միջոց է

հանդիսանում շենքի ճեղքերը դրսից նախապես թոյնեն ու մածկելը: Ինչպիսով
ցիպից հետո այդպիսի շենքերը պետք է ներսից պաշտել, վորպեսզի այդ—
պիսով կանխվի նոր վարագույր:

4. Ինչորպիսիքնը գործ է ածվում հետևյալ շահով. մի խոր մետր տարա-
ձություն վերցնում են 15-25 խոր սան. խորապիկին, նայած շենքի հերմետիկու-
թյանը և զերմության պայմաններին:

Ինչորպիսիքնի կաներայում 60-75° զերմաստիճանում մի խոր. մետր տա-
րաձություն վերցնում են առնվազն 25 խոր. սան.:

5. Ինչորպիսիքնի ներգործության տեվողությունը բնակարանային դեպի—
սեկցիայի զեպում 24 ժամ է, բայց այդ ժամանակահատվածը կարելի չէ բիշ
կրճատել, մինչև 6-12 ժամ, յեթե դեպիսեկցիայի յենթակա շենքի զերմու-
թյունը հասցնել մինչև 25-30° և միաժամանակ ավելացնել խորապիկի-
նի դուզան կաներայում 60-75°:

6. Ինչորպիսիքնը չի կարող գործադրվել այն դեպքերում, յերբ ան-
հրաժեշտ է շենքն ոգտագործել շուտափույթ կերպով, վորովհետեվ շեն-
քի և իրերի հողմահարումն պրոպեղ պահանջում է 24-72 ժամից վոշ
պակաս, նայած զերմությանը և հողմահարումն թափին: Կաներաներում
հողմահարումը կարելի չէ կրճատել մինչև 20-30 րոպե:

5. Բնակարանային ինչինսեկցիայի տեխնիկան

1. Նախապես շենքում մածկում և խցում են բոլոր ճեղքերը, անցքերը, կա-
փայրերը. վառարանների դռնակները և այլն, վորով ապահովվում են շեն-
քի արտաքին հերմետիկությունը (անթափանցելությունը):

2. Անհրաժեշտ լանակությունը խորապիկինը շուրջ 1 սմ. բարակ

շերտով լցնում են ափսեյի կամ այլ հարթահատակ ամանի մեջ. վերջինը
դրվում է վորդելն տաքացրած մակերևույթ վրա (150°-ից վոշ բարձր), ըստ
վորում մեծ շենքերում խորապիկինը պետք է ածվի մի բանի մանր աման.
ների մեջ, վորոնք դրվում են կանաչան տներում, նայած շենքի մեծու-
թյանը, վորից հետո անմիջապես դուրս են գալիս շենքից, մածկելով
ու. մածկելով դուռը:

3. Ինչորպիսիքնի ավելի արագ գոլորշիացման համար անհրաժեշտ է
խորապիկինն ափսեյի մեջ դնել արդեն տաքացրած զրաբ աղնիքում. բաղ-
նիքում զուրր տաքացնելու համար պետք է ներքևում դնել հլուրեյի
ապարատի մասը կապմող սկիբրտի լամպ, պրիմուս կամ վորդելն այլ
կրակարան, այն հաշվով, վոր կրակի աղբյուրը անմիջական շիում
շունենա խորապիկինի հետ, վորովհետեվ այլապես խորապիկինը կոր-
ցնում է իր ներգործիչ ուժը:

4. Փակված ու խցված շենքը, վորը յենթակա չէ դեպիսեկցիայի.
24 ժամ մնում է դեպիսեկցիայի հսկողության տակ: Եթե ժամկետն անց-
նելուց հետո բաց են անում բոլոր դռները պատուհանները, որանցքները
և վառարանների ծխանները և շենքը ոգտափոխման յենթարկում է ծորվա-
րնայրում: Ծենքի հողմահարումն ավելի արագ կատարելու համար,
պետք է վառարանները սաստիկ վառել: Փափուկ առարկաները,
բարձեր, փափուկ-կան-կարասին և այլն պետք է թափ օտալ և հողմա-
հարել (ցանկալի չէ շենքից դուրս):

Շանթություն. — 1. Նկատի ունենալով այն, վոր ցույց լավ թա-

փակվում է նույն իսկ առարկաների խորքը
դեպիսեկցիայից արագ կարիք չկա իրերը կա-

խել կամ իրարից հեռու դնել: 2). Խլորպիկրինով դե-
պիկսելցիա կատարելու ժամանակ անհրաժեշտ է խիստ
հսկողություն ունենալ շենքի վրա և հետեւել, վոր միև-
նեւ շենքի հողմահարումն վերջանալը վոչ վաղ շնտնի
շենքը (հողմահարումը վերջանալուց հետո արյունքա-
հոսութեան չի լինում): 3). Անհրաժեշտ է հետեւել, վոր
խլորպիկրինը հնդուկային դրոժյամք (կաթիլները) չըն-
կնի իրերի վրա, վորովհետեւ այս դեպքում նա դժվա-
րութեամբ է հողմահարում: Ամենավառարկաները նմա-
նապէս ամելի խիստ են կանամ խլորպիկրինը, ինչու
և այդ առարկաները ամելի լավ է նախապէս չորացնել:

6. Կամերային դեպիկսելցիայի տեխնիկան

1. Խլորպիկրինի որոնքամբ կամերային դեպիկսելցիա կատարելու համար
գործ են ածվում խլորպիկրինի կամերաներ, վորոնք լինում են ստացիո-
նար և շարժական (առավելագույն նաբուկով-Աալալյոյի սխառնի): Բացի
դրանից, կարելի չէ գործադրել նաև սովորական զերմային կամ ծծմբա-
յին կամերաներ միայն այն պայմանով, վոր այդ կամերաներն ամբողջովին
առանձնացվեն բնակելի և բանվորական շենքերից և վոր կամերաներն
ունենան լավ գործող որափոխիչ հարմարանքներ, վորոնք զերմարուա-
դրիչ և հատուկ հարմարանք՝ խլորպիկրինը կամերայի մեջ նմա թողնելու
համար:

2). Դեպիկսելցիայի յենթակա իրերը տեղափոխվում են խլորպիկրինի
կամերայում հետեւյալ ձեւով. կամ իրերը կախվում են կեռիկներից, կամ

դարսում են դուս քաշովի պահանգների վրա, վորոնք ցանկաւոր հատակ
ունեն. կամերայի յուրաքանչյուր մեկ խոր. մետր տարածութեանը վերցնում
են 6-8 կոմպլեկտ:

3). Խլորպիկրինը ներմուծվում է կամերայի մեջ հատուկ ծագարի
միջով, վորը գտնվում է կամերայի ստորեւ-կողմային պատում և վերջա-
նում է ներսում հատուկ յերկայթաթնիթի վերեւում. վորը դրվում է ներ-
քեւում, կամերայի ցանցի վրա: Խլորպիկրինը կամերայի մեջ ներմու-
ծելուց հետո, ծագարը իր խողովակիկով դուրս են հանում և անցքն անոր
փակում խցանով: Առաջին անգամ իրերը կամերայում տեղափոխելուց առաջ
խլորպիկրինը պէտք է լցնել միայն այն ժամանակ, յերբ զերմութեանն ըստ
8 հասել է 50°: Միաժամանակ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել, վոր
խլորպիկրին չնկնի պիտայի (սալ), վառարանի կամ ծխնելույզների շի-
կապած մակերեսին:

4). Կամերան կարելի չէ տաքացնել ամեն տեսակի վառարաններով:
Այն դեպքերում, յերբ գործ են ունենում ստացիոնար կամերաների հետ,
զերմադասելի չէ ունենալ փոքր աղյուս ե հնոց իր փութում: Հնոցի չա-
փը-լայնութեանը 0,5 մետր, խորութեանը-0,8 մետր, բարիութեանը-0,75
մետր: Այն դեպքում յենթ զերմային մարդկույր չափից դուրս է տաքա-
նում, վորը կարելի չէ վորոշել հնոցը կամերայի հետ միացնող խողովակի
շիկանալով, կէտք է հնոցի դռնակն ամբողջովին բաց անել:

5). Դեպիկսելցիայի յենթակա իրերն կամերայում տեղափոխելուց հե-
տո անհրաժեշտ է նախապէս 5-րդիցի ընթացքում տաքացնել այդ
իրերը, ըստ վորում այդ աշխատանքը կատարելիս պէտք է ողոր ներս
քաշող և դուրս հանող անցքերը կիսով չափ բանալ, վորպէսզի իրերը

տաքանալու ժամանակ նրանց արտապատած խոնավությունը հեռաց-
վի: Այնուհետև կամերան տաքացնելիս պետք է բոլոր անոթներն ամ-
բողջովին գոցել մինչև $3. 60-70^{\circ}$ ջերմության հասնելը, վորից հետո կա-
մերայի ներսը տանող ծխանցքը սողնակով փակելու միջոցով պետք
է անգատել ներքին ծխանցքը և միաժամանակ բայ անել այն ծը-
խանցքի սողնակը, վորը գալիս է կամերայի դրսից: Հենց այդ ժամա-
նակ կամերայի մեջ խլորայիկին են ներմուծում և իրենք թողնում
նրա ներգործության տակ 20-րոպեյի ընթացքում: Դրանից հետո
նախ բայ են անում ող դուրս հանող անոթերը, հետո ող ներս քա-
շող անոթերը և կամերան 20-25րոպեյի ընթացքում տաքացած ողով
հողմահարվ են, ըստ վորում վառարանը շարունակում են վառել, վոր-
պեսպի ուժեղ ձգում փնի կամերայից և միացնում են (գործի յն դեռում)
ծխանցքի ներքին մասը: Իրենք կամերայից հանելիս պակկալի յն վոր
կամերան սպասարկող անձնակազմը հատուկ, աչքիներին ամուր
կաշող ակնոցներ ունենա (ավտոմոբիլային ակնոցի ձևով), ինչպես
նաև հիդայոուլֆիտով թեթեւակի թրջած ռետսիրատուր (շնչոց):

Բարդ աշխատանքից և թանգությունից խուսափելու համար
դեպինսեկցիայի և մասամբ դեպինֆեկցիայի նպատակով կարելի յն
ոգտագործել տաք հարդուկը, վորն առանձնապես պիտանի յն սպի-
տակեղենը, վիրակապային նյութերը և այլն մշակելու համար: Այն դեպ-
քերում, յորը հարդուկի ոգնությունը վարակապերման են յենթա-
կում հաստ գործվածքները, անհրաժեշտ է այդ գործվածքները հար-
դուկել մի քանի անգամ և այն ել յերկու կողմից:

Դեպինսեկցիայի համար գործադրվում են հետևյալ միջոցները

Սուլվենտ (փորձերն սկսվել են 1915 թվականից) դա քարածուխի
ձյութի և նավթի զանազան տեսակների թորման արդյունքն է: Բարա-
ծուխի ձյութից ստացված սուլվենտը կոչվում է քարածուխի սուլվենտ-
սուլվենտ-նավթ, իսկ նավթի սուլվենտը կրում է այն նավթի անունը,
վորից նա ստացված է: Գրուշիի, Մայկոտայի, Բազելի սուլվենտ:
Սուլվենտի բաղադրության մեջ ի միջիայլոց մտնում են քսիլոլը,
տոլուոլը: Սուլվենտն անգույն կամ դեղնավուն գույնի հեղուկ է, վորի
տեսակարար կշիռը 15° ջերմաստիճանում հավասար է 0,874-ի: Պեսք
է հիշել, վոր սուլվենտը կրակի վերաբերմամբ վտանգավոր նյութ է: Առ-
ժողկոմատը մշակել է հատուկ հրահանգ սուլվենտը վորպես դեպին-
սեկցիոն միջոց գործադրելու վերաբերյալ: Այդ հրահանգը հետեւ-
յալն է.

1) Սուլվենտը գործադրվում է. ա) սպիտակեղենի, հագուստի, և
կոնի իրերի վրա յեղած վոզիլներին վոչնչացնելու համար և բ) բը-
նակարաններում, կապարմաներում և հանրակացարաններում յե-
ղած փայտոգիւղներին ու լվերին վոչնչացնելու համար:

2) Սուլվենտը գործ է ածվում զուտ ձեւով կամ եմուլսիայի
ձեւով, ըստ վորում եմուլ՝ սիան պատրաստվում է հետեւյալ ֆառ-
նուրդից. ա) սուլվենտի և կանաչ ոճառի խառնուրդից: Բ) Սուլվենտի,
կանաչ ոճառի և սև կարբոլի խառնուրդից: Առաջին խառնուրդը
պատրաստելու համար վերցնում են 70 մաս սուլվենտ և 30 մաս կանաչ
ոճառ: Այդ բոլորը միասին հետցնում և խնամքով խառնում են, մինչև

վոր լավ եմուստիս յե գոյանում (առանց տաքացնելու): Յերկրորդը
խառնուրդ բաղադրած է 60 մաս սուլվենուից, 30 մաս կանաչ ոճառից
և 10 մաս սև կարբոնից (պատրաստվում է այնպես, ինչպես առաջին
խառնուրդը): Այդ խառնուրդներից պատրաստում են 10-20 տոկոսային
զրաքին լուծույթներ - եմուստիաներ:

3). Չուտ սուլվենուի գործադրման տեխնիկան հետևյալն է.
ա). հագուստի և անկողնու պարագաների մեզ յեղած վոզիլներին
վոչնչացնելու համար այդ իրերն առատորեն վոռոգվում են սուլվենուով,
վորից հետո ամուր փաթաթում են այն և հակեր կապում և այդ դրու-
թյամբ թողնում 5-6 ժամ: Ավելի լավ արդյունք ստացվում է այն դեպ-
քում, յեթե սուլվենուով վոռոգված իրերը դարձում են շերտ շերտ, լավ
փակվող արկղներում կամ մեղակներում: Հանրակապարաններում, հի-
վանդանոցներում և այլ նման հիմնարկներում իրերը մասապական մը-
շակման յենթարկելիս նպատակահարմար է սուլվենուով մշակման յեն-
թարկված իրերը գիշերը թողնել առանձին, փակ սենյակում, ամուր
կապած հակերում, կամ դարձած դրությամբ: Սուլվենուը գործ է ած-
վում հետևյալ քանակությամբ. մի կոմսյեկտ հագուստին վերցնում են
100 խւմ. սուլվենու կամ 1 խոր. մետր տարածությամբ (շնչքում) վերցնում
են 100-300 խոր. սմ. սուլվենու, յեթե մշակումը տեղի յն ունենում առանձին
սենյակում. բ). Բնակարաններում և կահ-կարասու մեզ յեղած փայտո-
ղիներին ու լվերին վոչնչացնելու համար, այդ միջատների և նրանց ձը-
վիկների կուտակման բոլոր տեղերը առատորեն վոռոգվում են սուլ-
վենուով կամ պարզապես պուլվերիզատորով սուլվենու են ցողում այդ

Վոզիլները սուլվենուի ապրեստիցան տակ վոչնչանում են (մուգ-շակա-
նակագույն են դառնում) և հեշտությամբ պոկվում են գործվածքների
վրայից: Վոզիլներից վերջնականապես ապաստվելու համար իրերը թափ են
տալիս և մաքրում: Վոզիլներին պետք է ամենայն խնամքով ալվել և հաճաք-
ված աղբն այրել:

4). Սուլվենուի զրաքին լուծույթների (եմուստիաների) գործածության տեխ-
նիկան հետևյալն է. այ. հատակը, մահճակալները, կահ-կարասին և այլ ա-
ռարկաներ դեպի անկյիցիայի յենթարկելու համար առարկաներ, վորոնք
մնարավոր է առատորեն վոռոգել, պետք է լվանալ սուլվենուի 10-20 տո-
կոսային զրաքին լուծույթով. բ). սպիտակեղենը վոզլալերն անելու համար
պետք է մինչև լվանալը թրգել սուլվենուի 20-30 տոկոսային զրաքին լու-
ծույթով, քայք ընդ-ամեն նկատի ունենալով այն, վոր սպիտակ և նուրբ
գործվածքների վրա սուլվենուը թծեր է թողնում, և հետեւաբար այդ լու-
ծույթը հիշյալ նպատակների համար գործածելն այնքան էլ հարմար չէ:
Ամենից ավելի նպատակահարմարն սուլվենուի զրաքին լուծույթներն ոգ-
տագործել մուգ գույնի գործվածքները վարակալերծման յենթարկելիս:
Նույն այդ լուծույթներով կարելի յն առատորեն թրգել հագուստի այն տե-
ղերը, վորտեղ կուտակվում են միջատները (ոճիկ, կարեր, թեւատակ) և այդ
տեղերը խոնավացրած խոզանակով լավ մաքրել:

5). Սուլվենուի հետ գործ ունենալիս, անհրաժեշտ է պզուշանալ կրակից,
վորով հետեւ սուլվենուը հեշտությամբ բոցավառվում է, յերբ շփվում է
կրակի հետ (պայթյուն է տալիս):

Մայրենիների հակամոսկիտային (հակամեղուային) հեղուկը. 8-10 լիտրա-

նոց ապակե լայնրուկ, հեղկած խցանով, խցվող բանկայի մեզ լցնում են
 6,25 կիլոգրամ ռուսական սկիպիդար և այդտեղ ածում 1,25 կգ. պարսկա-
 կան փոշի, վորը փայտե թիով խնամքով խառնում են, վորպեսզի գնդիկներ
 չմնան: Բանկան յերեք որով զնում են քիչ տաք տեղ և նրա պարունակությունը
 որեկան յերկու անգամ ամենայն խնամքով խառնում են: Գործորդ որը սկի-
 պիդարի թափը (настои) զգուշությամբ անջատում են փոշույ և լույ-
 նում շուրջ 20 րոպե տարողությամբ ունեցող ապակե շշի մեջ (այսպես կոչված
 հավաքական շիշ), իսկ հետո բանկայի մեջ մնացած թանձրուկի վրա 4,15 կգ.
 նալթե են ածում: Նալթի այդ առաջին պարզուկը յերկու որ պահում են նույն
 պայմաններում, ինչ վոր սկիպիդարի պարզուկը, այսինքն տաք տեղում և
 որեկան յերկու անգամ խառնելով: Յերրորդ որը նալթի պարզուկը լույ-
 նում են հավաքական շշի մեջ, իսկ բանկայում մնացած կիսահեղուկ զան-
 գվածն ածում են մամլիմեջ՝ քամելու համար: Քամած հեղուկն լցնում
 են հավաքական շշի մեջ, իսկ քամուկը կրկին տեղափոխում են նույն
 բանկայի մեջ և այդ քամուկի վրա նորից 3,3 կգ. նալթե են ածում: Նալթի
 այդ յերկրորդ պարզուկը, վորն ստացվել է արդեն քամած փոշին նույն
 ձեվով ոգտագործելուց, մի որ պահում են ճիշտ նույն ձեվով, ինչպես առա-
 զին պարզուկը, վորից հետո այդ պարզուկը նմանապես մամլով քամվում
 է: Քամած հեղուկը տեղափոխում են հավաքական շշի մեջ, իսկ քամու-
 կը դնեն են ներսում: Դրանից հետո հավաքական շշի մեջ ածում են 220 գր. բյու-
 րեղային կարբոլաթթու, վորը զրիկացնում են տաքացնելով (և վոչ սպիրտ
 ամելալենով), և նույն ժամ, հատուկ ձեվով պատրաստված կիևամոնի
 ետենցիա և 200 գր. կիևամոնի յուղ: Այդ բ. լորը խնամքով թափու-
 հարում են և մեկ որսից դուրսյամբ թողնելու հետո, թղթե ֆիլտրով

քամում են (ֆիլտրացիայի յեն յեն թափում): Առաջված հեղուկի հետ
 (գործածելուց առաջ) հավասար քանակությամբ նալթե են խառնում:
 Ըստ Ի. Ա. Դեմիսկու Մալինևի հեղուկը կարելի չէ փոխարինել այլ հեղու-
 կով, վորը պատրաստում են հետևյալ ձեվով. 830 գր. բյուրեղային կարբոլա-
 թթուն լուծում են 8 կգ. ռուսական սկիպիդարի մեջ և 8 կգ. նալթե ամելալ-
 նում: Յեթե տեղում գտնվի, ապա ամելի լավե ամելալենը նաև 830 գր. կիևա-
 մոնի (դարչին) յուղ: Ընդ մինն մզրից պե դք ե սկիպիդարի մեջ լուծել կար-
 բոլաթթուն և կիևամոնի յուղը և հետո ամել նալթը: Մալինևի հեղուկը ցո-
 դում են պուլվերիզատորով բնակելի շենքեշում՝ գտնելու ու պատրուհաները
 փակած: Մարդկանց վերաբերմամբ վարվում են այսպես. ձեռքերն ու վոս-
 քերը և առհասարակ միջատների խայթոցի համար մատչելի տեղերն այդ
 հեղուկով թրջում են: Հեղուկը բծեր չի թողնում: Գործվածքները չի փշայ-
 նում: Բժիշկ Գրիգորյեվի տեղեկությունների համաձայն, այդ հեղուկի
 ազդեցությունից փշանում են միայն ռետինե իրերը: Մոծակներն ու ճան-
 ծերը վոշնչանում են 1-2-րդայնից հետո: Ըստ վոշնչանում են նաև լվերն
 ու փայտողիները: Ավելի խոշոր միջատները՝ ամելի դանդաղ են վոշնչանում:
 Ամառներին հեղուկն ունի հետևյալ բաղադրությունը. վեցըցնում
 են 50-ական գր. բյուրեղային կարբոլաթթու և նալթալին և 450-ական
 գր. զտված նալթե և ռուսական սկիպիդար: Միջատակեր խառնուր-
 դը պատրաստվում է այսպես. վեցըցնում են 65 մաս նալթենույի ոճառ
 և 35 մաս 100%-ային զտված կարբոլաթթու. այդ խառնուրդը գործ
 ե ածվում 10%-ային լուծույթի ձեվով: Վերջին տեսակի լուծույթն ստա-
 նալու համար պետք է մեկ դոլլ զրի մեջ լուծել 1200 գր. այդ խառ-
 նուրդից: Սպիտակեղենի վրա յեղած վոզիլներին վոշնչացնելու հա-

Տար ապրտակեղենը պետք է անմիջապես թրջել այդ լուծույթով և միաշաճանակ ու շաքարեղեն դարձնել, վոր ապրտակեղենն ամբողջովն թրջվի, մանավանդ հատկապես կարկերի, բյարթերի, կարկատանների մասում: Թրջելը յերկու րոպեյում արդեն վոչնչացնում է վոզիլներին և անիծներին: Հետո ապրտակեղենը լավ քամում են, շորացնում և այնուհետև գործածում: Թրջած և լավ քամած ապրտակեղենը գրեթե մաքուր կարելի յե համարել: Քամած լուծույթը կարող է դեռ յերկու-յերեք անգամ ոգտագործվել հետագա ուպերայիաների համար: Հագուստի մեզ յեղած վոզիլներին վոչնչացնելու համար հագուստը նույն այդ 10%-ային լուծույթով թրջած խոլանակով մեխանիկական մաքրման են յենթարկում: Միայն խոլանակով պետք է խնամքով մաքրել, մանավանդ հագուստի կարերը, ծալքերը և այն տեղերը, վորտեղ անիծներ են յերեւում: Հագուստը շորացնելուց հետո պետք է խոլանակով մաքրել, կամ թափ տալ, ըստ վերում այդ գործողութունը կատարելիս բաղնիքի մատկած վոզիլներ են թափվում: Ըսպանված անիծները դժվարությամբ են հեռացվում հագուստի վրայից: Ինովանակ չլինելու դեպքում վոչնչացված անիծները պետք է սրել ծիպոտով կամ ձորձով: Են ինքը լուծույթը և թե նրա միջոցով մշակման յենթարկված չոր ապրտակեղենը մաշկի վրա վոչ մի գեղձում չեն առաջացնում, իսկ ապրտակեղենը և հագուստը ոճառա-կրեցողային լուծույթով մշակելը վորոշ ժամանակ ապահովում է վոզիլներով կրկին վարակվելուց: Մաշկի մեզ և մարմնի վրա յեղած վոզիլները հեռացվում են մեխանիկորեն, ավելի լավ է մարմինը լվանալու միջոցով: Հիշյալ լուծույթը սպանիչ կերպով է ներգործում նաև գլխի վոզիլների վրա:

Վոզիլներին վոչնչացնելու համար առաջարկված բաղնիքի յեղանակներից ու միջոցներից լավագույնը, ինչպես ցույց են տալիս տիտոլոգիաները,

հանդիսանում է բաղնիքը, ապրտակեղենը լվանալը և 15 րոպեյի ընթացքում զգեստները տաքացնելը, յերեք դրանք չի կարելի լվանալ:

Վերջերս մի քանի հեղինակներ վոզիլներին վոչնչացնելու համար հանձնարարում են գործադրել ամիակի գոլորշիներ այն դեպքում, յերբ սպանանները թուլ չեն տալիս բարձր զերմութուն ոգտագործել: Ամիակի գոլորշիներ առաջացնելու համար (25 մաս ամիակ, 100 մաս զրին), իմիզի այլ ու ոգտագործում են այն ապարատները, վորովք գործ են անվում ֆորմալինի գոլորշիները չեղբայրելու համար:

Գլխի վոզիլներին արագորեն վոչնչացնելու համար, միջոցներից առանձին հազողութուն ունի քսիլոլը, վորով առատորեն թրջում են մաշկը պուլվերիզատորի ոգնությամբ: Այդ գործողութունը կատարելիս յերեքը պետք է ծածկված լինի: Ակատի ունենալով քսիլոլի դյուրավատութունը, անհրաժեշտ է խիստ զգուշութուն պահպանել նրա նկատմամբ: Վոզիլներին վոչնչացնող միջոցների թվին է պատկանում նաև սաքառիլլայի սերմը, վորը պետք է գործածել մոտավորապես այս ձեւով. պետք է վերցնել 1,0 դալմատական փոշի, 1,0 մեխանիկ յուղ, 1,0 սաքառիլլա, 10,0 վազելին: Ճարպոտ քսուկները (Maz), վորովք ապահովում են վոզիլների խայթոցից, պատրաստվում են այսպես. վերցնում են 7 կամ 5 մաս կակաո-յուղ և 3 կամ 5 մաս մոմ: Քսուք տաքացնում են մինչև 35 աստիճան և հետո քսում մարմնին կակաո-յուղը կարելի յե փոխարինել յուղի ճարպոտ կամ վազելինով:

Ողեսուսի հեղուկի բաղադրութունը հետեւյալն է. 100 մաս քսիլոլ, 2 մաս բյուրեղային կարբոլաքսո, 4 մաս սառույք քայտիաքսո և 30 մաս նալֆ:

Բնակարաններ ճանձնից պաշտպանելու համար քալի վանազան ճանձորներից ու կաշուն թղթից հանձնարարվում է պատումաններն ու դռները, պատ-

տնը թանկի՞նով կամ ցանցերով: Մենք ամբողջները պետք է նմանապես ցան-
ցերով ծածկվեն: Ճանճորաներից և կաշուն թոթից բացի կարելի չէ գործ ա-
ծել նաև հետեւյալ խառնուրդը. 10-15% ֆորմալին և 85-90% կաթ կամ
շաքարազուր: Մառնուրդի մեզ դրվում է նաև մի կտոր հաց:

Ուտոբուրդների սպիտակեղենը վաճառելու և միզատոներին
վոչնչացնելու վերաբերյալ

Այն դեպքերում, յերբ պորանաները, բուժական հիմնարկները, բացահան-
ման և ոգարանային կայանները և այլն լվացքատներից ոգուվելու հարավո-
րություն չունեն, սպիտակեղենը պետք է վաճառ հետեւյալ կերպով.

1. Կեղտոտ սպիտակեղենն ընկզմում են սառը ոճառա-նովային լուծույթով
կաթսայի մեջ, ըստ վորում 12 լիտր զրին վերցնում են 100գր. կանաչ սոճորա-
կան ոճառ և յերկու հացի գգալ նովթ: Հետո կաթսան տաքացնում են մի-
շեղ յեռաղը և շարունակում են յեռայնել 5 ժամ շարունակ: Յետաւելու ամ-
բողջ ժամանակա միջոցում սպիտակեղենն ամենայն ինամքով թիով խառ-
նում են:

Սպիտակեղենը հինգ ժամ յեռալուց հետո տեղափոխում են նախա-
պես պատրաստված մի այլ կաթսայի մեջ, վորը մաքուր յեռայնող զուրե
պարունակում և վորտեղ սպիտակեղենը ևս յերկու ժամ յեռայնվում է:
Այնուհետեւ սպիտակեղենը հոտում են քամում և չորացնում:

Կաթսան կարելի չէ գնել ամեն մի հարմար տեղում, նայի իսկ բայ
յերկնքի տակ: Կարեւորն այն է, վոր կաթսան դրվի այնպես, վոր թիով
խառնելիս շուռ չգա:

2) Եռոգել ֆորմալինային կամերաներ լվանելու. գեղքում հագուստի

և այլ իրերի վրա յեղած միզատոներին վոչնչացնելու համար, - յերթե այդ իրերը
չի կարելի յեռայնել „ծմբիկներով“ ծխահարում են կատարում: „Օձմբիկնե-
րը“ նեղ շերտով կտրված թղթեր են ծծումքով պատած: „Օձմբիկները“ պետք է
ոգտագործել հետեւյալ կերպով. վորք շինքերում (խրճիթ, սննյակ, բաղնիք գետ-
նատուն, վագոն և այլն) պետք է լավ իծծել (закономерное) և թղթել պատու-
հանների, գոնների, վառարանների դռնակների և ծխնելույցների բոլոր անց-
քերն ու ճեղքերը: Իրանից հետո այդ իրերը, վորոնց վրա միզատոներ կան,
(սպիտակեղեն, հագուստ, կիսամուշտակ և այլն) պետք է կախել այդ շենքում,
պատից թիչ հեռու առանձին-առանձին այնպես, վոր իրար չկպչեն: Յուրա-
քանչյուր 10 խոր. մետր տարածությանը պետք է վերցնել 3-ական կամ
4-ական կապ, „ծմբիկ“: Յուրաքանչյուր կապը պարունակում է շուրջ
200գր. ծծումք՝ պուտ քաշով:

Հրդեհից խուսափելու համար „ծմբիկների“ կապերը պետք է կա-
խել մետաղալարներից և նրանց տակ հատակի վրա պետք է գնել յերկաթա-
թերթեր կամ կոնքեր, սկահակներ և այլն, կամ թե „ծմբիկների“ տակ հա-
տակի վրա պետք է 8-10 սմ. շերտ կապնող հող լցնել:

Պետք է „ծմբիկները“ կախ տալ վորքան կարելի չէ հատակից բարձր,
պորով հետեւի այլապես գալի հոսանքը կանցնի միայն ներքեւիով և վե-
րեւիլ չի հասնի: Վորպեսզի իրերը չայրվեն, պետք է այն կախել „ծմբիկ-
ների“ վերեւում կամ նրանց շուրջը՝ մոտիկ, բայց վոչ պակաս քան 0,5 մետր
հեռավորության վրա: Յերբ ամեն ինչ պատրաստն „ծմբիկները“ պետք է
ներքեւից վառել: Ենեքի դուռը պետք է ամուր ծածկել, իծծել կամ թղ-
թել, կամ կավով մածկել բոլոր ճեղքերը: Իրենքը պետք է բայ անել

ազնի շուտքան ծծմբավոր գազի ներգործությունն սկսելուց 6-7 ժամ հետո:

3). Շենքի ներսում (կապարմաներում, բուժական հիմնարկներում, բարազներում, ոթարանային կայաններում, գիշերօթիկաներում, փռերում, խոհանոցներում, վազոններում, նավերում և այլն) միզատներին վոլնչայնելու համար, ծծմբիկներ² պետք է գործածել վերոհիշյալ ցուցմանների համաձայն, միաժամանակ կատարելով հետևյալ պարտադիր պայմանները. 1). Զուրաքանչյուր 10 խոր. մետր տարածությունը պետք է վերցնել 3-4 կապ, ծծմբիկ³: 2). Շենքի ներսում յեղած բոլոր առարկաներն ու իրերը պետք է հեռու լինեն միմիանցիս այնքան, վոր չկաշեն իրար: 3). Բոլոր անցքերը, ճեղքերն ու ծակերը պետք է լավ խցվեն ու մածկվեն և 4). Դռներն ու պատահանները պետք է բաց անել վոչ շուտ, քան «ծծմբավոր» գազի ներգործությունն սկսվելուց 6-7 ժամ հետո:

Ավելի լավ է «ծծմբիկներով» ծխահարում կատարել ամբողջ շենքում միանգամից: Բայց այդ դեպքերում, յերբ այդ դժվար է անել, կարելի յե հազորոյթյամբ ծխահարել շենքը մաս-մաս: Վերջին դեպքում անհրաժեշտ է առանձնապես խնամքով խցել ու մածկել շենքի առանձին մասերի միջև յեղած ճեղքերն ու անցքերը, վոր «ծծմբավոր» գազը չկարողանա թափանցել շենքի այն մասերը, վորտեղ մարդիկ են ապրում:

Խմելու զուրն անվնաս դարձնելը

Այն դեպքերում, յերբ անհրաժեշտ է խմելու համար ոգտագործել այնպիսի զուր, վորը վատ ֆիզիքական հատկություններ ունի և վորը գուցե վատորակ զուր է, կամ յեթե զրի հատկություններն անհայտ են,

իսկ այդպիսի անհրաժեշտություն հաճախ առաջանում է մարդկանց մասսայական տեղափոխությունների ժամանակ, որինակ՝ արշավանքների ժամանակ, անհրաժեշտ է նախապես միզույներ ձեռք առնել զուրը մաքրելու և անվնաս դարձնելու համար:

Ինչ վերաբերում է զուրն մաքրելու, ապա այդ նպատակով ոգտակար է զուրը քամել և պարզունել փայտածխի կամ թեկույ հիդրոսկոպիկ բամբակի, ճլանելի բուժացելայի և այլնի միզով: Վորպեսզի զրի խառնուրդները նստեն և զուրը պարզի, կարելի յե ոգտագործել շիբ կամ խլորի յերկաթի լուծույթ և սոդա: Զուրը շիբով պարզեցնում են հետևյալ ձեով. զուրը լցնում են վորյեվե ամանի տակառի, բրեյնետե տախտակի մեզ և այլն, նրա հետ խառնում են 3-ական գր. շիբի փոշի յուրաքանչյուր 12 լիտրին և լավ խառնում են, վորպեսզի շիբը լուծվի: Զուրն ամանում թողնում են 12 և ավելի ժամ և այդքան ժամանակ անցնելուց հետո, յերբ ամանի հատակում նստվածք է առաջանում, նստվածքի վրա գտնվող պարզ զուրը տեղափոխում են այլ ամանի մեզ: Եիբով զուրը հեշտությամբ կարելի յե պարզեցնել միայն այն դեպքերում, յերբ գործ ունենք կոշտ զրի հետ(վորոնք համեմատաբար մեծ քանակությամբ կրային և մագնեցիալ աղեր են պարունակում), մանավանդ, յեթե գործ ունենք կավային մասեր պարունակող զրի հետ: Փափուկ զուրը պարզեցնելու համար մաքրումն ավելի դանդաղ և կատարվում է շիբի լուծումն արագացնելու համար զրի հետ խառնում են փոքր քանակությամբ կրակաթ: Պշտոր զուրը խլորի յերկաթի լուծույթով և սոդայով պարզեցնում են

(ամեն զուր) պարզեցնում են հետևյալ ձևով. յուրաքանչյուր 12 լիտր զրին վերցնում են 3 խոր. ամ. 60%-ային քլորի յերկաթի լուծույթ-և լավ խառնում են: Այդ և կողմից լուծում են այնքան յերկածխածնային սոդա. վոր յուրաքանչյուր 12 լիտր զրին գա 3 գր. այդպիսի սոդա. հետո սոդայի լուծույթը լցնում են զրի և խլորի յերկաթի լուծույթի խառնուրդի վրա և այնուհետև վարվում են այն ձևով, ինչպես զուրը պարզեցնում են շիբով:

Իհարկ է, զուրն անվնաս դարձնելու լավագույն յեղանակը զուրը յեռացնելն է, բայց դժբախտաբար այդ յեղանակը, շնորհիվ իր թանգության, միշտ էլ մատչելի չի լինում, իսկ յերբեմն պարզապես ժամանակ կամ առհասարակ համապատասխան պայմաններ չեն լինում: Յեթե հնարավոր է, ապա անընդհատ կերպով յեռացրած զուր ստանալու համար պետք է ոգտագործել հատուկ յեռույներ (Kunze-ումաշուկ):

Զուրն անվնաս դարձնելու մյուս յեղանակներից ամենապարզն ու իրականը խլորակիր գործադրելն է: Բաժակի մեզ գցում են մի լիթր թեյի գդալ խլորակիր և նրա վրա քիչ զուր ավելացնելով, կիրը լավ խառնում են, տրորում, վոր գնդիկներ շնան: Պատրաստված լուծույթը լցնում են շի մեզ (1/20 շոպ.), վորն ամբողջովին լցնում են զրով: Զուրը լավ լծափառ հարելով շի մեզ, յերեք րոպե հանգիստ են թողնում, և այնուհետև զուրն անվնաս դարձնելու համար անհրաժեշտ լուծույթը պատրաստ են լինում: Այդպիսի մի շի լուծույթը բավական է յերեք քառասուն դոյլանոց տակառ զուր անվնաս դարձնելու համար, քանի՞ վոր 1 թեյի գդալ թարմ պատրաստված խլորակիր լուծույթը բավական է 1 դոյլ

զուրն ան վնաս դարձնելու համար: Զրի հետ լավ խառնած այդ լուծույթից 1-գդալ ավելացնելուց 10-րոպե հետո զուրը միանգամայն պիտանի յե դառնում խմելու համար: Խիստ աղտոտված զուրն անվնաս դարձնելու համար անհրաժեշտ է խլորակիր քանակը 3-4 անգամ ավելացնել, այսինքն մի դոյլ զրին վերցնել 2-3 թեյի գդալ լուծույթ:

Ինչպես վերնվում նշված է, (տես հարցեր), խլորակիրը պետք է պահել լավ խցված ամանում, իսկ նրա լուծույթը պետք է յուրաքանչյուր անգամ նորից պատրաստել: Այն դեպքերում, յերբ խլորի ազդեցության տակ զուրն անդուրեկան համ կամ հոտ է ստանում, - թեև փոքրաքանակ խլորը գրեթե վու մի հոտ չի առաջացնում, - պետք է զուրը քամել ածխի մի զոցով կամ նրան ավելացնել ծծմբա-թթվային նատրիում այն է՝ 2, 5 մաս 1 մաս ազատ խլորին:

Բացի խլորից, խմելու զուրն անվնաս դարձնելու համար առաջարկված է նաև բռն, յող և պերմանգենատի կաշիում:

Յերկաթուղիների և շարժական կապմի դեպինթնեցիան

Յերկաթուղին կեղտոտվում է գլխավորապես այն պատճառով, վոր այդտեղ թափվում են գնացքների ուղեվորների արտաթորանքները, վորը հատուկ նշանակություն ունի սանտարական գնացքների վերաբերմամբ և մանավանդ այն գնացքների, վորանք աղիքային հիվանդություններով տառապող հիվանդներ են տեղափոխում (խլերայով, լորովայնային տիֆով, դեպինտերիայով տառապող հիվանդներ):

Յերկաթուղիները սովորաբար դեպինթնեցիայի յեն յենթարկվում գիծը կրակաթով կամ խլորակիր լուծույթով վողոգելու միջոցով:

լուստ վորում այդ գործողությունից հետո գծի վրա յեղած աղբը մա-
քրում և թաղում են, յեթե աղբայրիչ չկա: Յերկաթուղիները դեպի քե-
ցիոն լուծույթով վորոգելու ամենալավ հարմարանքը հատուկ ձեւի
տակառներն են, վորոնք գործեն անվում փողոցները զրելու համար:
Այդ տակառները յերկաթգծի վրա ոգտագործելիս զետեղում են թեթե-
վագունիկների վրա, տակառի ծորակի առջև ամրացնում են կիսաբաց
մետաղյա փողակ (Ֆեւլոս), վորն իր յերկարութեամբ հավասար է լի-
նում գծի լայնութեանը և վորն իր հատակում քաղականաշաւի վոշ շատ
մանր անցքեր են ունենում: Մշտական քնակելի վագունների տակ, վո-
րոնք սովորաբար կանգնած են լինում գծի վրա, պետք են դույլեր
կամ արկղներ դնել աղտոտություններն ընդունելու համար. այդ
դույլերն և արկղները արտաքինոց թափելուց առաջ պետք են կրա-
կաթով դեպի քեցիոնի յենթարկվեն:

Ինչ վերաբերում է պինվորական սանիտարական գնացքներին,
ապա պատերազմի ժամանակ հրատարակված հրահանգի համաձայն
դրանց վերաբերմամբ պետք են կատարել հետեւյալ գլխավոր պայման-
ները:

1. Վարակիչ հիվանդները տեղափոխվում են մյուս հիվանդներից
և վիրավորներից առանձնացրած:
2. Աղիքների վարակիչ հիվանդություններով տառապող հիվանդ-
ների կրկնաքի համար ուղեւորական վագունների արտաքինոցնե-
րում հատուկ դուրս տանույի դույլեր են դրվում (տաքացվող ապրան-
քավագուններում (Мензгубка) գործ անվողների ձեւի), լուստ վորում

վարակիչ հիվանդներին տեղափոխելու ժամանակ ուղեւորական վա-
գունների զրարտաքինոցները չպետք են գործեն:

3). Դուրս տանույի դույլերը պետք են պատրաստվեն հաստ պինկա-
պատ յերկաթից 350մմ. տրամագծով և 400մմ. քարծրութեամբ: Դույլի
վրայից հագցվում են փայտե հանով ող, իսկ ողի վրայից դույլը պետք են
ձածկվի կափարիչով, նույն պես պինկապատ յերկաթից շինված:

4). Վագունում դրվող յուրաքանչյուր դույլի մեզ պետք են լցնել 250
խւմ. չկտված 100%-ային կարբուլաթեթու, իսկ գարշահոտությունը
վոշնչացնելու համար միաժամանակ ավել լացնում են 100խւմ. ծծմբա-
թթվային յերկաթի 10%-ային լուծույթ (յերկաթի արգասալ): Գլտված
կարբուլաթեթու չլինելու դեպքում այդպիսին փոխարինում են սոճու
ձյութով, վորից յուրաքանչյուր դույլին վերցնում են 300խոր. սւմ.:

5). Դույլերը պետք են մաքրի կայարանային սանիտարների հատուկ
անձնակազմը. այդպիսի սանիտարներ լինում են յերկաթուղու վորոշ
կայարաններում, մոտավորապես յուրաքանչյուր 100կմ. վրա: Կայա-
րանային սանիտարները գնացքից վերցնում են արդեն ոգտագործ-
ված դույլերը և փոխարինում են մաքուր դույլերով, վորոնց մեզ
լցրած են լինում վարակահանիչ նյութեր. գնացքից վերցրած կեղտոտ
դույլերի պարունակությունը թափում են գետնի մեզ փորած հատուկ
փոսերի մեզ, իսկ դույլերը համապատասխան դեպի քեցիոն մի-
ջոցներով լվանում են և ձործով լավ մաքրում:

6). Այն փոսերը վորտեղ թափվում են վարակիչ հիվանդների ար-
տաթորանքները, պետք են ունենան առնվազն մեկ մետր խորութեան,
և այդ փոսերը մի յերրորդի չափ լցվելուց հետո պետք են հողով ձածկվեն:

[illegible]

: հավերժություն և անմահություն

Հետո հղումով առ ղ պիղծաւորեալ զորով լաւաւս զ յոր ձկ ղ ղիւրոսէ Կես ոսկիւսեալ

[illegible]

ფიგურა

Անկուսացեալ ժամկետներ այն անձանց համար, վորոնք վարա-
կիչ հիմանդութիւններ են անցկացրել և վորոնք շինեալ մեզ են
յնքեղ հիմանդութեան հետ
Ընդունված և բժշկական գիտական խորհրդի կողմից և հաստատված
ԱՅԿ-ի կողմից

	Հատված I	Հատված II	Հատված III
Հիմանդու- թյան անու- նը	Յնոր կարելի չէ նախկին վարակիչ հիմանդին ան- վտանգ համարել	Վարակիչ հիմանդների հետ շփման մեզ յնդած անձանց անգատելու ժամկետի տեվորու- թյունը	Հիմանդների հետ շփման մեզ յնդած, նրանց խնա- մող կամ նրանց հետ մի անկյակում ապրող ան- ձանց անգատելու ժա- մկետի տեվորութիւնը
1) Առանց- աւարտի հիմանդու- թյունների համար	Տիճի ցուցիկ հայցնաբե- րելու նպատակով կատարված կզկզանքի և մեղի հետապո- տութիւնը յերկու անգամ բա- ցաւական արդիւնք տալուց հետո:	Անգատման յենթակա յնն միայն այն անձինք, վորոնք ապաստարկում են առաջին հատվածում հիշված ձեռնարկու- թիւնները վորոնց թույլ է տրվում հաճախել այդ ձեռնարկութիւն- ները տիճի մանրէ հայ- նաբերելու նպատա- կով մեկ անգամ կա- տարված հետապոտու- թիւնը բացասական արդիւնք տալուց հե- տո, բայց վորոնք բը- ժշկական հսկողութեան տակ են մնում մեկ ամ- սվա ընթացքում:	Անգատման յենթա- կա յնն միայն այն ան- ձինք, վորոնք ապաստար- կում են առաջին հատ- վածում թվարկված ձեռնարկութիւնները, վորոնց թույլ է տրվում հաճախել այդ ձեռնար- կութիւնները միայն հիմանդի առողջանա- լուց հետո, արտաքննե- լով յերկրորդ հատվա- ծում հիշված կանոն- ները:
2) Վորովայ- նային տիճ	Առաջին հետապոտութիւնը կատարվում է կիկիկական ախտանիշները, մասնաւո- րապէս տարբերութիւն իզնե- լուց մեկ շաբաթ հետո: Կրկնա- կան հետապոտութիւնները կատարվում են հորա ընդ- միջում մեկ անգամ (լուծողա- կան տալուց հետո): Մանրեա- րանաբան հետապոտութիւն կատարելու անհատիկութեան շեղքում կիկիկական ախ- տանիշների վերանայուց մաս- նաւորապէս տարբերութիւն իզնելուց վոր ուշ քան յեր- կու շաբաթ հետո: Յնոր հիմանդը և յերկու անգամ կատարված հետա- պոտութիւնից հետո մանրե- ներ ունենա, արտաւա բժշկա- կան հսկողութիւն է յենթադ- րվում և նրան չի թույլա-	Անգատման յենթակա յնն միայն այն անձինք, վորոնք ապաստարկում են առաջին հատվածում հիշված ձեռնարկու- թիւնները վորոնց թույլ է տրվում հաճախել այդ ձեռնարկութիւն- ները տիճի մանրէ հայ- նաբերելու նպատա- կով մեկ անգամ կա- տարված հետապոտու- թիւնը բացասական արդիւնք տալուց հե- տո, բայց վորոնք բը- ժշկական հսկողութեան տակ են մնում մեկ ամ- սվա ընթացքում:	Անգատման յենթա- կա յնն միայն այն ան- ձինք, վորոնք ապաստար- կում են առաջին հատ- վածում թվարկված ձեռնարկութիւնները, վորոնց թույլ է տրվում հաճախել այդ ձեռնար- կութիւնները միայն հիմանդի առողջանա- լուց հետո, արտաքննե- լով յերկրորդ հատվա- ծում հիշված կանոն- ները:

	տրվում: աշխատանքի գնալ այն ամբողջ ժամանա- կամիջոցում, յերր նա ման- րեներն են ունենում և յերթ նա ծագայում են կենտրոնա- կան զրմուղում, հայի փը- ռում, ճաշարաններում, հրո- շակելոնի կամ կաթնամթերք ների արտադրութիւն: մեզ: Օւանթթ. Յենթե մանրեա- կրութիւնը խորնիկ ²⁾ բնույթ կրում, այդ դեպքում կենտրո- նական զրմուղում և վերելում հիշված ձեռնարկութիւններում աշխատողներն այլ աշխատան- քի յեն փոխադրվում:		
2) Պարատիճ	Նույնը ինչ վոր վորովայնայ- ին տիճի ժամանակ: Մանրեա- կիւններին թույլ չի տրվում նաև հաճախել յերրիկելոն արտա- դրող ձեռնարկութիւնները:	Նույնը ինչ վոր վոր- վայնային տիճի ժա- մանակ:	Նույնը, ինչ վոր վոր- վայնային տիճի ժա- մանակ:
3) Խորնիկ	Կզկզանքի մեզ խորնիկի վի- բրիւններ հայտարարելու նը- պատակով կատարված հե- տապոտութիւնը յերկու ան- գամ թաքսական արդիւնք տալուց հետո: Առաջին հետա- պոտութիւնը կատարվում է վոր շուտ քան կիկիկական	Անգատման դաշարեյ- վում են այն ժամանակ, յերթ կզկզանքի մեզ խո- րնիկի վիբրիւններ հայ- տաբերելու նպատակով մի անգամ կատարված հետապոտութիւնը բա- ցաւական արդիւնք է	Նույնը, ինչ վոր Նշված է յերկրորդ հատվա- ծում:

1) Բժշկական հսկողութիւն ասելով հասկանում ենք բժշկական հսկողութիւն այն -
պիսի ձեղ և այն անձանց վերաբերմամբ, վորոնք վտանգավոր են համարվում վա-
րակիչ հիմանդութիւններ տարածելու մտքով, վորպիսի հսկողութիւն լինելու դեպ-
քում հիշյալ անձինք չեն մեկուսացվում և չեն յենթարկվում վորոնքին ձեռնողական
միջոցների, վորոնց թույլ է տրվում շարունակել իրենց սովորական գրադմուշը:
Բայց վորոնք ապրտա վորվում են վորոշ ժամկետների ներկայանալ բժշկա-
տանիտարական հսկողութիւն մարմիններին հետապոտման համար և կատարել
բժշկի բոլոր առաջադրութիւններն անհրաժեշտ նախազգուշութիւն պահպանել
լու վերաբերյալ և սանիտարական մարմիններին տեղեկացնել բնականաբար
փոխելու մասին:
2) Խորնիկ մանրեակրութիւնն այն է, վորը տեվում է յերթ ամսից ապելի

	ապրիլումից հիշող որ հետո: Հետապնդող թիւ 4-ի տարած- ւում անհնարին թիւն դեպ- քում անգամում ամսական ընդհանուրում և վոչ շուտ: քան հիմնարկային կրկն- քական աշխատանքները վերանայուց 7-որ հետո: <u>Շանթութիւն</u> - Խորհրդային վերբիւններ կրողները յեն- թակա յեն պարտադիր ան- գամում:	տվել, բայց վոչ շուտ, քան հիմնարկային շը- փում ունենալու պա- հից 5-որ հետո:		
4) Բացիցար դիվաններին	Յեթն մանրեւարանական ճա- նապարհով հաստատված և, հիմնարկային այս ձևը, պայա համապատասխան ման- րե հայտաբերելու նպատակով յերկու անգամ (5-որ անգ- ամից) կատարված բա- ցասական հետապնդող թիւ- նից հետո: Այն դեպքում, թիւ հնարավոր չէ հետապնդող- թիւն կատարել - ապա վոչ շուտ, քան գիվանների աշխ- կանական աշխատանքները վերանայուց 10-որ հետո: <u>Շանթութիւն</u> - Խորհրդային մանրեւարկներ անգամում յենթակա յեն միայն հիմն- դության սուր շրջանում:	Անգամում չի կիրառ- վում:	Անգամում չի կիրառ- վում:	
5) Պարագի- տար տիջեր	Տարբերումն իրենց 10-որ հետո պայմանով, վոր ինքն քով անձնական դիվանակ- չիւ կատարվի:	Անգամում քաղա- րեցիկում և մարմինը և հազուադր դիվանակ- չիւյի յենթարկելուց հետո. այնուհետև և թը- ծելական հսկողութիւն և սահմանվում 12-որ շարունակ:	նույնը, ինչ վոր նըշ- ված է յերկրորդ հատ- վածում:	
6) Անդրա- դարձ տիջ	Նորեւի տարբերական դեպ- քում վերջին նուպայից 13-որ հետո պայմանով, վոր ինքն	Անգամում քաղա- րեցիկում և մարմինը ու հազուադր դիվանակ-	նույնը ինչ վոր նըշ- ված է յերկրորդ հատվածում:	

	քով անձնական դիվանակ- չիւ կատարվի:	պիւյի յենթարկելուց հետո. այնուհետև և թը- ծելական հսկողու- թիւն և սահմանվում 8-որ վա ընթացքում:		
7) Աւար եկ- վանտեմաներ	Շաղկակիներն ամբողջո- ւին թափելուց հետո, բայց վոչ շուտ, քան հիմնարկ- թիւն և կատարելուց 40-որ հետո:	Անգամում քաղա- րեցիկում և մարմինը վում և մարմինը պատ- վատելուց հետո, ըստ վորում թեղական հըս- կողութիւն և սահման- վում 14-որ վա ընթացքում: <u>Շանթութիւն</u> - Երգա- պատողների ծաղիկը պատվատում են հի- վանութիւնը վորոշե- լուց անհրապեհ հետո:	Անգամում 40-որ վա ընթացքում, հաշվե- լով հիմնարկային սկսվելու որից, այս դեպքում ծաղիկայտ վատումը պարտա- դիր է և պատվատու- մը կատարվում է հիմն դութիւնը վորոշելուց անհրապեհ հետո:	
8) Զրաժա- ղիկ	Կերերը թափելուց հետո, բայց վոչ շուտ, քան մարմի- նը դուրս տալ սկսելուց 14-որ հետո: <u>Շանթութիւն</u> - Մանկական հիմնարկում համաճարակ առաջանալու դեպքում, հիմնարկային անհրապեհ ներին թողարկում են հա- ճախել հիմնարկը հիմնարկ- թիւն սուր յերեմույթները վերանայուց հետո:	Անճախասակների ինչպես նաև հիմն- դութիւն անհրապեհ յերեմաների վերա- բերմամբ անգամում չի կիրառվում: Հիմն- դութիւնը շանկայքում յերեմաների վերաբեր- մամբ անգամում է կիրառվում 2-որ վա ընթացքում: <u>Շանթութիւն</u> - Մանկա- կան հիմնարկում հա- մաճարակ առաջանա- լու դեպքում անգա- մում չի կիրառվում նաև հիմնարկային շանկայքումների վե- րաբերմամբ:	նույնը, ինչ վոր նըշ- ված է յերկրորդ հատվածում:	
9) Կարմրուկ	Մարմինը դուրս տալուց 7-որ հետո:	Անճախասակներին, ինչպես նաև հիմն- դութիւն անհրապեհ յերեմաների վերաբեր- մամբ անգամում չի	նույնը, ինչ վոր նըշ- ված է յերկրորդ հատվածում:	

կիրառվում: Հիմն-
առնություն չանցկա-
ցրած յերեխաների
վերաբերմամբ անզա-
տում են կիրառվում
Ձեռք բերված:
Օանդություն: Մանկա-
կան հիմնարկում հա-
մաճարակ առաջանա-
լու դեպքում անզա-
տում չի կիրառվում:

17. Կարմրա-
տապ (կար-
մրուկի)
Մարմինը դուրս տալուց հո-
հեռու:
Օանդություն: Մանկա-
կան հիմնարկում համաճա-
րակ առաջանալու դեպքում
հիվանդություն անցկացրած
ներքին թույլ և տրվում հիմ-
նարկ համախել հիվանդու-
թյան յերեխային: Վերա-
նալուց հետո:

18. Բուժեղ
և բուժելա-
յին կարմրա-
տապ:

Հիվանդությունն սկսվելուց
40 օր հետո և յեթե սուր թա-
րախային բարդություն-
ներ չկան:

Հիվանդություն չան-
կացրած յերեխանե-
րի վերաբերմամբ
հիվանդին մեկուսաց-
նելուց հետո անզա-
տում են կիրառվում
12 օրվա ընթացքում:
Հիվանդություն ան-
կացրած յերեխանե-
րի, ինչպես նաև մեծա-
հասակների վերաբեր-
մամբ, յերեք նրանց
մեջ չեն նկատվում
սուր բորբոքային
յերեխային սուր
դի ու թթառմալանի
կողմից, անզատում
զարգարելում են հի-
վանդին մեկուսաց-
նելու հազորդ օրը:

Յերեխաների, ինչպես
նաև մանկական հիմ-
նարկներ ապաստար-
կող հասակավորների
վերաբերյալ, յերեք
նրանք (յերեխաներն
ու հասակավորները)
բաժնելով չեն հիվան-
դացել, անզատում
են կիրառվում 40 օր-
վա ընթացքում, հա-
վելով հիվանդությունը
սկսվելու օրից աչ-
դեպքում, յեթե նրանց
մեջ չեն նկատվում
սուր բորբոքային յե-
րեխային թթառմ-
այանի կողմից:
Մանկական հիմ-
նարկները չապաստար-
կող չափահասների
վերաբերյալ անզա-
տում չի կիրառվում:

19. Կյ վարա-
կումներ

12. Կապույտ
հալ

Յերեխաների, ինչպես նաև
մանկական հիմնարկներն
ապաստարկող հասակավոր-
ների վերաբերմամբ հիվան-
դությունն սկսվելուց (հալը)
40 օր հետո:

Հիվանդություն չան-
կացրած յերեխաների
վերաբերմամբ անզա-
տում են կիրառվում 14
օրվա ընթացքում հի-
վանդին մեկուսացնել-
ուց հետո: Եթե հաս-
կավորների վերաբեր-
մամբ, վորոնք հիվան-
դություն չեն անցկաց-
րել և մանկական հիմ-
նարկներ են ապաստար-
կում, ան ռատում չի
կիրառվում, բայց եր-
բանց վերաբերմամբ
բժշկական հսկողու-
թյուն են սահմանվում:
Օանդ. հիվանդու-
թյուն չանցկացրած յե-
րեխաներին կարելի չե-
թույլ տալ մանկական
հիմնարկ համախել,
ապացմանով, վոր նրանց
մեկուսացման յերեք
կեն հիմնարկում:

Հիվանդություն չան-
կացրած յերեխաների
վերաբերմամբ անզա-
տում կիրառվում են
40 օրվա ընթացքում,
հալվելուց հիվանդու-
թյունն սկսվելու օրից:
Մանկական հիմնարկ-
ները ապաստարկող հա-
սակավորների վերա-
բերմամբ անզատում
չի կիրառվում, յեթե
կրակ վերաբերմամբ
բժշկական հսկողու-
թյուն են սահմանվում:
Օրվա ընթացքում,
հալվելուց հիվանդու-
թյունն սկսվելու օրից:
Օանդություն: Հի-
վանդություն չան-
կացրած յերեխաներին
կարելի չե թույլ տալ
հիմնարկ համախել,
ապացմանով, վոր նրանց
մեկուսացման յերեք
կեն հիմնարկում:

13. Խոլերա

Յերեխաների, ինչպես նաև
մանկական հիմնարկները
ապաստարկող հասակավոր-
ների նկատմամբ անզատում
են կիրառվում 12 օրվա ըն-
թացքում, հիվանդությունը
կրկնիքական յերեխային
վերաբերմամբ հետո: Մանկա-
կան հիմնարկները չապա-
ստարկող հասակավորների
վերաբերմամբ: հիվանդու-
թյուն յերեխային վերա-
նալուց հետո:

Օանդ. Մանկական հիմնար-
կում համաճարակ առաջա-
նալու դեպքում հիվանդու-
թյունն անցկացրած յերեք յե-
րեխան հիմնարկ համախել:
Հիվանդությունն սկսվելուց

Հիվանդություն չան-
կացրած յերեխաների
կացրած յերեխաների
վերաբերմամբ 14 օր
հիվանդությունն սկսվելուց
հետո: Չարա հասակների
վերաբերմամբ անզա-
տում չի կիրառվում:

Հիվանդություն չան-
կացրած յերեխաների
կացրած յերեխաների
վերաբերմամբ 14 օր
հիվանդությունն սկսվելուց
հետո: Չարա հասակների
վերաբերմամբ անզա-
տում չի կիրառվում:

յերևույթները վերանայու
հետո:

14. Պիքետերի

Հիմնադր ստորդի և բթի
արտաթորութիւնները յերևու
որդա ընդմիջումով յերկա
անգամ հետազոտելիս բացա
սակաւ արդյունք ստանալու
հետո: Առաջին հետազոտու
թիւեր կատարվում են սուր
կիւնիք ակաւ յերևույթները
վերանայու հետո, բացվող
շուտ քան հիմնադրութիւն
ակաւելու: Կորակ: Անգա
մաւ ընդհանուր ժամկետը
չպետք է ճշարտից ավել
լինի, հաշվելով ապարիմաւ
որից: Այն դեպքում, յեթե մաւ
րեաբանական հետազոտու
թիւն կատարելն անհնարին է,
հիմնըն անվտանգ է համար
վում սուր կիւնիքական յեր
վույթներն ամբողջովին վերա
նայու: Կոր հետո, քա բայց
վող շուտ քան հիմնադրութիւ
նըն ակաւելու: Կոր հետո:

Յերևույթների և մանկա
կան հիմնարկները սպա
սարկող հասակաւորն
րի վերաբերմամբ ան
զատումը դադարեց
վում են, յեթե նրանց ուս
սորդի և բթի մեջ սուր
բորբորային յերևույթ
ներ չեն նկատվում և
յեր սուսորդ ու բթի
յորձաթաղանթների
արտաթորութիւնների
մանրեաբանական հե
տազոտութիւնը մեկ
անգամ բացասական
արդյունք է տվել: Հե
տազոտութիւն կատա
րելու անհնարինութիւն
դեպքում անզատումը
դադարեցվում է հիմն
դին մեկուսացելու: Կոր
հետո և սուսորդի ու բթի
կողմից սուր բորբորայ
ին յերևույթներ չնկատ
վելու դեպքում:

Օւնոթութիւն. Կի
րուլնետ մանրեակի յե
րևույթները, ինչպես նաեւ
մանկական հիմնարկը
սպասարկող հասակա
վորներն անզատման յե
թակա յեն միւշէն Յանգ
(Կորդա ընդմիջումներով)
կատարված մանրեաբա
նական բացասական
արդյունք ստանալը: Սա
կայն անզատման ընդ
հանուր ժամկետը չպետ
քէ ճշարտից ավելի
լինի, հաշվելով մանրեա
կրութիւնը
լու որից

Յերևույթների ինչպես
նաեւ հիմնարկն անհրա
կանորեն ինչպիսիք և ման
կական հիմնարկ սպա
սարկող հասակաւորն
րի վերաբերմամբ ան
զատում են կիրառվում,
այն ժամանակ յեր
հիմնըն սպլէս ան
վտանգ է համարվում:
Օւնոթութիւն. Կի
րուլնետ մանրեակի
ների վերաբերմամբ նայի
նը վոր նշված են յերևույթ
հատվածում:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0271416

3395